

*Πάντειο Πανεπιστήμιο
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

**Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ
ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΟΥΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΠΟ ΤΟ
ΕΣΠΑ 2007-2013 ΣΤΟ ΝΕΟ
ΕΣΠΑ 2014-2020: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ανθή Σολδάτου
Αθήνα, 19 Σεπτεμβρίου 2014

Θέλω να αφιερώσω την παρούσα διπλωματική εργασία στους γονείς και την αδερφή μου, για την υλική και ηθική στήριξη, τη συμπαράσταση και τη συνεχή τους ενθάρρυνση σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ ιδιαίτερω τον επιβλέποντα καθηγητή κο Αθανάσιο Παπαδασκαλόπουλο, για την καθοδήγηση και τις συμβουλές που μου παρείχε κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής.

Περιεχόμενα

Περίληψη	i
Κατάλογος Πινάκων	ii
Κατάλογος Διαγραμμάτων	iii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΠΟΛΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
1.1 Η έννοια του πόλου ανάπτυξης	1
1.2 Η χρησιμότητα της Πολικής Ανάπτυξης στη χάραξη της Περιφερειακής Πολιτικής	2
1.3 Πολιτική συνοχής και πόλεις: Η συμβολή των πόλεων και των πολεοδομικών συγκροτημάτων στην ανάπτυξη και την απασχόληση στις περιφέρειες	4
1.3.1 Ελκυστικές πόλεις	5
1.3.2 Υποστήριξη της καινοτομίας, του επιχειρηματικού πνεύματος και της οικονομίας της γνώσης	5
1.3.3. Περισσότερες και υψηλότερης ποιότητας θέσεις εργασίας	6
1.3.4 Ενδοαστικές ανισότητες	7
1.3.5 Διακυβέρνηση	7
1.3.6 Η χρηματοδότηση της πολεοδομικής ανάπλασης	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ & ΕΞΥΠΙΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	
2.1 Ορισμός Καινοτομίας	9
2.1.1 Τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών	10
2.1.2 Μη τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών	11
2.2 Συμβολή των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας στην Περιφερειακή Ανάπτυξη	11
2.3 Σχεδιασμός των Ελληνικών Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας	12
2.4 Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας	15
2.5 Ορισμός έξυπνης εξειδίκευσης	17
2.5.1 Πώς μπορούν να αναπτυχθούν στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης	18
2.5.2 Η κατάσταση στις περιφέρειες	19
2.5.3 Επένδυση στην καινοτομία	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013	
3.1 Εισαγωγή - Τι είναι το ΕΣΠΑ 2007 – 2013	22

3.2 Η δομή του ΕΣΠΑ 2007 – 2013	23
3.3 Μητροπολιτικά Κέντρα και Πόλοι Ανάπτυξης	24
3.3.1 Οι πόλοι ανάπτυξης στη στρατηγική του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για την περίοδο 2007-2013	25
3.3.1.1 Έννοια των πόλων ανάπτυξης	25
3.3.1.2 Πεδίο εφαρμογής	26
3.3.1.3 Διαδικασία επιχειρησιακής εξειδίκευσης της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης	27
3.4 Πολιτική για την Καινοτομία και την Νέα Τεχνολογία	28
3.5 Προκηρύξεις – Προσκλήσεις για επιχειρήσεις	32
3.5.1 Δημιουργία - υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, κυρίως υψηλής έντασης γνώσης (Spin-off και spin-out)	32
3.5.2 Ενίσχυση επιχειρήσεων για την υλοποίηση επενδύσεων στην ψηφιακή ασφάλεια (e-security)	34
3.5.3 Κουπόνια καινοτομίας για μικρομεσαίες επιχειρήσεις	36
3.5.4 Υποστήριξη Νέων Επιχειρήσεων για δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης	38
3.5.5 Υποστήριξη Ομάδων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για Δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.	40
3.5.6 Πρόγραμμα «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ»	42
3.5.7 Πρόγραμμα «ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΘΕΙΤΕ»	45
3.5.8 Πρόγραμμα «ΣΤΗΡΙΖΩ 2009»	46
3.5.9 Πρόγραμμα «Πρωτοτυπώ 2009-Επιχειρήσεις»	48
3.5.10 Πρόγραμμα «Εξελίσσομαι 2009 - Μεσαίες Επιχειρήσεις»	50
3.5.11 Πρόγραμμα «Μετοικώ»	51
3.6 Προκηρύξεις- Προσκλήσεις για φορείς	53
3.6.1 Υποδομές Φορέων Μεταφοράς και Διάχυσης Τεχνολογίας, Καινοτομίας και Έρευνας	53
3.6.2 Πρόγραμμα «ΕξΟΙΚΟΝομώ»	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

4.1 Εισαγωγή - Τι είναι το ΕΣΠΑ 2014-2020	58
4.2 Νέες Τάσεις στις Πολιτικές Πόλων Ανάπτυξης, Καινοτομίας και Νέας Τεχνολογίας	61
4.2.1 Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας	61
4.2.2 Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και της ποιότητάς τους	65

4.2.3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	67
4.2.4 Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	71
4.3 Ανάλυση θεματικών στόχων	75
4.3.1 ΘΣ1: Ενίσχυσης της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας	75
4.3.1.1 Στόχοι και προτεραιότητες	75
4.3.1.2 Η κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα	77
4.3.1.3 Η στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης	78
4.3.1.4 Έρευνα και καινοτομία στον αγροτικό τομέα	81
4.3.1.5 Η ενδυνάμωση του συστήματος Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας	82
4.3.1.6 Μηχανισμός παρακολούθησης της υλοποίησης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Έρευνα και Καινοτομία 2014 – 2020 και της εθνικής και περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	83
4.3.1.7 Αναμενόμενα αποτελέσματα ΘΣ 1 ανά Ταμείο	85
4.3.2 ΘΣ2: Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους	86
4.3.2.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα ΘΣ 2 ανά Ταμείο	91
4.3.3 ΘΣ3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	91
4.3.3.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα ΘΣ 3 ανά Ταμείο	96
4.3.4 ΘΣ8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	97
4.3.4.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα ανά Ταμείο	104
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	105
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	109

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΣΠΑ είναι τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς τα οποία συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο των Δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, για την κοινωνική και οικονομική συνοχή και στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Στην εργασία που ακολουθεί παραθέτονται αναλυτικά η θεωρητική προσέγγιση των πόλων ανάπτυξης, της καινοτομίας και της έξυπνης εξειδίκευσης και στην συνέχεια καταγράφονται αναλυτικά οι προγραμματικές περιόδους του ΕΣΠΑ 2007-2013 καθώς και του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Στη συνέχεια αναλύονται όλα τα προγράμματα που είχαν προκηρυχτεί στο παλαιό ΕΣΠΑ 2007-2013 καθώς και τα προγράμματα που αφορούν την έξυπνη εξειδίκευση, τους πόλους ανάπτυξης και την καινοτομία στο νέο ΕΣΠΑ 2014-2020.

Τέλος, μετά από μια αναλυτική αναφορά στους στόχους και τις προτεραιότητες των προγραμμάτων καθώς και την αποτύπωση των κύριων αποτελεσμάτων η εργασία καταλήγει σε μια συγκριτική παρουσίαση και σύγκριση του παλαιού με το νέο ΕΣΠΑ και τις βασικές διαφορές αυτών.

Κατάλογος Πινάκων

3.1 Δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην Ελλάδα	30
3.2 Δαπάνες για Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία στις Περιφέρειες της Ελλάδας	31
3.3 Κατανομή Δημόσιας Δαπάνης στις Περιφέρειες στόχου 1 & μεταβίβασης	33
3.4 Κατανομή Δημόσιας Δαπάνης στις Περιφέρειες	35
3.5 Επιλέξιμοι κλάδοι για χρηματοδότηση	37
3.6 Κατανομή Δημόσιας Δαπάνης στις Περιφέρειες στόχου 1 & μεταβίβασης	38
3.7 Κατανομή Δημόσιας Δαπάνης στις Περιφέρειες στόχου 1 & μεταβίβασης	39
3.8 Μέγιστο ύψος ενίσχυσης για έργα έρευνας και ανάπτυξης ανά είδος έρευνας και ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης	40
3.9 Κατανομή Δημόσιας Δαπάνης στις Περιφέρειες στόχου 1 & μεταβίβασης	41
3.10 Μέγιστο ύψος ενίσχυσης για έργα έρευνας και ανάπτυξης	43
3.11 Επιλέξιμοι κλάδοι για χρηματοδότηση	43
3.12 Επιλέξιμοι κλάδοι για χρηματοδότηση	43
3.13 Κατώτατα & ανώτατα όρια προϋπολογισμού	44
3.14 Επιλέξιμες δραστηριότητες του κλάδου μεταποίησης	47
3.15 Ποσοστά επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου	49
3.16 Επιχορηγούμενες Περιφέρειες	50
3.17 Επιχορηγούμενες Περιφέρειες	51
3.18 Ποσοστά επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου	52
3.19 Θεματική προτεραιότητα, κατηγορία πράξεων και οικονομική δραστηριότητα επενδυτικών σχεδίων	53
3.20 Κατανομή Δημόσιας δαπάνης	54
3.21 Κατανομή Δημόσιας δαπάνης	56
4.1 Σύγκριση επιδόσεων Ελλάδας και ΕΕ27 στον τομέα της καινοτομίας	63

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 3.1 Δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην Ελλάδα

29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΠΟΛΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1.1. Η έννοια του πόλου ανάπτυξης

Η έννοια του πόλου ανάπτυξης διατυπώθηκε από το γάλλο οικονομολόγο F. Perroux¹ σε άρθρο του, το 1955. Σε αυτό ανέφερε ότι «η ανάπτυξη εκδηλώνεται σε ορισμένα σημεία ή πόλους ανάπτυξης, διαχέεται μέσω ορισμένων καναλιών και έχει διάφορα τελικά αποτελέσματα για το σύνολο της οικονομίας». Ο Perroux καθόρισε τον πόλο ανάπτυξης ως «une unite motrice» (προωθητική βιομηχανία) ή ένα σύνολο προωθητικών βιομηχανιών, που ασκούν θετικές επιδράσεις στον περιβάλλοντα χώρο. Μια βιομηχανία μπορεί να οριστεί ως προωθητική όταν μέσω των ροών των προϊόντων και των εισοδημάτων που προέρχονται από αυτήν ευνοεί την ανάπτυξη άλλων δραστηριοτήτων, που βρίσκονται σε τεχνική σχέση με αυτή- τεχνική πολιτική συγκέντρωση-, ευνοεί την πρόοδο του τριτογενούς τομέα μέσω των εισοδημάτων που δημιουργεί- πολιτική συγκέντρωση των εισοδημάτων- και αυξάνει το περιφερειακό εισόδημα προκαλώντας μια προοδευτική συγκέντρωση νέων δραστηριοτήτων, που προσελκύονται από την προοπτική διευκολύνσεων στην παραγωγή- ψυχολογική και γεωγραφική πολιτική συγκέντρωση.

Η εγκατάσταση των προωθητικών βιομηχανιών σε ορισμένα σημεία που γίνονται πόλοι ανάπτυξης εξαρτάται από ορισμένα φυσικά πλεονεκτήματα, όπως η ύπαρξη πηγών ενέργειας ή αποθεμάτων πρώτων υλών ικανών να προκαλέσουν την εγκατάσταση βασικών βιομηχανιών, από το επαρκές δίκτυο επικοινωνιών και συγκοινωνιακών κόμβων που ευνοούν την εγκατάσταση μεταποιητικής βιομηχανίας και, τέλος, από τη συγκέντρωση χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και λοιπών υπηρεσιών που εξυπηρετούν βιομηχανίες και εμπορικές επενδύσεις. Επειδή όμως ελάχιστες περιοχές συγκεντρώνουν συνήθως τα παραπάνω πλεονεκτήματα, οι προωθητικές βιομηχανίες συγκεντρώνονται σε βιομηχανικές πόλεις ή σε επαρχιακά αστικά κέντρα, όπου υπάρχουν αποκεντρωμένες κρατικές υπηρεσίες, ανεπτυγμένο εμπόριο, επαρκής υποδομή και πολιτιστική δραστηριότητα. Τα αστικά κέντρα στα οποία συγκεντρώνονται οι προωθητικές βιομηχανίες γίνονται πόλοι ανάπτυξης,

¹Ο François Perroux (1903-1987) ήταν Γάλλος οικονομολόγος. Ονομάστηκε καθηγητής στο Collège de France, αφού δίδαξε στο Πανεπιστήμιο της Λυών (1928 - 1937) και το Πανεπιστήμιο του Παρισιού (1935-1955). Ίδρυσε το Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Οικονομικών Επιστημών το 1944. Στον τομέα της περιφερειακής Οικονομικών, ένα από τα κύρια συνεισφορά του ήταν η έννοια των πόλων ανάπτυξης.

επιηρεάζοντας την ανάπτυξη της περιβάλλουσας περιφέρειας, που καλείται πολική περιφέρεια. Σύμφωνα με τον Boudeville² (1972), «πολική περιφέρεια είναι ένας ετερογενής χώρος, του οποίου τα διάφορα μέρη έχουν έναν χαρακτήρα συμπληρωματικό και διατηρούν κυρίως με έναν κυρίαρχο πόλο περισσότερες συναλλαγές από κάθε άλλο πόλο της ίδιας τάξης, κυρίαρχο σε μια γειτονική περιοχή».

Λόγω του συμπληρωματικού χαρακτήρα τους και του όγκου των συναλλαγών με τον πόλο, οι επιμέρους χωρικές μονάδες της πολικής περιφέρειας συνιστούν ένα σύνολο ιεραρχικά διαρθρωμένο, που χαρακτηρίζεται από λειτουργική συνεκτικότητα και αλληλεξάρτηση καθώς και από μια σειρά συστηματικών σχέσεων και ροών προς και από τον πόλο, που αναπόφευκτα υφίσταται τις θετικές ή αρνητικές επιδράσεις του πόλου ανάπτυξης (Αθ. Δ. Παπαδασκαλόπουλος, 2008).

1.2 Η χρησιμότητα της Πολικής Ανάπτυξης στη χάραξη της Περιφερειακής Πολιτικής

Παρά την αβεβαιότητα που επικρατεί για την αποτελεσματικότητα πολικής ανάπτυξης και τους φόβους για την επικράτηση των αρνητικών επιδράσεων του πόλου επί της περιφέρειας, η πολιτική πολικής ανάπτυξης έχει μεγάλη χρησιμότητα στην περιφερειακή πολιτική. Ο Boudeville (1968) πρότεινε την έναρξη του περιφερειακού προγραμματισμού κατά τις πολικές περιφέρειες. Σύμφωνα με τον Boudeville, για να διευκολυνθεί η συνάφεια των αποφάσεων και να επιτευχθεί η μέγιστη αποτελεσματικότητά τους, πρέπει η περιοχή προγραμματισμού να είναι περιφέρεια με έντονη αλληλεξάρτηση των χωρικών της μονάδων. Η περιφέρεια μέγιστης αλληλεξάρτησης είναι η πολική περιφέρεια και η περιφέρεια προγραμματισμού μπορεί να στηριχθεί στο ξεκίνημά της στις υπάρχουσες πολικές περιφέρειες.

Ο H. Richardson (1975), ξεκινώντας από τις θέσεις του Boudeville, αναπτύσσει τα παρακάτω επιχειρήματα σχετικά με τη χρησιμότητα της πολικής ανάπτυξης στη χάραξη περιφερειακής πολιτικής.

²Ο Jacques Raoul Boudeville , γεννήθηκε το 1919 , και είναι γάλλος οικονομολόγος. Μετά τον Perroux , εφάρμοσε τη θεωρία των πόλων ανάπτυξης στην περίπτωση της Βραζιλίας και της Γαλλίας, και το 1960 ξεκίνησε , με τον Michel Rochefort , μια συμφιλίωση μεταξύ των γεωγράφων και των οικονομολόγων.

- A. Η πολιτική ανάπτυξη παρέχει τη δυνατότητα σύνδεσης των θεωριών του τόπου εγκατάστασης, της κεντρικής θέσης και της περιφερειακής ανάπτυξης, με τρόπο ώστε ο κλαδικός προγραμματισμός να είναι συνεπής με τον περιφερειακό.
- B. Στρέφει την προσοχή των αρμοδίων για την περιφερειακή πολιτική στη σημασία των εξωτερικών οικονομιών και των οικονομιών αστικής συγκέντρωσης καθώς και στην κατανομή στο χώρο της αναπτυξιακής υποδομής, των κοινωνικών υπηρεσιών και του πληθυσμού.
- C. Συμβάλλει στη δημιουργία ενός εθνικού συστήματος αστικών κέντρων, ικανού να διαχύσει την ανάπτυξη στην περιφέρεια με τον κοινό προγραμματισμό της βιομηχανικής πολιτικής, της πολιτικής αστικής υποδομής και της πολιτικής μεταφορών.
- D. Η υιοθέτηση της πολιτικής ανάπτυξης απαιτεί την ανάλυση της κατανομής του πληθυσμού στις πόλεις και την κατανομή των πόλεων στον χώρο, καθώς και την κατασκευή ενός μοντέλου εθνικής ιεράρχησης των πόλεων.
- E. Η πολιτική πολιτικής ανάπτυξης μπορεί να συσχετισθεί με τη διαδικασία ανάπτυξης στην ευρύτερη της έννοια και με τα προβλήματα της μεγέθυνσης και της οργάνωσης της διοικητικής ικανότητας.
- F. Η πολιτική ανάπτυξη, τέλος, μπορεί να στοχεύει, είτε στη γεωγραφική συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων, είτε στη δημιουργία γεωγραφικών πόλων ανάπτυξης διαμέσου μιας πολιτικής εγκατάστασης βιομηχανικών και οργανικών πόλων.

Από τα παραπάνω, γίνεται σαφής η χρησιμότητα της πολιτικής ανάπτυξης στη διαμόρφωση του προτύπου της περιφερειακής ανάπτυξης. Εντούτοις, διατυπώνονται απόψεις σύμφωνα με τις οποίες οι μεγάλοι πόλοι ανάπτυξης και οι μητροπολιτικές περιοχές αναπτύσσονται αυτόνομα, δικτυώνονται με απομακρυσμένα αντίστοιχα ισχυρά πολιτικά κέντρα, με τα οποία αναπτύσσουν οικονομικές, επιχειρηματικές, τεχνολογικές, επιστημονικές και πολιτικές σχέσεις, και απομονώνουν αναπτυξιακά την περιβάλλουσα περιφέρειά τους (Gouttebel, 2001). Οι νέες αυτές τάσεις πρέπει εξίσου να λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωση του προτύπου και της στρατηγικής της περιφερειακής ανάπτυξης (Αθ. Δ. Παπαδασκαλόπουλος, 2008).

1.3 Πολιτική συνοχής και πόλεις: Η συμβολή των πόλεων και των πολεοδομικών συγκροτημάτων στην ανάπτυξη και την απασχόληση στις περιφέρειες

Οι κοινοτικές στρατηγικές κατευθύνσεις της Κοινότητας 2007-2013 για τη συνοχή αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Οι εν λόγω κοινοτικές στρατηγικές κατευθύνσεις ορίζουν τους σημαντικότερους τομείς παρέμβασης στο πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων 2007-2013, με έμφαση τόσο στις ιδιαίτερες ανάγκες ορισμένων περιοχών, όπως οι αστικές, όσο και στους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους.

Η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη στις πόλεις θα πρέπει να συνοδεύεται από ορισμένα μέτρα για τον περιορισμό της φτώχειας, του αποκλεισμού και των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Γι' αυτόν το λόγο, ο στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει ορισμένες ειδικές παραμέτρους του αστικού χώρου στο πλαίσιο των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών.

Παρακάτω, παρουσιάζονται και προτείνονται ορισμένα μέτρα σε μια σειρά από τομείς καταδεικνύοντας τις δυνατότητες παρέμβασης των Διαρθρωτικών Ταμείων. Τα εν λόγω μέτρα χωρίζονται στα εξής έξι κεφάλαια:

- η αύξηση της ελκυστικότητας των πόλεων·
- η υποστήριξη της καινοτομίας, του επιχειρηματικού πνεύματος και της οικονομίας της γνώσης·
- η δημιουργία περισσότερων και υψηλότερης ποιότητας θέσεων εργασίας·
- η διευθέτηση των ενδοαστικών ανισοτήτων·
- η διακυβέρνηση·
- η χρηματοδότηση της πολεοδομικής ανάπλασης (EUR- Lex, <http://eur-lex.europa.eu>).

1.3.1 Ελκυστικές πόλεις

Προκειμένου να μπορέσουν οι πόλεις να αντιμετωπίσουν όλες αυτές τις προκλήσεις και να γίνουν ελκυστικότερες, θα πρέπει να προσελκύσουν περισσότερες επενδύσεις και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας. Γι' αυτόν το σκοπό, υπάρχουν τέσσερα βασικά σημεία που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- η κινητικότητα και η προσβασιμότητα των μέσων μαζικής μεταφοράς. Για παράδειγμα, θα πρέπει να αξιοποιηθούν στο έπακρο και στο σύνολό τους οι υποδομές των μεταφορών τόσο στην πόλη όσο και στην περιφέρεια·
- η πρόσβαση σε υποδομές καθώς και σε σύγχρονες, αποτελεσματικές και προσιτές υπηρεσίες·
- ένας πολιτιστικός τομέας που θα βασίζεται στην προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού και στην τεχνική βοήθεια·
- η ανάδειξη και προστασία του φυσικού, κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος·
- δράσεις για την ενδυνάμωση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα όρια της·
- η ενσωμάτωση της καινοτομίας και διάχυση της πληροφορίας της γνώσης·
- δράσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας·
- η προσπάθεια για βελτίωση του μορφωτικού και εκπαιδευτικού επιπέδου·
- η προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης και των ίσων ευκαιριών·
- η εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας των πολιτών·
- δράσεις αστικής αναγέννησης. Επανασχεδιασμός δηλαδή χώρων που είτε είχαν εγκαταλειφθεί, είτε έχριζαν παρεμβάσεων.

1.3.2 Υποστήριξη της καινοτομίας, του επιχειρηματικού πνεύματος και της οικονομίας της γνώσης

Οι πόλεις μπορούν να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση της καινοτομίας, του επιχειρηματικού πνεύματος και της οικονομίας της γνώσης. Πρόκειται κυρίως για μέτρα υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) καθώς και για μέτρα που στόχο έχουν να θέσουν

την καινοτομία και την οικονομία στην υπηρεσία της ανάπτυξης. Αυτό γίνεται, για παράδειγμα, με τους παρακάτω τρόπους:

- τη βελτίωση των οικονομικών υποδομών και την υιοθέτηση συστημάτων διαχείρισης του περιβάλλοντος·
- την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης των επιχειρήσεων·
- τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών εταίρων και την πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης·
- την κατάρτιση μιας στρατηγικής καινοτομίας για το σύνολο της περιφέρειας·
- την ενεργό συμμετοχή των πόλεων σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης (E&A) (7ο πρόγραμμα-πλαίσιο³), καθώς και στον τομέα της κοινωνίας των πληροφοριών (η πρωτοβουλία i2010⁴).

1.3.3. Περισσότερες και υψηλότερης ποιότητας θέσεις εργασίας

Δεδομένου του σημαντικού αριθμού ατόμων με υψηλά προσόντα αλλά και με χαμηλό επίπεδο προσόντων στις πόλεις, γίνεται λόγος τόσο για ανάγκες όσο και για δυνατότητες. Στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση», τα Διαρθρωτικά Ταμεία μπορούν να στηρίξουν:

- τις ενέργειες που αναλαμβάνονται για τη βελτίωση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·
- τις πρωτοβουλίες για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την καταπολέμηση της ανεργίας και τη δημιουργία συμπράξεων για την απασχόληση και την καινοτομία·
- την απασχολησιμότητα μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης.

³ Το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας, το οποίο καλύπτει την περίοδο 2007-2013, δίνει την ευκαιρία στην ΕΕ να προσαρμόσει την ερευνητική της πολιτική στις οικονομικές και κοινωνικές φιλοδοξίες της, εδραιώνοντας τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας (EXE). Για το σκοπό αυτόν, η Επιτροπή επιδιώκει την αύξηση του ετήσιου προϋπολογισμού έρευνας της ΕΕ και, κατ' ακολουθία, την αύξηση των εθνικών δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα. Το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο θα πρέπει επίσης, κατά την εφαρμογή του, να ανταποκρίνεται στις ανάγκες έρευνας και γνώσης της βιομηχανίας και των ευρωπαϊκών πολιτικών γενικότερα. Το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο διαρθρώνεται γύρω από τέσσερα κύρια προγράμματα και έχει αλποποιηθεί σε μεγάλο βαθμό ώστε να είναι πιο προσιτό στους ερευνητές και πιο αποτελεσματικό.

⁴ Το i2010 είναι το νέο στρατηγικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις για την κοινωνία της πληροφορίας και τα μέσα ενημέρωσης. Αυτή η νέα ενοποιημένη πολιτική αποσκοπεί κυρίως να ενθαρρύνει τη γνώση και την καινοτομία, ώστε να ενισχυθεί η ανάπτυξη καθώς και η δημιουργία περισσότερων και καλύτερης ποιότητας θέσεων απασχόλησης. Εντάσσεται στο πλαίσιο της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισαβόνας.

1.3.4 Ενδοαστικές ανισότητες

Αναφορικά με τις υποβαθμισμένες περιοχές των πόλεων, εκεί δηλαδή όπου η υψηλή ανεργία συνοδεύεται και από άλλες δυσμενείς συνθήκες, η παρούσα ανακοίνωση προτείνει ορισμένα μέτρα προκειμένου:

- να προωθήσει την κοινωνική ενσωμάτωση και την ισότητα των ευκαιριών·
- να ενισχύσει την ασφάλεια των πολιτών μέσω, π.χ. της εκπόνησης πολιτικής κατά της τοπικής εγκληματικότητας και υπέρ της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας συναφών με την ασφάλεια.

1.3.5 Διακυβέρνηση

Προκειμένου να βελτιωθεί η διακυβέρνηση και να υπάρξει μια ορθή διαχείριση της αστικής ανάπτυξης, η παρούσα ανακοίνωση προτείνει ορισμένα μέτρα με σκοπό:

- τη θετική συνεργασία των συλλογικών φορέων σε διάφορα επίπεδα, μέσω, για παράδειγμα, της σύμπραξης πόλεων, περιφέρειας και κράτους ή μέσω του καλύτερου συντονισμού των αστικών με τις αγροτικές και τις περιφερειακές αρχές·
- την παγίωση μιας συνολικής προσέγγισης της βιώσιμης ανάπτυξης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η εκπόνηση ενός μακροπρόθεσμου σχεδίου με θέμα τους διάφορους παράγοντες απασχόλησης και βιώσιμης ανάπτυξης·
- την αύξηση της ενεργούς συμμετοχής των πολιτών·
- την υλοποίηση δικτύων ανταλλαγής πληροφοριών.

1.3.6 Η χρηματοδότηση της πολεοδομικής ανάπλασης

Τα προγράμματα αστικής ανάπτυξης μπορούν να υλοποιηθούν με τη βοήθεια του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ και του Ταμείου Συνοχής. Προτείνεται επίσης η παροχή οικονομικής βοήθειας από ορισμένα νέα χρηματοδοτικά όργανα όπως τα JASPERS⁵, JEREMIE⁶ και JESSICA⁷ καθώς και από τη σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (Inforegio, Panorama, 2006).

5 Η Jaspers αποτελεί καρπό συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γενική Διεύθυνση περιφερειακής πολιτικής), της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και του Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW). Πρόκειται για ένα μέσο παροχής τεχνικής βοήθειας στις δώδεκα ευρωπαϊκές χώρες που εντάχθηκαν στην ΕΕ μεταξύ 2004 και 2007. Προσφέρει στα εν λόγω κράτη μέλη την απαιτούμενη υποστήριξη για την προετοιμασία μεγάλων έργων υψηλής ποιότητας, τα οποία θα συγχρηματοδοτηθούν από τα ευρωπαϊκά ταμεία.

6 Η Jeremie (Κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για τις μικροεπιχειρήσεις και τις μεσαίες επιχειρήσεις) είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αναπτύχθηκε από κοινού με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Προωθεί τη χρήση μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση μέσω των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων.

7 Η JESSICA (Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές) είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αναπτύχθηκε από κοινού με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB). Στηρίζει τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και ανάπλαση μέσω μηχανισμών χρηματοοικονομικής τεχνικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ & ΕΞΥΠΙΝΗΣ

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

2.1 Ορισμός Καινοτομίας

Με τον όρο καινοτομία εννοείται η νέα και πρωτοποριακή ιδέα για την υλοποίηση κάποιου πράγματος ή η νέα διαδικασία αυτής της υλοποίησης, καθώς επίσης και η εφαρμογή νέων εφευρέσεων ή ανακαλύψεων για την πραγματοποίηση κάποιου αποτελέσματος. Συχνά ο όρος χρησιμοποιείται σε οικονομικό/ επιχειρηματικό/ εμπορικό πλαίσιο.

Σύμφωνα με τον ορισμό της καινοτομίας, που προτείνει ο ΟΟΣΑ⁸ στο «εγχειρίδιο Frascati», πρόκειται για την μετατροπή μιας ιδέας σε εμπορεύσιμο προϊόν ή υπηρεσία, λειτουργική μέθοδο παραγωγής ή διανομής - νέα ή βελτιωμένη - ή ακόμα σε νέα μέθοδο παροχής κοινωνικής υπηρεσίας. Με τον τρόπο αυτόν ο όρος αναφέρεται στην διαδικασία. Από την άλλη μεριά, όταν με τη λέξη «καινοτομία» υποδηλώνεται ένα νέο ή βελτιωμένο προϊόν, εξοπλισμός, η υπηρεσία που διαχέεται επιτυχώς στην αγορά, η έμφαση δίνεται στο αποτέλεσμα της διαδικασίας.

Συνδέεται με την έρευνα και την ανάπτυξη, ειδικά στο χώρο των επιχειρήσεων, με τα αντίστοιχα τμήματα (R&D, Research and Development). Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η καινοτομία είναι επιτεύξιμος στόχος μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας μεταξύ διακρατικών εταιρών. Η καινοτομία στην Ε.Ε. μετράται με το Innovation Scorecard⁹, που ξεκίνησε σαν θεσμός το 2006. Η καινοτομία μετράται με δείκτες, οι οποίοι συσταδοποιούνται σε κατηγορίες. Συνάφεια με εμπειρία, μάθηση και ανάπτυξη.

Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ της τεχνολογικής καινοτομίας προϊόντων και διαδικασιών και της μη τεχνολογικής καινοτομίας (οργάνωσης και εμπορίας). Για παράδειγμα, τα πιστοποιητικά ISO¹⁰ ή η εισαγωγή συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου ποιότητας είναι τεχνολογική καινοτομία μόνο όταν συνδέονται άμεσα με την εισαγωγή νέων

⁸ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), Organisation for Economic Co-operation and Development

⁹ Το Innovation Scorecard (EIS), ήταν ένα όργανο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας για να δώσει μια συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων καινοτομίας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το 2011, η έκθεση αυτή αντικαθίσταται από το Innovation Union Scoreboard.

¹⁰ Ο International Organization for Standardization (ISO), είναι μια διεθνής οργάνωση δημιουργίας και έκδοσης προτύπων που αποτελείται από αντιπροσώπους των εθνικών οργανισμών τυποποίησης. Ο οργανισμός ιδρύθηκε στις 23 Φεβρουαρίου του 1947 και παράγει τα παγκόσμια βιομηχανικά και εμπορικά πρότυπα, τα επωνομαζόμενα πρότυπα ISO.

ή σημαντικά βελτιωμένων διαδικασιών. Η δημιουργία μίας απλής ιστοσελίδας με πληροφορίες, χωρίς on-line νέες και πρωτότυπες υπηρεσίες δεν αποτελεί καινοτομία. Αν υπάρχουν οι πρωτότυπες υπηρεσίες τότε αποτελεί παράδειγμα μη τεχνολογικής καινοτομίας. Επίσης, οι οργανωτικές καινοτομίες θεωρούνται τεχνολογικές μόνο στην περίπτωση που βασίζονται σε νέες τεχνολογικές εφαρμογές και επιφέρουν μετρήσιμες αλλαγές στην απόδοση, για παράδειγμα αύξηση στην παραγωγικότητα ή στις πωλήσεις.

Ένα σημαντικό κριτήριο για όλα τα είδη καινοτομίας είναι ότι πρέπει να περιέχουν μία σημαντική αλλαγή/διαφοροποίηση στα υπάρχοντα προϊόντα (αγαθά ή υπηρεσίες), τις διαδικασίες, τις μεθόδους εμπορίας ή τις οργανωτικές δομές και πρακτικές της επιχείρησης. Δεν είναι λοιπόν καινοτομία αλλαγές, οι οποίες έχουν μικρή σημασία ή εμβέλεια ή δεν επιφέρουν ικανό βαθμό νεωτερισμού στην επιχείρηση, όπως διακοπή χρήσης μίας διαδικασίας, μεθόδου εμπορίας ή εμπορικής εκμετάλλευσης ενός προϊόντος, αλλαγές προερχόμενες αποκλειστικά από μεταβολές των τιμών των παραγωγικών συντελεστών, απλή αντικατάσταση ή αναβάθμιση ενός προϊόντος ή διαδικασίας ή συσκευασίας, παραγωγή επί παραγγελία, εποχιακές και άλλες κυκλικές μεταβολές.

2.1.1 Τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών

Ως τεχνολογική καινοτομία ορίζεται:

- a. Η εισαγωγή στην αγορά ενός νέου ή σημαντικά βελτιωμένου σε σχέση με τα βασικά του χαρακτηριστικά, τις τεχνικές προδιαγραφές, το ενσωματωμένο λογισμικό ή άλλα μη υλικά συστατικά, προστιθέμενες χρήσεις ή τη φιλικότητα προς τον χρήστη, προϊόντος (υλικού αγαθού ή υπηρεσίας), ή,
- b. Η εισαγωγή στην επιχείρηση μίας νέας ή σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής, μεθόδου παροχής και διανομής ή διαδικασίας υποστήριξης για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες. Το αποτέλεσμα (της διαδικασίας) θα πρέπει να είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο της παραγωγής, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής και διανομής. Καθαρά οργανωτικές ή διοικητικές μεταβολές δεν περιλαμβάνονται στην τεχνολογική καινοτομία.

Επιπρόσθετα, η τεχνολογική καινοτομία πρέπει να βασίζεται στα αποτελέσματα νέων τεχνολογικών εξελίξεων, νέων συνδυασμών υπάρχουσών τεχνολογιών ή στη χρησιμοποίηση άλλου είδους γνώσεων που αποκτήθηκαν από την επιχείρηση. Οι μεταβολές καθαρά

αισθητικής φύσεως δεν περιλαμβάνονται (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Έρευνα και Καινοτομία).

2.1.2 Μη τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών

Οργανωτική μη τεχνολογική καινοτομία είναι η εφαρμογή νέων μεθόδων ή μεταβολών των μεθόδων, όσον αφορά τη δομή ή τη διοίκηση της επιχείρησης, που αποσκοπούν στη βελτίωση της χρήσης των γνώσεων στην επιχείρηση, της ποιότητας των αγαθών και των υπηρεσιών ή της αποτελεσματικότητας των ροών εργασίας. Μη τεχνολογική καινοτομία εμπορίας είναι η εφαρμογή νέων ή βελτιωμένων σχεδίων ή μεθόδων πώλησης που αποσκοπούν στην αύξηση της ελκυστικότητας των αγαθών και των υπηρεσιών ή στην είσοδο σε νέες αγορές.

Οι τεχνοπόλεις αποτελούν μια χωρική δομή, που συνήθως είναι καρπός συνδυασμού των δυνάμεων και συνεργασίας του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα, όπου εργαστήρια, εταιρίες και οικονομικοί φορείς και οργανισμοί παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην ώθηση της οικονομίας της πληροφορίας. Γενικά, υπάρχει η πεποίθηση πως μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλος ανάπτυξης, ωστόσο, δίνεται έμφαση στο καθαρά οικονομικό σκέλος του όρου και όχι στη γενικότερη έννοιά του (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Έρευνα και Καινοτομία).

2.2 Συμβολή των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας στην Περιφερειακή Ανάπτυξη

Θεωρητικές και εμπειρικές μελέτες, που βασίζονται στις έννοιες του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας, έχουν πλέον καταδείξει τη σημασία της τοπικής-περιφερειακής διάστασης στην ανάπτυξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των εθνικών οικονομιών.

Για το λόγο αυτό η δημιουργία και η ανάπτυξη Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας (ΠΠΚ) αναμένεται να αποτελέσει έναν ισχυρό άξονα τεχνολογικής πολιτικής με σκοπό την μείωση της διαφοράς της καινοτομικής επίδοσης των Περιφερειών της χώρας από τον κοινοτικό μέσο όρο και την ανταγωνιστική διεθνοποίηση των προσπαθειών τους.

Η σημασία δημιουργίας ΠΠΚ διαφαίνεται και από τα παρακάτω:

1. Την ανάγκη μείωσης των Περιφερειακών ανισοτήτων και την ανάδειξη των ιδιαίτερων Περιφερειακών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

2. Την ανάγκη διαμόρφωσης αποφασιστικού ρόλου του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη και στην ανταγωνιστική θέση της χώρας.
3. Τη σπουδαιότητα των προκλήσεων τις οποίες ο τομέας αυτός αντιμετωπίζει τόσο ως προς τις τεχνολογικές καινοτομίες, την ταχύτητα της διάχυσής τους και το κόστος εφαρμογής τους, όσο και ως προς το επίπεδο του ανταγωνισμού που αναδύεται σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.
4. Την σημασία των περιφερειών στην αποτελεσματική υποστήριξη πολιτικών για την καινοτομία.
5. Την ανάγκη συγκέντρωσης των δυνάμεων των επιχειρήσεων, των κέντρων έρευνας και των φορέων εκπαίδευσης με στόχο την ανάπτυξη δραστηριοτήτων αφιερωμένων σε κοινούς τελικούς ερευνητικούς ή τεχνολογικούς σκοπούς ή στην διευθέτηση κοινών προβλημάτων ενός κλάδου (Ε.Γ. Παπαδάκης, Ιούλιος 2008).

2.3 Σχεδιασμός των Ελληνικών Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας

Η δράση «Δημιουργία Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας» αποτελεί βασικό στοιχείο της στρατηγικής σύνδεσης και συνεργασίας μεταξύ Περιφερειακών Φορέων που δραστηριοποιούνται στους χώρους Έρευνας, Τεχνολογίας και υποστήριξης της Τεχνολογικής Ανάπτυξης σε Περιφερειακό επίπεδο. Η δράση για τη δημιουργία ΠΠΚ αποτελεί μία στρατηγική προτεραιότητα της χώρας με σκοπό την μείωση της διαφοράς της καινοτομικής επίδοσης της χώρας από τον κοινοτικό μέσο όρο.

Σκοπός της δράσης είναι η προώθηση της Καινοτομίας μέσω αντίστοιχων ενεργειών/δράσεων και πολιτικών έργων. Βασικός στόχος είναι η τεχνολογική και επιστημονική ενδυνάμωση των κύριων ανταγωνιστικών/παραγωγικών στοιχείων της περιφέρειας με απώτερο σκοπό την τόνωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο. Ο ΠΠΚ καλείται να εκτελέσει σειρά εργασιών οι οποίες αποτελούν ενέργειες/δράσεις για την ενίσχυση της καινοτομικότητας των επιχειρήσεων στην σχετική περιφέρεια; αλλά και προσπάθειες προώθησης της ίδιας του της υπόστασης και στρατηγικής ανάπτυξης.

Οι ΠΠΚ υποστηρίζουν την ανάπτυξη τεχνολογικών καινοτομιών και την αξιοποίησή τους για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας. Στο πλαίσιο αυτό, ενισχύονται οι ερευνητικές δράσεις και η δικτύωση των φορέων της

Περιφέρειας σε Ελλάδα και εξωτερικό, προωθούνται καινοτόμα προϊόντα, υπηρεσίες και παραγωγικές διαδικασίες, καθώς και μέτρα «έξυπνης τεχνολογικής οικονομίας» για την αναβάθμιση της επιχειρηματικότητας.

Συγκεκριμένα, οι Ελληνικοί ΠΠΚ έχουν καταρχήν σχεδιασθεί ώστε να υλοποιούν τις παρακάτω δράσεις:

1. Κοινοπραξίες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης σε τομείς προτεραιότητας σε επίπεδο Περιφέρειας:

Πρόκειται για συμπράξεις δημοσίων και ιδιωτικών φορέων (εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων, επιχειρήσεων, μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, κτλ.) που υλοποιούν δραστηριότητες βασικής και βιομηχανικής έρευνας, καθώς και δραστηριότητες αρχικής επίδειξης. Οι δραστηριότητες βασικής έρευνας, με χρηματοδότηση έως και 100% των επιλέξιμων δαπανών, αφορούν τη διεύρυνση των επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων. Οι δραστηριότητες βιομηχανικής έρευνας, με χρηματοδότηση έως και 50% των επιλέξιμων δαπανών, στοχεύουν στην απόκτηση τεχνογνωσίας για την παραγωγή νέων ή τη βελτίωση υφιστάμενων προϊόντων, μεθόδων ή υπηρεσιών. Οι δραστηριότητες αρχικής επίδειξης, με χρηματοδότηση έως 35% των επιλέξιμων δαπανών για μεγάλες επιχειρήσεις και 45% για ΜΜΕ, αφορούν την ένταξη των αποτελεσμάτων της βιομηχανικής έρευνας στο σχεδιασμό νέων ή στη βελτίωση υφιστάμενων προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών, καθώς και τη δημιουργία πρωτοτύπων.

2. Ανάπτυξη και δικτύωση ΜΜΕ και φορέων παροχής τεχνολογικών υπηρεσιών σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομίας:

Αφορά μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στοχεύει στη δημιουργία εξειδικευμένων οργανισμών ή και δικτύων τεχνομεσιτείας για την άμεση ενημέρωση σχετικά με τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες εντός και εκτός Ελλάδας. Οι οργανισμοί αυτοί θα διερευνούν τις τεχνολογικές ανάγκες των επιχειρήσεων και θα αναζητούν σχετικές τεχνολογίες που μπορούν να αξιοποιηθούν στις ελληνικές επιχειρήσεις. Θα παρέχουν επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες για θέματα χρηματοδότησης, μεταφοράς τεχνολογίας και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

3. Ενίσχυση υποδομών δημόσιων ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων:

Αφορά τη δημιουργία, ενίσχυση ή επέκταση των υποδομών δημόσιων ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων της Περιφέρειας στις συγκεκριμένες θεματικές προτεραιότητες κάθε ΠΠΚ. Η δράση απευθύνεται σε δημόσιους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς, όπως πανεπιστήμια, ΤΕΙ, ερευνητικά κέντρα- ινστιτούτα, εργαστήρια, κ.α.

4. Δραστηριότητες προετοιμασίας υποστήριξης ερευνητικών μονάδων για την προτυποποίηση και την εμπορική αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων:

Αφορά στη δημιουργία start-up και spin-off επιχειρήσεων για την αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δράσεις για την τελειοποίηση προϊόντων, μεθόδων και υπηρεσιών, την κατασκευή βιομηχανικού πρωτοτύπου, την υλοποίηση δοκιμών λειτουργικότητας και επίδειξης, τον αισθητικό και βιομηχανικό σχεδιασμό προϊόντος, την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, την κατάρτιση επιχειρηματικών σχεδίων, την αναζήτηση χρηματοδότησης και τη συμμετοχή σε σχετικές εκθέσεις.

5. Περιφερειακές Τεχνολογικές Πλατφόρμες (ΤΠ):

Πρόκειται για δράσεις που υλοποιούνται από ένα δημόσιο ερευνητικό οργανισμό, με τη συμμετοχή φορέων από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, και εστιάζουν σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία. Κάθε Περιφέρεια μπορεί να αναπτύξει έως και τρεις ΤΠ σε διαφορετικά τομεακά αντικείμενα.

6. Κατάρτιση- Εκπαίδευση:

Οι δράσεις απευθύνονται σε επιστήμονες, ερευνητές, στελέχη επιχειρήσεων, φορείς που δραστηριοποιούνται σε θέματα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, αλλά και στο ευρύ κοινό. Στόχος είναι η ενημέρωση σχετικά με τις τεχνολογικές προτεραιότητες και τις ανάγκες της κάθε περιφέρειας, καθώς και η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για γενικότερα θέματα έρευνας και τεχνολογίας.

Επιπλέον, προβλέπονται οριζόντιες δράσεις για την προβολή και δικτύωση των Πόλων, την εκπόνηση μελετών σχετικά με τη βιωσιμότητα και τη στρατηγική ανάπτυξή τους, κτλ.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι επιμέρους στόχοι των ΠΠΚ οι οποίοι αποβλέπουν στην άμεση ή έμμεση ωφέλεια των επιχειρήσεων :

- Υποστήριξη των ανταγωνιστικά ισχυρών τεχνολογικών περιοχών που χαρακτηρίζουν την προσωπικότητα του πόλου καινοτομίας (τεχνολογική αριστεία) και ανάπτυξη ενεργειών ενίσχυσής τους.
- Προώθηση της καινοτομίας σε επιχειρήσεις, δημόσιους οργανισμούς παροχής υπηρεσιών και εργαστηρίων ανάπτυξης τεχνολογίας.
- Υποβοήθηση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων E&A των περιφερειακών επιχειρήσεων καθώς επίσης και ενδυνάμωση των συνεργασιών τους σε θέματα Έρευνας και

Τεχνολογίας τόσο με τους περιφερειακούς φορείς όσο και με φορείς και αντίστοιχες επιχειρήσεις στο εξωτερικό.

- Ανάπτυξη και προώθηση καινοτομιών σε προϊόντα, διαδικασίες παραγωγής, πρώτες ύλες, ενεργειακών συστημάτων, αυτοματισμών και αλυσίδων παραγωγής.
- Προώθηση της ανάπτυξης τεχνολογικών εφαρμογών σε συγκεκριμένες και προεπιλεγμένες τεχνολογικές περιοχές.
- Ενίσχυση της δικτύωσης των τοπικών επιχειρήσεων με τους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς της Περιφέρειας για συγκεκριμένα τεχνολογικά προβλήματα.
- Ανάπτυξη νέων αγορών.
- Προώθηση ενεργειών υποστήριξης της δημιουργίας start up και spin off εταιρειών καθώς επίσης και προώθησης του financial engineering.
- Ανάπτυξη συστημάτων τεχνολογικής αξιολόγησης και επισκόπησης σε συνεργασία με περιφερειακά παρατηρητήρια.
- Ανάπτυξη Περιφερειακής Τεχνολογικής Προοπτικής.
- Ανάπτυξη πληροφόρησης «έξυπνης τεχνολογικής οικονομίας» (intelligence) προς όφελος της αναβάθμισης της τεχνολογικής ανταγωνιστικής θέσης των περιφερειακών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της καινοτομικότητας και συνεργασίας στην παραγωγή και τη διαχείριση.
- Προώθηση της επικοινωνιακής πολιτικής και της ταυτότητας του πόλου.
- Συμμετοχή στην μεσο- μακροπρόθεσμη περιφερειακή στρατηγική για την καινοτομία (Ε.Γ. Παπαδάκη, 2008).

2.4 Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας

Η καινοτομία είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες ανταγωνιστικότητας για τις επιχειρήσεις. Ως καινοτομία στην επιχειρηματικότητα εννοείται η μετατροπή μιας ιδέας σε εμπορεύσιμο νέο ή βελτιωμένο προϊόν, υπηρεσία, μέθοδο παραγωγής ή διανομής, ενώ γενεσιουργές αιτίες θεωρούνται η δημιουργικότητα και η έρευνα. Παρά τη διεθνοποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, οι καινοτομίες και η έρευνα & τεχνολογική ανάπτυξη εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να αναπτύσσονται τοπικά μέσω της συνεργασίας μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων. Οι συνεργασίες αυτές είναι περισσότερο αποτελεσματικές όταν οι φορείς που τις αναπτύσσουν συνεργάζονται ώστε να αξιοποιούν τις

μεταξύ τους συνέργειες και να ευνοούν την αναγνωσιμότητα τους σε διεθνές επίπεδο αποκτώντας έτσι ένα σημαντικό τεχνολογικό και εμπορικό στίγμα.

Για το λόγο αυτό η δημιουργία και η ανάπτυξη Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας (ΠΠΚ) μπορεί δυνητικά να αποτελέσει έναν ισχυρό άξονα τεχνολογικής πολιτικής με σκοπό την μείωση της διαφοράς της καινοτομικής επίδοσης των Περιφερειών της χώρας από τον κοινοτικό μέσο όρο και την ανταγωνιστική διεθνοποίηση των προσπαθειών τους. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) του Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας υλοποιεί δράσεις, όπως η «Δημιουργία Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας», που αποσκοπούν στην ενίσχυση της τεχνολογικής δεξιότητας και αριστείας σε σημαντικούς Περιφερειακούς τεχνολογικούς κόμβους.

Σύμφωνα με την αρχική προκήρυξη της ΓΓΕΤ, ο Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας νοείται ως μια ένωση φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, με στόχο την ενίσχυση των τεχνολογικών και καινοτομικών επιδόσεων των Περιφερειών της χώρας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας τους. Οι φορείς που μπορούν να συμμετέχουν είναι Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΤΕΙ), ερευνητικά κέντρα, τεχνολογικά και επιστημονικά πάρκα, κλαδικές εταιρείες, επιμελητήρια, σύνδεσμοι φορέων, αναπτυξιακές εταιρείες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και άλλοι οργανισμοί, οι οποίοι αξιοποιούν τις συμπληρωματικές δράσεις και την αναγνωσιμότητά τους για την ανάδειξη των ανταγωνιστικών ικανοτήτων. Με βάση τα ανωτέρω, ο ΠΠΚ μπορεί να αποτελεί μία ισχυρή και μόνιμη συνεργασία φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι καλούνται να αναπτύξουν και να αναθεωρούν σε τακτά χρονικά διαστήματα - κατά την εκτέλεση του έργου - το σχέδιο δράσης ενίσχυσης της καινοτομίας στην Περιφέρεια μέσα από την προώθηση της δικτύωσης και της διεθνοποίησής της.

Η προώθηση των ΠΠΚ και γενικότερα η περιφερειακή ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και καινοτομία αποτελούν σημαντικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισαβόνας και των προσπαθειών που γίνονται για την αύξηση των δαπανών σε έρευνα και τεχνολογία και την μετατροπή των αποτελεσμάτων τους σε αξιοποιήσιμα προϊόντα ή υπηρεσίες. Αρκετές χώρες με ιδιαίτερα εξελιγμένες τις περιφερειακές δομές και ικανότητες καθώς και τα συστήματα καινοτομίας, έχουν ήδη προχωρήσει σε παρεμφερείς δραστηριότητες όπως π.χ., η Γαλλία (pole de competitivite), και η Φινλανδία (regional centers of expertise). Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας & η ΓΓΕΤ αναγνωρίζοντας την έλλειψη στρατηγικής για την περιφερειακή ανάπτυξη, καινοτομία και

ανταγωνιστικότητα καθώς και την αναγκαιότητα κάλυψης του κενού αυτού, αποφάσισε να σχεδιάσει και υλοποιήσει το παραπάνω πρόγραμμα.

Η δράση αποσκοπεί επίσης στο να δημιουργήσει έναν μόνιμο πυρήνα, ανάλυσης και σχεδιασμού, δράσεων πολιτικής και εφαρμογών για την καινοτομία, που μπορούν να δρουν θετικά στην αξιοποίηση της ερευνητικής και τεχνολογικής γνώσης. Ο πυρήνας αυτός (που απαρτίζεται κυρίως από περιφερειακούς φορείς) πρέπει να δράσει σε μακροχρόνιο ορίζοντα, συνθέτοντας απόψεις, προτείνοντας μέτρα και πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο. Ο ΠΠΚ πρέπει να δρα επίσης, συμβουλευτικά προς τις περιφερειακές αρχές και προς τους οργανισμούς που προάγουν την τεχνολογική ανταγωνιστικότητα και αναγνωσιμότητα της περιφέρειας σε διεθνές επίπεδο.

Οι πέντε πρώτοι ΠΠΚ που ενισχύουν την τεχνολογική δεξιότητα, την αριστεία και την ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, έχουν ήδη επιλεγεί από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. Πρόκειται για δράση που εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης του Υπουργείου Ανάπτυξης, με συνολικό προϋπολογισμό 20.2 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2005-2008. Οι πέντε ΠΠΚ είναι οι ακόλουθοι:

- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Ελλάδας (www.innopolewest.gr)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Μακεδονίας (www.innopole.gr)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Θεσσαλίας (www.rip-thessaly.gr)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κεντρικής Μακεδονίας (www.innopolos-wm.eu)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κρήτης (www.i4crete.gr) (Ε.Γ. Παπαδάκη, 2008)

2.5 Ορισμός έξυπνης εξειδίκευσης

Η έξυπνη εξειδίκευση αφορά μια νέα γενιά πολιτικών έρευνας και καινοτομίας που υπερβαίνουν τις κλασσικές επενδύσεις σε έρευνα και τεχνολογία, και της γενικής ενίσχυσης της επάρκειας στην καινοτομία. Αυτό που καθιστά τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης διαφορετική από τη μέση στρατηγική καινοτομίας είναι ότι:

- Ο βασισμένος σε αποδείξεις χαρακτήρας της δεν εξετάζει μόνο τυπικά ζητήματα έρευνας και δεξιοτήτων, αλλά μελετά όλα τα στοιχεία, π.χ. γεωγραφική θέση, πληθυσμιακή δομή, κλίμα, φυσικοί πόροι, και θέματα ζήτησης, π.χ. κοινωνικές ανάγκες, δυνητικοί πελάτες, καινοτομία του δημοσίου τομέος. Θα ενθαρρύνει μια χώρα

ή περιφέρεια να ενώσει τη μοναδική τοπική τεχνογνωσία και παραγωγικές δυνατότητες σε νέους συνδυασμούς και καινοτομίες.

- Η έξυπνη εξειδίκευση δεν είναι μια απόφαση από πάνω προς τη βάση, αλλά αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε ως μια δυναμική διαδικασία ανακάλυψης της επιχειρηματικότητας που περιλαμβάνει βασικά ενδιαφερόμενα μέρη σε συνεργατικά σχήματα ηγεσίας.
- Έχει παγκόσμια προοπτική σε επίπεδο δυνητικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, αγορών και δυναμικού για συνεργασία με φορείς καινοτομίας πέρα από γεωγραφικά σύνορα.
- Δεν επικεντρώνεται στην παραγωγή νέας γνώσης παντού, αλλά βασίζεται στη συγκέντρωση της υφιστάμενης γνώσης και τεχνολογιών προκειμένου να δημιουργηθεί καινοτομία σε όλες τις πιθανές μορφές, όπως *inter alia* της κοινωνικής, της καινοτομίας που άγεται από το χρήστη και της καινοτομίας σε επίπεδο *marketing* και οργάνωσης.
- Έχει να κάνει με τη θέση προτεραιοτήτων σε εποχές περιορισμένων πόρων και την επικέντρωση των επενδύσεων σε συγκριτικά πλεονεκτήματα για τη συσσώρευση κρίσιμης μάζας, με στόχο την αριστεία μέσω της διαφοροποίησης της χώρας ή περιφέρειας από τις άλλες.

Η έξυπνη εξειδίκευση δεν έχει να κάνει με την ανάδειξη νικητών σε επίπεδο τομέα ή τεχνολογίας, αλλά με τη αλληλο-γονιμοποίηση μεταξύ και ανάμεσα σε τομείς και τεχνολογίες. Για μερικές περιοχές, η ομαδοποίηση μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία διατομεακών επαφών και διάχυσης γνώσης, τόσο εντός της περιφέρειας όσο και εξωτερικά με άλλες περιφέρειες (Panorama, 2012).

2.5.1 Πώς μπορούν να αναπτυχθούν στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης

Ο δρόμος της έξυπνης εξειδίκευσης προϋποθέτει μια σαφή εικόνα των δυνατών σημείων και των αδυναμιών της χώρας ή της περιφέρειας που πρέπει να συνδυαστεί με ισχυρή ηγεσία και κοινό όραμα μεταξύ των ενδιαφερόντων μερών της καινοτομίας.

Το κλειδί για την ανεύρεση των περιοχών στις οποίες μια χώρα ή περιφέρεια έχει τις δυνατότητες να ξεχωρίσει και να είναι πιο ανταγωνιστική από άλλες αποτελεί μια διαδικασία ανακάλυψης της επιχειρηματικότητας. Η διαδικασία ανακάλυψης της επιχειρηματικότητας

αφορά στην ανάπτυξη δημιουργικών λύσεων σε προβλήματα με τον συνδυασμό μέσων και νέων εταίρων, ανάληψης κινδύνων, πειραματισμού, αναζήτησης νέων ιδεών σε όλη την αλυσίδα αξίας ή συμμετοχής σε νέες αλυσίδες αξίας. Έχει να κάνει με το να μην χάνεις ποτέ από τα μάτια των απώτερο στόχο της καινοτομίας: Την εισαγωγή καινοτόμων λύσεων στην αγορά και, άρα, την παραγωγή πλούτου και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Οι επιχειρήσεις είναι προφανώς άριστα τοποθετημένες για να αξιοποιήσουν το δαιμόνιο των νέων ευκαιριών που θα βοηθήσει να ανακαλύψουμε τι είναι αυτό που μια χώρα μπορεί να παράγει καλά και να εντοπίσουμε νέους τομείς E&A και καινοτομίας. Το θέμα είναι πώς να τις εμπλέξουμε στη διαδικασία διαμόρφωσης της στρατηγικής.

Επίσης, το θέμα είναι πώς θα αποφευχθεί να ακούγονται μόνο οι μεγάλοι και καταξιωμένοι παίκτες και οι συνήθεις πελάτες, αντί των νέων επιχειρηματιών, των ΜΜΕ, των νέων επιχειρήσεων ή ακόμα και των μη κερδοσκοπικών εταιριών που ενδέχεται να κρατούν το κλειδί για να γίνει κάτι ξεχωριστό. Ο συνδυασμός των κατασκευαστικών τομέων με τις υπηρεσίες μπορεί να ανοίξει την πόρτα προς τελείως νέα επιχειρηματικά μοντέλα και έναν νέο οικονομικό δυναμισμό σε μια χώρα ή περιφέρεια.

Ερευνητικοί οργανισμοί, πανεπιστήμια, δημιουργικοί τομείς, δημόσιοι φορείς και κοινωνία των πολιτών, όλοι έχουν το ρόλο τους σε αυτή τη διαδικασία. Από κοινού, είναι ιδανικά τοποθετημένοι προκειμένου να ανακαλύψουν τους χώρους όπου μια περιφέρεια μπορεί να διαπρέψει σε συνάρτηση με τις υφιστάμενες δυνατότητες και τα παραγωγικά της μέσα. Οι ποσοτικές έρευνες ικανοποίησης ίσως να μην επαρκούν καθώς προσφέρουν μόνο μια αναδρομική εικόνα και δεν προβάλλουν τις δημιουργικές σκέψεις με βλέμμα στο μέλλον, όπως μπορούν οι διαδικασίες συνδημιουργίας (Panorama, 2012).

2.5.2 Η κατάσταση στις περιφέρειες

Μια αξιολόγηση της περιφερειακής κατάστασης που διενεργήθηκε από το IPTS¹¹ αποκαλύπτει ότι γενικά οι περιφέρειες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάπτυξη μιας παγκόσμιας προσέγγισης και μιας εξωστρεφούς διάστασης.

Υπάρχει σαφής ανάγκη για τις περιφέρειες να επικεντρώσουν τα πιθανά τους πλεονεκτήματα στο μέλλον. Και αυτά πρέπει να εξετασθούν σε διεθνές, και όχι απλά εθνικό

¹¹ Institute for Prospective Technological Studies

ή περιφερειακό επίπεδο. Οι περιφέρειες πρέπει να προβούν σε καλά μελετημένες και βασισμένες σε αποδείξεις επιλογές και όχι να μοιράζουν αφειδώς περιορισμένα κονδύλια χωρίς πραγματικό αντίκτυπο. Επί του παρόντος, οι προτεραιότητες στις περιφέρειες συχνά είναι υπερβολικά ευρείες και άρα με αντίκτυπο που αμβλύνεται και φαίνεται ότι δίνεται υπερβολική έμφαση στις βιομηχανίες κατασκευών και όχι σε αναδυόμενους τομείς και υπηρεσίες.

Υπάρχει ακόμα περιορισμένη χρήση μέτρων για την ενίσχυση της ζήτησης και της πρόσβασης στην αγορά παράλληλα με την υποστήριξη στην ανάπτυξη δυνατοτήτων έρευνας και καινοτομίας, ενώ διατηρείται η έλλειψη συντονισμού μεταξύ εθνικών και περιφερειακών κυβερνήσεων.

Ήταν μία εκδήλωση της σειράς πρώτων σεμιναρίων (*kickoff*) που διοργανώνονται σε όλη την ΕΕ για την προώθηση της τάσης προς την έξυπνη εξειδίκευση.

Η εκδήλωση στο Μπάρι αποτέλεσε με πολλούς τρόπους ορόσημο για την απόκριση της Ιταλίας στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Αναγνωρίζεται ότι μόνο με την κοινή δράση μπορεί να βρεθεί ένας τρόπος να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της Ιταλίας.

Η Ιταλία, όπως και ένας αριθμός άλλων χωρών, βρίσκεται σε σταυροδρόμι. Η αποκατάσταση χρηματοοικονομικής βιωσιμότητας, ανάπτυξης και ευημερίας για τους πολίτες τους εξαρτάται από κρίσιμες αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα.

Όλες οι ιταλικές περιφέρειες βρίσκονται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ 27 σε ότι αφορά στο ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος που δαπανάται στην έρευνα και την καινοτομία.

Τα τελευταία δέκα με δεκαπέντε χρόνια, η χώρα υπέφερε από ανάπτυξη κάτω του μετρίου και φθίνουσα ανταγωνιστικότητα. Τώρα προχωρά σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν στόχο να βάλουν τέλος στην νωθρή οικονομική ανάπτυξη.

Η άποψη είναι ότι η έξυπνη εξειδίκευση μπορεί να δράσει καταλυτικά στις προσπάθειες αυτές (Panorama, 2012).

2.5.3 Επένδυση στην καινοτομία

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν δυναμικές περιφέρειες δίπλα σε περιφέρειες και χώρες που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ανταγωνιστικότητας και υστέρηση στην παραγωγικότητα.

Αυτή ισχύει και στην Ιταλία. Πράγματι, η οικονομική κρίση επισήμανε τη δομική διάβρωση της ανταγωνιστικότητας και το έλλειμμα καινοτομίας πολλών περιφερειών της Ιταλίας, τόσο στις λιγότερο αναπτυγμένες του νότου, αλλά και σε ανησυχητικό βαθμό στις πιο αναπτυγμένες κεντρικά και βόρεια.

Περίπου 20 δις EUR πρόκειται να δαπανηθούν στην καινοτομία στην Ιταλία, εκ των οποίων 15 δις EUR θα διοχετευθούν στις τέσσερις περιφέρειες σύγκλισης, Καμπανία, Καλαβρία, Σικελία και Puglia.

Αν και αυτό θα διπλασίαζε το επίπεδο των τρεχουσών δαπανών, υπάρχει σοβαρό ερώτημα για το κατά πόσον αυτές οι περιοχές θα είναι σε θέση να απορροφήσουν τους πόρους. Πράγματι, ενώ κάποιες ιταλικές περιφέρειες είναι αρκετά προηγμένες, στις περιφέρειες σύγκλισης (τις μελλοντικές λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες) υπάρχουν πολλά προγράμματα που ήδη δυσκολεύονται να απορροφήσουν τη διαθέσιμη χρηματοδότηση.

Αυτό ισχύει ιδίως σε σχέση με τους πόρους που διατίθενται στην έρευνα και την καινοτομία. Επειδή τα διαθέσιμα κονδύλια στον τομέα αυτό αναμένεται να αυξηθούν σε μελλοντικά προγράμματα, η πρωταρχική πρόκληση είναι να αναπτύξουν επάρκεια στη θέσπιση και υλοποίηση αποτελεσματικών στρατηγικών και προγραμμάτων.

Η πλατφόρμα S3¹² του IPTS μπορεί να λειτουργήσει ως φορέας διευκόλυνσης για την προώθηση του απαραίτητου μετασχηματισμού και οι περιφέρειες της Ιταλίας ενθαρρύνονται έντονα να συμμετάσχουν στην πλατφόρμα και να αξιοποιήσουν την προσφερόμενη υποστήριξη (Panorama, 2012).

¹² Η πλατφόρμα έξυπνης εξειδίκευσης (πλατφόρμα S3), που φιλοξενείται από το Ινστιτούτο Τεχνολογικών Προβλέψεων (IPTS – ένα από τα επτά ιδρύματα του Κοινού Κέντρου Ερευνών της ΕΕ), έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της έννοιας της έξυπνης εξειδίκευσης και των προεκτάσεών της σε επίπεδο πολιτικών. Προσφέρει συμβουλές, πρόσβαση σε υλικό δεδομένων, καθοδήγηση και μεθοδολογική υποστήριξη, παραδείγματα καλής πρακτικής και εργαλεία αμοιβαίας εκμάθησης σε ομότιμους και εμπειρογνώμονες. Η πλατφόρμα S3 περιλαμβάνει αυτή τη στιγμή περισσότερες από 100 εγγεγραμμένες περιφέρειες και δύο Κράτη Μέλη (Σλοβακία και Λιθουανία). Διοργανώνει μεταξύ άλλων εργαστήρια, εκδηλώσεις κατάρτισης και αξιολογήσεις από ομότιμους μεταξύ διαμορφωτών πολιτικής, οι οποίοι εργάζονται πάνω στην ανάπτυξη στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση (RIS3), <http://s3platform.jrv.ec.europa.eu/home>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013

3.1 Εισαγωγή - Τι είναι το ΕΣΠΑ 2007 – 2013

Για την περίοδο 2007-2013 κάθε Κράτος Μέλος κατάρτισε και υπέβαλλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα κείμενο, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), που αποτελεί το πλαίσιο για τον προγραμματισμό των Ταμείων σε εθνικό επίπεδο. Το ΕΣΠΑ είναι συνεπές με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013 και συνδέεται στενά με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) του Κράτους Μέλους, στο οποίο περιγράφονται τα μέτρα που θα εφαρμοστούν για την υλοποίηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας σχετικά με την απασχόληση και την ανάπτυξη.

Το ελληνικό ΕΣΠΑ, που περιέγραφε τη στρατηγική της χώρας και τον τρόπο με τον οποίο η Ελλάδα προγραμματίζει να αξιοποιήσει την κοινοτική συνδρομή ύψους 20,4 δις ευρώ κατά τη νέα περίοδο προγραμματισμού 2007-2013, είχε υποβληθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2007, δεδομένου ότι πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις. Το ΕΣΠΑ επρόκειτο να αποτελέσει (όπως και το Γ' ΚΠΣ) ένα σημαντικό μέσο για την προώθηση της ατζέντας της Λισσαβόνας στην Ελλάδα. Οι γενικές προτεραιότητες που περιλαμβάνονταν σε αυτό εξειδικεύονταν και υλοποιούνταν μέσω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, τομεακών και περιφερειακών. Η περίοδος προγραμματισμού 2007-2013 ήταν ιδιαίτερα σημαντική και για την εφαρμογή της Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης και της Πολιτικής Αλιείας στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.2 Η δομή του ΕΣΠΑ 2007 – 2013

Ο στρατηγικός σχεδιασμός της χώρας για την περίοδο 2007-2013 υλοποιήθηκε μέσα από οκτώ (8) Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, πέντε (5) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και δώδεκα (12) Επιχειρησιακά Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας. Έτσι, στην περίοδο 2007-2013 το σύνολο των υποδομών προσπελασιμότητας έχει πλέον υλοποιηθεί στο πλαίσιο ενός τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος, ενώ για τους τομείς της υγείας και του πολιτισμού δεν υπήρξε διακριτό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και οι σχετικές δράσεις υλοποιήθηκαν από Περιφερειακά και Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

- Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

1. ΕΠ «Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη»
2. ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»
3. ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»
4. ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση»
5. ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»
6. ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»
7. ΕΠ «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης»
8. ΕΠ «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής»

- Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

1. ΠΕΠ «Μακεδονίας Θράκης»
2. ΠΕΠ «Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων»
3. ΠΕΠ «Κρήτης και Νήσων Αιγαίου»
4. ΠΕΠ «Θεσσαλίας -Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου»
5. ΠΕΠ «Αττικής»

- Επιχειρησιακά Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας:

1. Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - IPA) Ελλάδα-Αλβανία
2. Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - IPA) Ελλάδα-ΠΓΔΜ
3. Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - IPA) Ελλάδα-Τουρκία
4. Πολυμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - IPA) Αδριατική
5. Πολυμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - ENPI) MEDITERRANEAN SEA BASIN

6. Πολυμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - ΕΝΠΙ) BLACK SEA BASIN
7. Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ) Ελλάδα-Ιταλία
8. Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ) Ελλάδα-Κύπρος
9. Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ) Ελλάδα-Βουλγαρία
10. Προγράμματα Διακρατικής Συνεργασίας MEDITERRANEAN SEA BASIN
11. Προγράμματα Διακρατικής Συνεργασίας SOUTH EAST EUROPEAN SPACE
12. Πρόγραμμα Διαπεριφερειακής Συνεργασίας INTER-REGIONAL COOPERATION PROGRAMME- INTERREG IV C.

3.3 Μητροπολιτικά Κέντρα και Πόλοι Ανάπτυξης

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013 οι πόλοι ανάπτυξης προκύπτουν από την αξιολόγηση του ιεραρχημένου αστικού συστήματος της χώρας με τη βοήθεια μιας σειράς κριτηρίων, τα οποία αναπτύσσονται στη συνέχεια.

Οι πόλοι ανάπτυξης αποτελούνται από τρεις κατηγορίες αστικών κέντρων. Στην πρώτη κατηγορία κατατάσσονται τα μητροπολιτικά κέντρα, τα οποία αντιστοιχούν στις μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις της Αθήνας – Αττικής και της Θεσσαλονίκης. Οι συγκεκριμένες περιοχές θα πρέπει να θεωρούνται σε επίπεδο ημερησίων συστημάτων των συγκεκριμένων κέντρων τα οποία, καθώς ολοκληρώνονται τα βασικά μεγάλα έργα υποδομών (οδικοί άξονες, σιδηρόδρομος), τείνουν και αυτά να διευρύνονται σημαντικά.

Έτσι το ημερήσιο σύστημα της Αθήνας – Αττικής μπορεί να θεωρηθεί ότι επεκτείνεται μέχρι την Χαλκίδα, Λειβαδιά, και Θήβα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, μέχρι την Κόρινθο, Κιάτο, Αργος και Ναύπλιο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, καθώς και μέχρι τα νησιά του Αργοσαρωνικού (ανήκουν στην Περιφέρεια Αττικής) αλλά και μέχρι τα βορειότερα νησιά των Κυκλάδων.

Στη δεύτερη κατηγορία κατατάσσονται συγκεκριμένα αστικά κέντρα, τα οποία είναι ή δευτερεύοντα κέντρα διαπεριφερειακής σημασίας, ή αποτελούν στοιχεία αναδυομένων δικτύσεων γειτονικών αστικών κέντρων ή προκύπτουν από αστικά κέντρα, τα οποία συγκεντρώνουν ειδικές χρήσεις, που κρίνονται σημαντικές για τη συνολική αναπτυξιακή διαδικασία (π.χ πύλες, κόμβοι κτλ).

Σε μια τρίτη κατηγορία κατατάσσονται τα μεγάλα αστικά κέντρα της Κρήτης καθώς και τα αστικά κέντρα του Αιγαίου και των Ιονίων Νησιών, τα οποία ανεξάρτητα από το

μεγεθός τους ιστορικά αποτελούν ένα «ενιαίο αστικό χώρο» με κοινά χαρακτηριστικά στο σύνολό τους. Τα κέντρα αυτά αντιστοιχούν στην ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει η αστική ανάπτυξη στις νησιωτικές περιοχές της χώρας¹³.

Η επιλογή των πόλων ανάπτυξης γίνεται στη βάση των τριών κατηγοριών αστικών κέντρων που αναφέρονται παραπάνω με τη βοήθεια συγκεκριμένων κριτηρίων από ένα σύνολο, το οποίο αποτελείται από τα αστικά κέντρα της χώρας και όσες από τις πρωτεύουσες των νομών δεν εμπίπτουν στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Πρόκειται για :

- το πληθυσμιακό μέγεθος των πόλεων (ή πολεοδομικών συγκροτημάτων (ΠΣ),
- την πληθυσμιακή δυναμική,
- τη θέση των πόλεων σε σχέση με τους υφισταμένους και τους επιδιωκόμενους άξονες ανάπτυξης,
- τη διοικητική σημασία,
- τη διαθεσιμότητα υποδομών έρευνας και υγείας,
- την δομή και τη δυναμική του παραγωγικού προτύπου
- την ύπαρξη στοιχείων δικτυώσεων με γειτονικά αστικά κέντρα.

3.3.1 Οι πόλοι ανάπτυξης στη στρατηγική του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για την περίοδο 2007-2013

3.3.1.1 Έννοια των πόλων ανάπτυξης

Με δεδομένα τα παραπάνω και για το σκοπό της ενίσχυσης της οικονομικής μεγέθυνσης και της απασχόλησης των Περιφερειών της χώρας, η εφαρμογή των πόλων ως εργαλείου εδαφικής ανάπτυξης, αποτελεί σημαντικό και καινοτόμο στοιχείο της στρατηγικής του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Ως δυνητικοί πόλοι ανάπτυξης νοούνται ιδιαίτερα δυναμικά αστικά κέντρα¹⁴ της χώρας, μητροπολιτικής και περιφερειακής σημασίας, τα οποία, μέσα από τις επιδράσεις και επιρροές που ασκούν στην χώρα, τις περιφέρειες και τα λειτουργικά ή ημερήσια αστικά τους

¹³ βλ. Υπουργείο Πολιτισμού, Το Αιγαίο: Μια Διάσπαρτη Πόλη, 10η Έκθεση Αρχιτεκτονικής Μπιενάλε Βενετίας, Ελληνική Συμμετοχή, Αθήνα, 2006

¹⁴ Όπως αυτά ορίζονται από την ΕΣΥΕ (πληθυσμός κύριου οικισμού άνω των 10000 κατοίκων) στα οποία προστίθενται και τα κέντρα με μικρότερο πληθυσμιακό μέγεθος που είναι πρωτεύουσες νομών.

συστήματα, αναμένεται να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, με έμφαση στη δημιουργία δυναμικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, έρευνας και τεχνολογίας, καινοτομίας, και περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Στρατηγικής της Λισαβόνας.

3.3.1.2 Πεδίο εφαρμογής

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της στρατηγικής ανάπτυξης του ΕΣΠΑ, κατά την περίοδο προγραμματισμού, όλες οι πόλεις υποδέχθηκαν αναπτυξιακές δράσεις μέσα από τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα, συγχρηματοδοτούμενες από τα Διαθρωπτικά Ταμεία.

Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης εστίασαν σε τέσσερα θεματικά πεδία, αλληλένδετα μεταξύ τους, σύμφωνα και με τις προτεραιότητες του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2006 και συγκεκριμένα: την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, την Καινοτομία, την Επιχειρηματικότητα και την Απασχολησιμότητα.

Τα πεδία αυτά είναι σε πλήρη συμφωνία με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση και αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισαβόνας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης στόχευαν στη:

- Δημιουργία και μεταφορά καινοτομίας.
- Προώθηση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και σύνδεσή της με την παραγωγική διαδικασία.
- Ανάπτυξη και τον προσανατολισμό της επιχειρηματικότητας σε νέες και καινοτόμες δραστηριότητες.
- Ανάπτυξη και προώθηση υπηρεσιών ΤΠΕ και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Δημιουργία και την ανάπτυξη Κέντρων Αριστείας για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση.

Οι παραπάνω αναφερόμενες παρεμβάσεις χρηματοδοτήθηκαν τόσο από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, Ψηφιακή Σύγκλιση, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, Διοικητική Μεταρρύθμιση) όσο και από τα Περιφερειακά (ΠΕΠ).

3.3.1.3 Διαδικασία επιχειρησιακής εξειδίκευσης της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης

Ο καθορισμός πόλων ανάπτυξης και η εξειδίκευση της στρατηγικής σε επίπεδο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων προβλεπόταν να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2008. Κρίσιμη κρίθηκε η συμμετοχή και η εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας στον καθορισμό και τη διαμόρφωση του πλαισίου εφαρμογής των πόλων ανάπτυξης.

Για το σκοπό αυτό, τα βήματα που ακολουθήθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας είναι τα ακόλουθα:

- 1) Κατά το δεύτερο εξάμηνο 2007 πραγματοποιήθηκαν ημερίδες διαβούλευσης σε κάθε μια από τις 13 Περιφέρειες της χώρας, με τη συμμετοχή των τοπικών εμπλεκόμενων φορέων (Περιφέρειες, τοπική αυτοδιοίκηση, επιμελητήρια, επιχειρήσεις, επαγγελματικές οργανώσεις, Ανώτατα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα, κτλ). Στόχος ήταν η σε βάθος διαβούλευση με τους παραπάνω φορείς για το επιχειρησιακό πλαίσιο της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης.
- 2) Με την ολοκλήρωση των τοπικών ημερίδων πραγματοποιήθηκε συνέδριο διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο, με τη συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών εταίρων, με σκοπό την οριστικοποίηση των συμπερασμάτων των 13 περιφερειακών ημερίδων διαβούλευσης, σε ό,τι αφορά το επιχειρησιακό πλαίσιο της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης.
- 3) Με εκκίνηση τον Απρίλιο 2008, πραγματοποιήθηκε η πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Οι προτάσεις αυτές περιείχαν ολοκληρωμένα σχέδια που εστίαζαν στην ανάπτυξη και την απασχόληση μέσω παρεμβάσεων στα πεδία: (1) Ενίσχυση της επιτελικής λειτουργίας της Διοίκησης για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της πολιτικής σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, (2) Ενδυνάμωση / Αναβάθμιση των μεθοδολογιών και διαδικασιών παραγωγής και εφαρμογής της πολιτικής σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και (3) Ενίσχυση των Υπηρεσιακών Μονάδων και των λειτουργιών εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου και αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Μπορούσαν να υποβάλλονται από συνεργασίες ή συμπράξεις φορέων που σχετίζονται/δραστηριοποιούνται στα παραπάνω πεδία και βρίσκονται σε πρωτεύουσες νομών ή σε σημαντικά αστικά κέντρα της χώρας. Η επιλογή των

ολοκληρωμένων σχεδίων ανάπτυξης για την ανάπτυξη και την απασχόληση της πρώτης πρόσκλησης (2008) ολοκληρώθηκε στο τέλος του 2008.

3.4 Πολιτική για την Καινοτομία και την Νέα Τεχνολογία

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα» θέτει ως πρωταρχικό στόχο τη χρηματοδότηση καινοτόμων επιχειρηματικών προγραμμάτων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων με έμφαση στη καινοτομία και σε αυτό το μοτίβο περιστρέφονται και οι άξονες προτεραιότητας.

Στο πρώτο άξονα στόχο αποτελούσε η συνεργασία ερευνητικών και παραγωγικών φορέων για τη χρηματοδότηση έργων βιομηχανικής ανάπτυξης και καινοτόμων διεργασιών, η είσοδος μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων στην Έρευνα και Τεχνολογική ανάπτυξη, η δημιουργία επιχειρήσεων έντασης γνώσης (spin-out και spin-off) καθώς και η δημιουργία clusters μικροηλεκτρονικής, δηλαδή συνεργατικοί σχηματισμοί με χαρακτηριστικά εντάσεως γνώσης και υψηλής τεχνολογίας.

Στο δεύτερο άξονα που αφορά την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων προτιμήθηκαν καινοτόμα επενδυτικά σχέδια, τα οποία περιελάμβαναν δράσεις εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων, ανάπτυξη τεχνολογικής και οργανωτικής καινοτομίας, τυποποίηση προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και λήψη διαφόρων ειδών ISO. Στον τομέα του τουρισμού δόθηκε έμφαση σε καινοτόμες παρεμβάσεις με αναβάθμιση υποδομών τουριστικών λιμένων και αξιοποίηση τουριστικών παραδοσιακών κτισμάτων.

Στο τρίτο άξονα έγιναν θεσμικές παρεμβάσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και την προστασία του καταναλωτή. Επομένως, είχαν προβλεφτεί δράσεις για την ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως μικροπίστωση, venture capital¹⁵, εκσυγχρονισμό των επιχειρηματικών υποδομών με Θερμοκοιτίδες και Τεχνολογικά Πάρκα, ενώ για τη προστασία του καταναλωτή έγινε πιστοποίηση προϊόντων και βελτιώθηκαν οι μηχανισμοί εποπτείας της αγοράς.

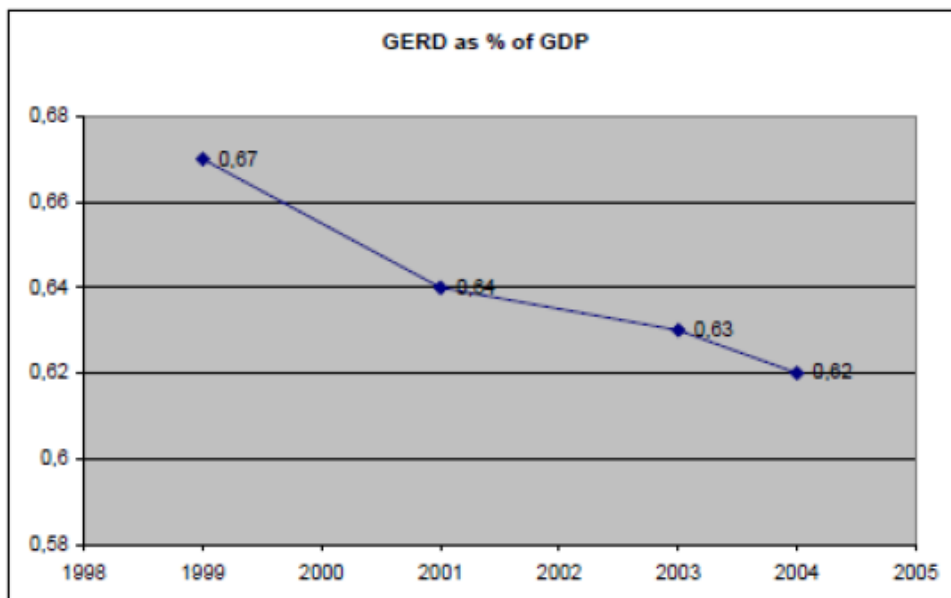
¹⁵ Κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών ή επιχειρηματικά κεφάλαια- Μέσο-μακροπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής απόδοσης και υψηλού κινδύνου με συμμετοχή στα ίδια κεφάλαια νέων ή ταχέως αναπτυσσόμενων μη εισηγμένων επιχειρήσεων.

Στο τέταρτο άξονα που αφορά την ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας έγινε προώθηση της χρήσης του φυσικού αερίου, εκσυγχρονισμός του ηλεκτρικού δικτύου και κατασκευή νέων γραμμών διασύνδεσης με τα νησιά και με τις γείτονες χώρες, ενώ για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας προκηρύχθηκαν δράσεις όπως το πρόγραμμα «ΕΞΟΙΚΟΝομώ».

Όσον αφορά την καινοτομία και την έρευνα στη χώρα μας οι ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη αποτελούν το 0,63% του ΑΕΠ, ενώ η Έρευνα και Τεχνολογική ανάπτυξη των επιχειρήσεων αντιπροσωπεύει ποσοστό 0,20% του ΑΕΠ (Microsoft Innovation Center, «Ελληνικός Χάρτης Καινοτομίας, Αποτύπωση Δεδομένων, Συγκριτική Ανάλυση, Προτάσεις», 2009). Με βάση το διάγραμμα που ακολουθεί εμφανίζεται η σταδιακή πτώση των δαπανών για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο σύνολο του ΑΕΠ, ενώ κάτι ανάλογο παρουσιάζεται και στο διάγραμμα 3.1 όπου η χώρα μας βρίσκεται αρκετά κάτω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διάγραμμα 3.1

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
Δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην Ελλάδα

Πηγή: Microsoft Innovation Center

Πίνακας 3.1

Δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην Ελλάδα

	GERD (million PPP \$ 2000 prices)		GERD as % of GDP (GERDI)		Average Annual Growth Rate of GERD
	1995	2005	1995	2005	1995-2005
EU-25	150259	200643	1.69	1.77	3,4
OECD	478462	663214*	2.07	2.25*	4,3*
Austria	3063	5833	1.54	2.36	9,0
Belgium	3994	5343	1.67	1.82	3,4
Denmark	2430	4016	1.82	2.44	6,5
Finland	2422	5311	2.26	3.48	11,9
France	31327	36076	2.29	2.13	1,5
Germany	41621	54525	2.19	2.51	3,1
Greece	729	1383	0.48	0.61	9,0
Ireland	871	1770	1.26	1.25	10,3
Italy	13054	16708*	0.97	1.10*	3,1*
Netherlands	7289	8393	1.97	1.78*	1,5
Portugal	831	1564	1.54	0.81	8,8
Spain	5509	11098	0.79	1.12	10,1
Sweden	6819	10386	3.32	3.86	5,2
UK	25092	28819	1.95	1.73*	1,5
US	199884	285575*	2.51	2.68*	4,8*
Japan	90041	107719*	2.92	3.18*	2,2*

* 2004 instead of 2005

Πηγή: Microsoft Innovation Center

Όσο αναφορά τις επιμέρους Περιφέρειες της Ελλάδας σχετικά με τις δαπάνες για Έρευνα, Καινοτομία και Τεχνολογία ακολουθεί ο πίνακας 3.2 που εμφανίζει τους επιμέρους δείκτες. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι τα καλύτερα ποσοστά εμφανίζει η Περιφέρεια Αττικής, η οποία κατατάσσεται και στην 86^η θέση στην Ευρώπη σύμφωνα με το Regional Innovation Scoreboard 2006¹⁶, αλλά πιο χαμηλά σε σύγκριση με πρωτεύουσες όπως η Πράγα (15^η), η

¹⁶ Περιφερειακός Πίνακας Επιδόσεων Καινοτομίας 2006

Βουδαπέστη (34^η), η Μπρατισλάβα (27^η) και η Βαρσοβία (65^η). Οι υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας μας καταλαμβάνουν αρκετά χαμηλές θέσεις, πιο κάτω και από την 160^η, με τη Περιφέρεια Θεσσαλίας να βρίσκεται στη 200^η θέση και το Βόρειο Αιγαίο στη 202^η.

Γίνεται φανερό πως η Ελλάδα μέσω του ΕΣΠΑ αποσκοπούσε στην ενίσχυση των επιχειρήσεων τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά, καθώς και ανάπτυξη των Περιφερειών της. Σε αυτό το πλαίσιο κινήθηκαν και οι δράσεις του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα», με τους επιμέρους άξονες προτεραιότητας, ώστε να ενισχυθεί η Έρευνα, η Τεχνολογία και η Καινοτομία και να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και της χώρας μας. Οι συγκεκριμένες δράσεις αφορούσαν επιχειρήσεις- ιδιώτες και δημόσιους φορείς και παρουσιάζονται στις ενότητες που ακολουθούν.

Πίνακας 3.2

Δαπάνες για Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία στις Περιφέρειες της Ελλάδας

	GERD	Businesses	Public Research Centers	HEI	Non Profit Organizations
Greece	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
East Macedonia - Thrace	2.57%	1.22%	1.41%	4.04%	0.00%
Central Macedonia	14.52%	10.53%	10.98%	18.78%	15.44%
Western Macedonia	0.58%	0.00%	0.76%	0.91%	0.00%
Thessaly	2.32%	0.52%	1.05%	4.15%	0.00%
Epirus	2.47%	0.04%	0.82%	4.91%	0.00%
Ionian Islands	0.29%	0.00%	0.11%	0.58%	0.00%
Western Greece	6.94%	2.48%	2.84%	11.92%	0.00%
Central Greece	1.15%	3.15%	0.58%	0.04%	0.00%
Peloponnisos	1.87%	5.07%	0.74%	0.09%	6.24%
Attica	58.21%	76.16%	62.39%	43.66%	78.31%
North Aegean	0.99%	0.00%	0.23%	2.01%	0.00%
South Aegean	0.53%	0.18%	0.33%	0.87%	0.00%
Crete	7.58%	0.66%	17.75%	8.06%	0.00%

Πηγή: Microsoft Innovation Center

3.5 Προκηρύξεις – Προσκλήσεις για επιχειρήσεις

3.5.1 Δημιουργία - υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, κυρίως υψηλής έντασης γνώσης (Spin-off και spin-out)

Η συγκεκριμένη προκήρυξη - πρόσκληση αφορούσε την ενίσχυση και τη δημιουργία επιχειρηματικών καινοτόμων δραστηριοτήτων καθώς και την αξιοποίηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας με δυνατότητες εμπορικής εκμετάλλευσης που είχαν ως απώτερο σκοπό τη παραγωγή νέων προϊόντων και διεργασιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης που έδωσαν τη δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη της χώρας μας.

Δικαίωμα συμμετοχής είχαν οι νέες καινοτόμες επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, δηλαδή επιχειρήσεις που ήταν υπό σύσταση ή είχαν συσταθεί το πολύ έξι έτη πριν από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης στην παρούσα δράση και επιπρόσθετα έπρεπε να έχουν απαραίτητα νομική μορφή Α.Ε. ή Ε.Π.Ε με ιδιώτες επενδυτές της Ελλάδας ή του εξωτερικού να κατέχουν ποσοστό μεγαλύτερο του 50%, ενώ οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης έπρεπε να αντιπροσωπεύουν 15% τουλάχιστον του συνόλου των λειτουργικών τους δαπανών σε τουλάχιστον ένα από τα τρία τελευταία έτη πριν τη χορήγηση της ενίσχυσης και να εμφανίζονται στα αποτελέσματα χρήσης (Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΥΣΕΔ-ΕΤΑΚ), «Δημιουργία- υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, κυρίως υψηλής έντασης γνώσης (Spin-off και Spin-out)», 2009). Τέλος, δικαίωμα συμμετοχής είχαν και επιχειρήσεις - τεχνοβλαστοί (spin-off και spin-out) μικρού μεγέθους. Γίνεται φανερό πως μπορούσαν να συμμετάσχουν επιχειρήσεις των συγκεκριμένων κατηγοριών απ' όλη την Ελλάδα. Το μέγεθος μιας εταιρίας χωρίζεται σε πολύ μικρή, με λιγότερους από 10 εργαζόμενους και κύκλο εργασιών ή σύνολο ενεργητικού μικρότερο από δύο εκατομμύρια ευρώ, σε μικρή μέχρι 50 εργαζόμενους και κύκλο εργασιών μέχρι δέκα εκατομμύρια ευρώ και σε μεσαία με λιγότερο από 250 εργαζόμενους και λιγότερο από πενήντα εκατομμύρια κύκλο εργασιών.

Η χρηματοδότηση προέκυπτε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», άξονας προτεραιότητας «Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενη από Έρευνα και Τεχνολογική ανάπτυξη», και από τα πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Η συνολική Δημοσία Δαπάνη να άγγιξε τα 25.000.000€ και απεικονίζεται στον πίνακα 3.3 παρακάτω. Η δημοσία δαπάνη

συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από Εθνικούς Πόρους.

Πίνακας 3.3

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 & ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ			ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ (ενδεικτικός)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	
Περιφέρειες Στόχου 1	ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ 2) (Αν. Μακεδονία-Θράκη, Θεσσαλία, Ήπειρος, Β. Αιγαίο, Κρήτη, Ιον. Νησιά, Πελοπόννησος, Δυτ. Ελλάδα)	6.000.000€	8
Περιφέρειες Μετάβασης	Αττική	9.000.000€	12
	Κεντρική Μακεδονία	3.000.000€	4
	Δυτική Μακεδονία	3.000.000€	4
	Στερεά Ελλάδα	3.000.000€	4
	Νήσοι Νοτίου Αιγαίου	1.000.000€	1
ΣΥΝΟΛΟ		25.000.000€	33

Πηγή: www.espa.gr

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου από την επιχείρηση δεν έπρεπε να υπερβαίνει τους 36 μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης χρηματοδότησης. Το ύψος της ενίσχυσης δεν έπρεπε να υπερβαίνει το 1.000.000€ με την ενίσχυση από τη Δημόσια Δαπάνη να μην υπερβαίνει το 70% των συνολικά επιλέξιμων δαπανών ενώ η Ίδια Συμμετοχή δεν θα είναι μικρότερη από 25% των συνολικά επιλέξιμων δαπανών (Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΥΣΕΔ-ΕΤΑΚ), «Δημιουργία- υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, κυρίως υψηλής έντασης γνώσης (Spin-off και Spin-out)», 2009). Το υπόλοιπο της ιδιωτικής συμμετοχής μπορούσε να καλυφθεί με ξένα κεφάλαια, δηλαδή δανεισμό από τράπεζες ή άλλα αναγνωρισμένα Ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Με τον όρο επιλέξιμες δαπάνες εννοούμε τις σχετικές δαπάνες που συνδέονται με τις δραστηριότητες υλοποίησης του έργου. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν δαπάνες δημιουργίας ή επέκτασης υπαρχουσών υποδομών, λειτουργικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη και λοιπές δαπάνες που κρίνει απαραίτητες η κάθε επιχείρηση.

Η υποβολή προτάσεων για τη συγκεκριμένη προκήρυξη ήταν μέχρι της 30/6/2010 και αφού αξιολογήθηκαν όλες οι προτάσεις και ολοκληρώθηκε η διαδικασία, προέκυψαν οι δικαιούχοι χρηματοδότησης.

3.5.2 Ενίσχυση επιχειρήσεων για την υλοποίηση επενδύσεων στην ψηφιακή ασφάλεια (e-security)

Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπούσε στην προώθηση της χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) από τις επιχειρήσεις και στην εισαγωγή της ψηφιακής ασφάλειας. Οι εταιρίες που ενίσχυσαν και υλοποίησαν την επένδυση έπρεπε να αντιμετωπίζουν με επιτυχία ψηφιακούς κινδύνους που μπορούσαν να βλάψουν το πληροφοριακό σύστημα ή το λογισμικό της εταιρίας. Οι επιχειρήσεις έπρεπε να εξασφαλίζουν ιδιωτικότητα και εμπιστευτικότητα στην εταιρική πληροφορία επιτρέποντας την πρόσβαση μόνο σε εξουσιοδοτημένους χρήστες και ακεραιότητα δεδομένων και συστημάτων ώστε να εκτελούνται όλες οι λειτουργίες ελεύθερα και αναλλοίωτα.

Δικαιούχοι του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν όλες οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως νομικής μορφής που ασκούσαν οικονομική δραστηριότητα, με εξαίρεση τις ενώσεις επιχειρήσεων. Κάθε επιχείρηση όμως έπρεπε να πληροί και κάποιες προϋποθέσεις όπως αναφέρονται παρακάτω:

- Η επιχείρηση να ήταν υφιστάμενη με ημερομηνία σύστασης πριν την 01/01/2008
- Ο κλάδος δραστηριότητας της επιχείρησης να μην εμπίπτει στις εξαιρούμενες κατηγορίες δραστηριότητας
- Η εταιρία να εμφανίζει θετικό μέσο όρο κερδών προ φόρων και αποσβέσεων τα τελευταία τρία οικονομικά έτη
- Η επιχείρηση να απασχολεί το λιγότερο ένα εργαζόμενο χωρίς να υπολογίζεται ο επιχειρηματίας, ο μέτοχος ή ο εταίρος
- Η επιχείρηση να λειτουργεί νόμιμα
- Η επιχείρηση να μην έχει λάβει επιχορηγήσεις από Προγράμματα και Δράσεις Κρατικών Ενισχύσεων τα τελευταία τρία οικονομικά έτη
- Η επιχείρηση να ανήκει στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
- Η αξία κτήσης του εξοπλισμού ΤΠΕ που υπήρχε ήδη στην εταιρία και

αποκτήθηκε από το 2000 μέχρι την ημερομηνία της προκήρυξης έπρεπε κατ' ελάχιστο να ανέρχεται στα δέκα χιλιάδες ευρώ.

Ο συνολικός προϋπολογισμός ανερχόταν στα 15.000.000€, από τα οποία ποσό 10.500.000€ ήτοι 70% προερχόταν από Δημοσία Δαπάνη, ενώ το υπόλοιπο 30% δηλαδή ποσό 4.500.000€ καλύφθηκε με Ιδιωτική Συμμετοχή (Ειδική Γραμματεία Ψηφιακού Σχεδιασμού Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, «Ενίσχυση επιχειρήσεων για την υλοποίηση επενδύσεων στην ψηφιακή ασφάλεια (e-security)»,2009). Η κατανομή της Δημοσίας Δαπάνης στις Περιφέρειες εμφανίζεται στον πίνακα 3.4.

Πίνακας 3.4

Κατανομή Δημοσίας Δαπάνης στις Περιφέρειες

Επιχειρησιακό/ Περιφερειακό Πρόγραμμα	Περιφέρεια	Διαθέσιμη Δημόσια Δαπάνη
ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση	Ανατολική Μακεδονία – Θράκη	5.985.000,00 €
	Ήπειρος	
	Θεσσαλία	
	Ιόνια Νησιά	
	Δυτική Ελλάδα	
	Πελοπόννησος	
	Βόρειο Αιγαίο	
	Κρήτη	
ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης	Κεντρική Μακεδονία	1.574.935,00€
	Δυτική Μακεδονία	314.989,00 €
ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	Στερεά Ελλάδα	315.004,00 €
ΠΕΠ Αττικής	Αττική	2.205.069,00 €
ΠΕΠ Κρήτης & Νήσων Αιγαίου	Νότιο Αιγαίο	105.003,00 €
Σύνολο		10.500.000,00 €

Πηγή: www.espa.gr

Όσον αφορά το επενδυτικό σχέδιο ο μέγιστος προϋπολογισμός ανερχόταν μέχρι το ποσό των 70.000€ με το ποσό της επιχορήγησης να είναι 49.000€, ενώ ο ελάχιστος προϋπολογισμός ήταν 5.000€. η χρονική διάρκεια υλοποίησης του έργου ήταν μέχρι έξι μήνες από την ημερομηνία έγκρισης του έργου. Τέλος, οι δαπάνες που επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση ήταν οι δαπάνες προμήθειας εξοπλισμού, οι δαπάνες προμήθειας λογισμικού και οι δαπάνες προμήθειας υπηρεσιών.

3.5.3 Κουπόνια καινοτομίας για μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Η συγκεκριμένη προκήρυξη αποσκοπούσε στην ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στην εισαγωγή καινοτομιών από φορείς καινοτομίας μέσω της ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, της ανάπτυξης καινοτόμων διαδικασιών παραγωγής και της συνεργασίας των εταιριών με ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς της χώρας. Με τον όρο φορείς καινοτομίας εννοούμε όλους τους Δημόσιους Ερευνητικούς και Τεχνολογικούς φορείς της χώρας όπως Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα, ΤΕΙ και τις κλαδικές εταιρίες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης όπως EBETAM ΑΕ, ΕΚΕΠΥ ΑΕ, ΕΤΑΤ ΑΕ, ΕΤΑΚΕΙ ΑΕ, ΕΛΚΕΔΕ ΑΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς μετάλλου, κεραμικών, τροφίμων, κλωστοϋφαντουργίας και δέρματος αντίστοιχα.

Σχετικά με τα κουπόνια καινοτομίας ήταν μέγιστης ονομαστικής αξίας 7.000€ χωρίς ΦΠΑ, ο οποίος και επιβαρύνει τις επιχειρήσεις, και μπορούσαν να ανταλλαγούν με τεχνογνωσία-εμπειρογνωμοσύνη που παρέχεται από τους φορείς καινοτομίας. Κάθε επιχείρηση δικαιούταν μόνο ένα κουπόνι σε όλη τη χρονική διάρκεια της προκήρυξης και δεν μπορούσε να τα μεταβιβάσει παρά μόνο στον φορέα καινοτομίας για την πληρωμή του.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που μπορούσαν να συμμετάσχουν ήταν οποιασδήποτε νομικής μορφής και οι οποίες δεν ήταν εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, δεν τελούσαν υπό εκκαθάριση, δεν είχαν λάβει άλλου είδους ενισχύσεις από επιδοτούμενα προγράμματα κατά τα τελευταία τρία έτη, δεν τους είχε χορηγηθεί άλλο κουπόνι καινοτομίας, απασχολούσαν κατά τη διάρκεια της τελευταίας χρήσης 0 έως 20 εργαζομένους, πληρούσαν τις προϋποθέσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και οι δραστηριότητες τους εντασσόντουσαν σε κάποια από τις κατηγορίες κωδικών ΣΤΑΚΟΔ 2003 όπως εμφανίζονται στον πίνακα 3.5 (Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας Υπουργείου Ανάπτυξης, 2009).

Η προκήρυξη δεν περιορίστηκε σε κάποια Περιφέρεια αλλά αφορούσε ολόκληρη τη χώρα και χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» (ΕΠΑΝ-ΙΙ), άξονας προτεραιότητας «Δημιουργία και Αξιοποίηση της Καινοτομίας Υποστηριζόμενη από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη» και από τα ΠΕΠ στα οποία ανήκουν οι πέντε Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης. Η συνολική Δημοσία Δαπάνη ανερχόταν στα 8.400.000€, ενώ η κατανομή της εμφανίζεται στον πίνακα 3.6. Η δημοσία δαπάνη συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από Εθνικούς Πόρους.

Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων ήταν από 26/3/2009 μέχρι εξαντλήσεως της Δημοσίας Δαπάνης ενώ ως ημερομηνία έναρξης του έργου είχε οριστεί η ημερομηνία έκδοσης της απόφασης για επιχορήγηση. Το έργο έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί μέσα σε τέσσερις μήνες.

Πίνακας 3.5

Επιλέξιμοι κλάδοι για χρηματοδότηση

ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΣΤΑΚΟΔ 03	ΤΙΤΛΟΣ ΚΛΑΔΟΥ
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών.
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλικών.
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης.
19	Κατεργασία και δέψη δέρματος, κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελοποίησης, ειδών σαγματοποίησης και υποδημάτων και υποδημάτων.
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής.
21	Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί.
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας ή μέσων πληροφορικής.
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων.
25	Παραγωγή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες.
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά.
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων. Πλην σιδήρου και χάλυβα και σωλήνων εξ αυτών
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού.
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους.
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών πλην της ναυπήγησης πλοίων και σκαφών (εκτός των σκαφών αναψυχής και των αθλητικών σκαφών που είναι επιλέξιμα)
36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.
37	Ανακύκλωση.
72.3	Επεξεργασία δεδομένων
72.4	Δραστηριότητες σχετικές με τράπεζες δεδομένων
73	Έρευνα και ανάπτυξη

Πηγή: www.espa.gr

Πίνακας 3.6

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 & ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ			Μέγιστος Αρ. Κουπονιών/ Περιφέρεια
		Δημόσια Δαπάνη	
Περιφέρειες στόχου 1	ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ 2) (Αν. Μακεδονία-Θράκη, Θεσσαλία, Ήπειρο, Β. Αιγαίο, Κρήτη, Ιόν. Νησιά, Πελοπόννησος, Δυτ. Ελλάδα)	2.198.000,00 €	314
Συνοσφύριση	Αττική	3.234.000,00 €	462
	Κεντρική Μακεδονία	1.736.000,00 €	248
	Δυτική Μακεδονία	273.000,00 €	39
	Στερεά Ελλάδα	917.000,00 €	131
	Νήσων Νοτίου Αιγαίου	42.000,00 €	6
ΣΥΝΟΛΟ		8.400.000,00 €	1200

Πηγή: www.espa.gr

3.5.4 Υποστήριξη Νέων Επιχειρήσεων για δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης

Η συγκεκριμένη προκήρυξη- πρόσκληση στόχευε στη χρηματοδότηση έργων που υλοποιήθηκαν από εγχώριες επιχειρήσεις, οι οποίες είτε ξεκινούσαν είτε είχαν ήδη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, για την ανάπτυξη της βιομηχανικής έρευνας και της πειραματικής ανάπτυξης, ώστε αφενός να υποστηρίξουν τις ανάγκες τους ενσωματώνοντας την καινοτομία, την έρευνα και την τεχνολογία βελτιώνοντας την παραγωγή και την ανταγωνιστικότητα τους και αφετέρου να αυξηθεί ο αριθμός των εταιριών που αναλαμβάνουν δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογίας.

Δικαίωμα υποβολής πρότασης είχαν νέες επιχειρήσεις έως έξι ετών από την ίδρυση τους ανεξαρτήτως μορφής και μεγέθους, στις οποίες δεν συγκαταλέγονται όσες είναι θυγατρικές άλλων ή εκείνες που συνδέονται κεφαλαιακά με ήδη εδραιωμένες επιχειρήσεις σε συνολικό ποσοστό μεγαλύτερο του 50% και επιχειρήσεις οι οποίες δεν είχαν χρηματοδοτηθεί για έρευνα από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους και προγράμματα.

Οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούσαν τις δαπάνες προσωπικού, τις δαπάνες για όργανα και εξοπλισμός, δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, δαπάνες για αγορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας από το εσωτερικό ή και από το εξωτερικό, συμπληρωματικά γενικά έξοδα και άλλες λειτουργικές δαπάνες. Ο Φ.Π.Α. δεν αποτελούσε επιλέξιμη δαπάνη και επιβάρυνε τις επιχειρήσεις

Δικαίωμα χρηματοδότησης είχαν όλες οι εγχώριες επιχειρήσεις ανεξαρτήτου Περιφέρειας ενώ η χρηματοδότηση προέκυπτε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» (ΕΠΑΝ-Π), άξονας προτεραιότητας «Δημιουργία και Αξιοποίηση της Καινοτομίας Υποστηριζόμενη από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη» και από τα ΠΕΠ στα οποία ανήκαν οι πέντε Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης. Η συνολική Δημοσία Δαπάνη ανερχόταν σε 11.280.000€ και παρουσιάζεται στον πίνακα 3.7 ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανερχόταν σε 19.000.000€.

Πίνακας 3.7

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 & ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ		
		Δημόσια Δαπάνη
Περιφέρειες στόχου 1	ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ II) (Αν. Μακεδονία-Θράκη, Θεσσαλία, Ήπειρος, Β. Αιγαίο, Κρήτη, Ιόν. Νησιά, Πελοπόννησος, Δυτ. Ελλάδα)	3.310.000,00 €
Περιφέρειες μετάβασης	Αττική	2.990.000,00 €
	Κεντρική Μακεδονία	2.980.000,00 €
	Δυτική Μακεδονία	500.000,00 €
	Στερεά Ελλάδα	1.300.000,00 €
	Νήσων Νοτίου Αιγαίου	200.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		11.280.000,00 €

Πηγή: www.espa.gr

Γίνεται φανερό πως η χρηματοδότηση του έργου θα επιβάρυνε και το αντίστοιχο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας στην οποία εντασσόταν η κάθε επιχορηγούμενη επιχείρηση. Ο μέγιστος προϋπολογισμός για κάθε έργο ήταν 200.000€. Η συνολική Δημοσία Δαπάνη της πράξης κατανεμήθηκε σε ποσοστό 60% και 40% σε δύο κύκλους υποβολής προτάσεων ενώ το μέγιστο ύψος της ενίσχυσης για έργα έρευνας και ανάπτυξης ανά είδος έρευνας και ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης εμφανίζεται στον πίνακα 3.8.

Πίνακας 3.8

Μέγιστο ύψος ενίσχυσης για έργα έρευνας και ανάπτυξης ανά είδος έρευνας και ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης

Κατηγορία Έρευνας	Πολύ Μικρές & Μικρές επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις
Βιομηχανική Έρευνα	70%	60%	50%
Πειραματική Ανάπτυξη	45%	35%	25%

Πηγή: www.espa.gr

Τέλος, όσον αφορά τους δύο κύκλους υποβολής προτάσεων σχετίζεται με το ότι η πράξη διήρκησε μέχρι το 2013 και για το 2009 υπήρξαν δύο κύκλοι αξιολόγησης. Η πρώτη αξιολόγηση αφορούσε προτάσεις που συγκεντρώθηκαν μέχρι 9/11/2009 και σε αυτές διατέθηκε μέχρι 60% της δημοσίας δαπάνης, ενώ τα υπόλοιπα κονδύλια μεταφέρθηκαν για τον επόμενο κύκλο που αφορούσε προτάσεις που συγκεντρώθηκαν μέχρι 15/09/2010. Η συνολική διάρκεια των επιχορηγούμενων έργων ήταν από 24 μέχρι 36 μήνες, δηλαδή από δύο μέχρι τρία χρόνια (Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΥΣΕΔ-ΕΤΑΚ), «Υποστήριξη Νέων Επιχειρήσεων για δραστηριότητες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης», 2009).

3.5.5 Υποστήριξη Ομάδων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για Δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης

Η εν λόγω πρόσκληση αφορούσε ομάδες μικρομεσαίων επιχειρήσεων που ασκούσαν παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα με σκοπό την ενίσχυση έργων βιομηχανικής έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης, την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των εταιριών και την εισαγωγή καινοτομιών, έρευνας και τεχνολογίας την παραγωγική τους διαδικασία. Όλες, οι ομάδες, μικρομεσαίων επιχειρήσεων έπρεπε να λειτουργούν σε συνεργασία με ένα φορέα εκτέλεσης Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης για την υλοποίηση μέρους της έρευνας με απώτερο σκοπό είτε την επίλυση κοινών προβλημάτων είτε την επίτευξη κοινών στόχων.

Δικαίωμα συμμετοχής για επιχορήγηση είχαν οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με έδρα οποιαδήποτε Περιφέρεια της χώρας, οι φορείς εκτέλεσης Έρευνας και

Τεχνολογικής Ανάπτυξης, και οι σύνδεσμοι ή ενώσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο. Οι ομάδες έπρεπε να αποτελούνται από τρεις ή περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανεξαρτήτως νομικής μορφής έχοντας συνάψει σύμβαση με έναν τουλάχιστον φορέα εκτέλεσης ΕΤΑ.

Η υποβολή-κατάθεση των προτάσεων έγινε ηλεκτρονικά ενώ η προθεσμία υποβολής ήταν μέχρι της 31/5/2010. Η αξιολόγηση των προτάσεων χωρίστηκε σε δύο κύκλους. Ο πρώτος κύκλος αφορούσε προτάσεις που κατατέθηκαν μέχρι 26/10/2009 και σε αυτές διατέθηκε το 60% της Δημοσίας Δαπάνης, ενώ τα υπόλοιπα κονδύλια διατέθηκαν στις προτάσεις του δεύτερου κύκλου αξιολόγησης που αφορούσε προτάσεις που κατατέθηκαν μέχρι 31/5/2010. Η διάρκεια υλοποίησης των έργων που επιχορηγήθηκαν ήταν δύο μέχρι τρία χρόνια.

Τέλος, σχετικά με τη χρηματοδότηση η Δημοσία Δαπάνη ανερχόταν σε 23.730.000€ ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός άγγιζε τα 35.000.000€. Η κατανομή της Δημοσίας Δαπάνης στις Περιφέρειες εμφανίζεται στον πίνακα 3.9.

Πίνακας 3.9

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 & ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ		Δημόσια Δαπάνη
Περιφέρειες στόχου 1	ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ ΙΙ) (Αν. Μακεδονία-Θράκη, Θεσσαλία, Ήπειρος, Β. Αιγαίο, Κρήτη, Ιόν. Νησιά, Πελοπόννησος, Δυτ. Ελλάδα)	7.400.000,00 €
Περιφέρειες μετάβασης	Αττική	6.080.000,00 €
	Κεντρική Μακεδονία	5.310.000,00 €
	Δυτική Μακεδονία	1.000.000,00 €
	Στερεά Ελλάδα	3.700.000,00 €
	Νήσων Νοτίου Αιγαίου	240.000,00 €
	ΣΥΝΟΛΟ	23.730.000,00 €

Πηγή: www.espa.gr

Ο μέγιστος προϋπολογισμός για επιχορήγηση των έργων κάθε ομάδας μικρομεσαίων επιχειρήσεων ανερχόταν σε 500.000€ ενώ η δημοσία δαπάνη κατανεμήθηκε σε ποσοστό 60% και 40% για τους δύο κύκλους υποβολής αντίστοιχα. Το μέγιστο ύψος της ενίσχυσης για έργα έρευνας και ανάπτυξης ανά είδος έρευνας και ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης εμφανίζεται στον πίνακα 3.10. Στις επιλέξιμες δαπάνες για επιχορήγηση περιλαμβάνονται οι δαπάνες προσωπικού, οι δαπάνες για όργανα και εξοπλισμό, οι δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, οι δαπάνες για αγορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας από το εσωτερικό ή και από

το εξωτερικό, τα συμπληρωματικά γενικά έξοδα και άλλες λειτουργικές δαπάνες όπως το κόστος για υλικά και προϊόντα που συνδέονται άμεσα με τις ερευνητικές δραστηριότητες (Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΥΣΕΔ-ΕΤΑΚ), «Υποστήριξη Ομάδων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για δραστηριότητες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης», 2009).

Πίνακας 3.10

Μέγιστο ύψος ενίσχυσης για έργα έρευνας και ανάπτυξης ανά είδος έρευνας και ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης

Κατηγορία Έρευνας	Πολύ Μικρές & Μικρές ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ	Μεσαίες ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ
Βιομηχανική Έρευνα	70%	60%
Βιομηχανική Έρευνα, υπό την προϋπόθεση ότι καμία μεμονωμένη επιχείρηση δεν φέρει πάνω από το 70% των επιλέξιμων δαπανών του έργου.	75%	70%
Πειραματική Ανάπτυξη	45%	35%
Πειραματική Ανάπτυξη. Εφόσον και στην περίπτωση του έργου πειραματικής ανάπτυξης καλύπτεται η παραπάνω προϋπόθεση της κατηγορίας βιομηχανική έρευνα.	60%	50%

Πηγή: www.espa.gr

3.5.6 Πρόγραμμα «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ»

Το πρόγραμμα αποσκοπούσε στην ενίσχυση των επιχειρήσεων ώστε να βελτιώσουν τις υποδομές και να πιστοποιηθούν με βάση τις απαιτήσεις των προτύπων ISO 9001:2008 ή/και ISO 22000:2005 ή/και ΕΛΟΤ 1801/OHSAS 18001:2007 ή/και ISO 14001:2004/EMAS ή/και ISO 27000 ή/και SA 8000, να ενισχύσουν τις υποδομές που σχετίζονται με την ποιότητα, την ασφάλεια τροφίμων, την ασφάλεια πληροφοριών, το περιβάλλον, την εταιρική κοινωνική ευθύνη και να προβούν σε πιστοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών σύμφωνα με τη σήμανση CE.

Ως φορείς υλοποίησης ορίστηκαν η Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Ανάπτυξης και ο ΕΦΕΠΑΕ, οι οποίοι λειτουργούσαν ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ) (Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», 2009). Στους δικαιούχους της χρηματοδότησης ανήκαν όσοι ήταν επιτηδευματίες με βάση τις διατάξεις του ΚΒΣ, ασκούσαν δραστηριότητα τουλάχιστον δύο ετών πριν το έτος υποβολής της πρότασης, είχαν καταστατική έδρα την Ελλάδα, τηρούσαν βιβλία Β' και Γ' κατηγορίας, δεν ήταν υπό εκκαθάριση ή πτώχευση, ανήκαν στους επιλέξιμους κλάδους για χρηματοδότηση (πίνακας 3.11 και 3.12) και διέθεταν ή επρόκειτο να διαθέσουν τις κατάλληλες υποδομές για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Πίνακας 3.11

Επιλέξιμοι κλάδοι για χρηματοδότηση

Κωδικός	Τίτλος Δραστηριότητας
06 - 32	Οι κωδικοί κατά ΚΑΔ 2008, εκτός του 08.92 (βλέπε πίνακα 1Γ)
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού
36	Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού
37	Επεξεργασία λυμάτων
38.2	Επεξεργασία και διάθεση απορριμμάτων
38.3	Ανάκτηση υλικών
55.1	Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα

Πηγή: www.espa.gr

Πίνακας 3.12

Επιλέξιμοι κλάδοι για χρηματοδότηση

Κωδικός	Τίτλος Δραστηριότητας
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού
38.1	Συλλογή απορριμμάτων
39 -46	Οι κωδικοί κατά ΚΑΔ 2008
47 (εκτός του 47.8)	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών (εκτός 47.8 - Λιανικό εμπόριο σε υπαίθριους πάγκους και αγορές)
49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών
50	Πλωτές μεταφορές
51	Αεροπορικές μεταφορές
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες
53	Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες
55 (εκτός από το 55.1)	Καταλύματα (εκτός του 55.1 - Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα)
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης

Πηγή: www.espa.gr

Η υποβολή των προτάσεων και των φακέλων μπορούσε να γίνεται από τις 15/10/2009 και μέχρι εξαντλήσεως του διαθέσιμου προϋπολογισμού, ενώ η υλοποίηση τους έπρεπε να γίνεται σε διάστημα δεκαοκτώ μηνών από την υπογραφή της σύμβασης. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανερχόταν σε 80.000.000€ με το 50% να είναι δημόσια δαπάνη και το υπόλοιπο 50% ιδιωτική συμμετοχή. Η δημόσια δαπάνη συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ και το Ελληνικό Δημόσιο. Τα όρια του προϋπολογισμού για κάθε πρόταση που υποβλήθηκε παρουσιάζονται στον πίνακα 3.13. Κατά την υποβολή του επιχειρησιακού σχεδίου υπέρβαση των ορίων δεν αποτελούσε λόγω απόρριψης και τα ποσά θα καλύπτονταν από ιδιωτική συμμετοχή.

Πίνακας 3.13

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΚΑΤΩΤΑΤΑ & ΑΝΩΤΑΤΑ ΟΡΙΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ		
Ανώτατο όριο συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της πρότασης	Κατώτατο όριο συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της πρότασης	Ποσοστό Δημόσιας Χρηματοδότησης επί του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού της πρότασης
€150.000 για τις επιχειρήσεις του πίνακα 1Α (βλέπε Ενότητα 6)	€ 30.000	50%
€80.000 για τις επιχειρήσεις του πίνακα 1Β (βλέπε Ενότητα 6)	€ 30.000	50%

Πηγή: www.espa.gr

3.5.7 Πρόγραμμα «ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΘΕΙΤΕ»

Στόχος του προγράμματος ήταν η ενίσχυση α) εργαστηρίων δοκιμών και διακριβώσεων, για την αρχική διαπίστευση τους ή επέκταση του πεδίου διαπίστευσής τους, σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17025:2005, β) φορέων ελέγχου σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17020:2004, γ) φορέων πιστοποίησης προϊόντων σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 45011:1998, δ) φορέων πιστοποίησης προσώπων σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17024:2003 και ε) φορέων πιστοποίησης συστημάτων διαχείρισης σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17021:2006 (Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας Δ/ση Πολιτικής Ποιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης, «ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΘΕΙΤΕ», 2009). Η διαπίστευση τεκμηρίωνε την αξιοπιστία της προσφερόμενης σε κάθε περίπτωση υπηρεσίας, ενώ αξιολογήθηκε και η τεχνική επάρκεια προσωπικού και υποδομής για τη διεξαγωγή καθορισμένων δραστηριοτήτων.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανερχόταν σε 24.000.000€ με το 50% να αποτελεί Δημόσια Δαπάνη, η οποία συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ και το Ελληνικό Δημόσιο, και το υπόλοιπο 50% προερχόταν από ιδιωτική συμμετοχή. Το ανώτατο όριο προϋπολογισμού κάθε πρότασης που μπορούσε να επιχορηγηθεί ήταν 10.000€, αν πρόκειται για δραστηριότητα εργαστηρίου, και 50.000€ εάν πρόκειται για δραστηριότητα του Φορέα. Το κατώτατο όριο ανερχόταν σε 10.000€ ανεξάρτητα από την προέλευση της πρότασης. Ο μέγιστος χρόνος υλοποίησης της επενδυτικής πρότασης ήταν οι δεκαοκτώ μήνες.

Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα και συνεπώς και επιχορήγησης είχαν όλες οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτου νομικής μορφής με έδρα της Ελλάδα, που είχαν συμπληρώσει ένα τουλάχιστον έτος διαχειριστικής χρήσης, διαθέτουν άδεια λειτουργίας, οι δραστηριότητες τους ήταν συναφείς με το αντικείμενο του προγράμματος και ο μέσος όρος των κερδών προ φόρων και αποσβέσεων τη τελευταία τριετία ήταν θετικός. Τέλος, ως ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης ορίστηκαν η Διεύθυνση Πολιτικής Ποιότητας, που αναλάμβανε την έκδοση, την οργάνωση, τον έλεγχο, την ενημέρωση, την αξιολόγηση του προγράμματος, και η Διεύθυνση Βιομηχανικής Πολιτικής που ήταν υπεύθυνη για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών πληρωμής των δικαιούχων και τη σύνταξη των αποφάσεων εκταμίευσης της δημόσιας χρηματοδότησης.

3.5.8 Πρόγραμμα «ΣΤΗΡΙΖΩ 2009»

Σκοπός του προγράμματος ήταν η χρηματοδοτική ενίσχυση των άμεσων και σημαντικών αναγκών των πολύ μικρών υφιστάμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στον τομέα της μεταποίησης. Πολύ μικρή επιχείρηση θεωρείται εκείνη που απασχολεί λιγότερο από δέκα άτομα προσωπικό και έχει είτε δύο εκατομμύρια ευρώ κύκλο εργασιών είτε δύο εκατομμύρια ευρώ σύνολο ισολογισμού. Ως ενδιάμεσοι φορείς έκδοσης, αξιολόγησης, υλοποίησης και διαχείρισης της πρότασης ορίστηκαν οι Διεύθυνση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας και ο ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε.

Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα είχαν οι υφιστάμενες πολύ μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις οι οποίες ασκούσαν μια από τις επιλέξιμες δραστηριότητες του κλάδου μεταποίησης (Πίνακας 3.14), είχαν κλείσει μια τουλάχιστον διαχειριστική χρήση, απασχολούσαν κατά το 2008, 0-9 άτομα εξαρτημένης εργασίας, ο μέσος όρος του κύκλου εργασιών της τελευταίας 3ετίας κυμαινόταν από 20.000€ έως 2.000.000€ και διέθεταν την απαιτούμενη ίδια συμμετοχή. Επίσης, στο πρόγραμμα συμμετείχαν όλες οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως νομικής μορφής απ' όλη την Επικράτεια και είχαν δικαίωμα υποβολής μιας και μόνο πρότασης.

Ο συνολικός προϋπολογισμός της πρότασης ανερχόταν στα 80.000.000€ με το 50% του ποσού να είναι δημόσια δαπάνη και το υπόλοιπο 50% ίδια συμμετοχή. Σχετικά με τη πρόταση που υπέβαλλε κάθε επιχείρηση είχε ανώτατο όριο προϋπολογισμού τις 60.000€ και κατώτατο όριο τις 10.000€. Η δημόσια χρηματοδότηση, ήταν 50% αλλά μπορούσε να ανέλθει και σε ποσοστό 60% στις εξής περιπτώσεις: το επιχειρηματικό σχέδιο να είχε υλοποιηθεί σε νησί με πληθυσμό μικρότερο από 5.000 κατοίκους και οι επιλέξιμοι μέτοχοι να ήταν κάτοικοι του νησιού, το επιχειρηματικό σχέδιο να είχε υλοποιηθεί σε πυρόπληκτη περιοχή των νομών Ηλείας, Μεσσηνίας, Λακωνίας, Αρκαδίας, Κορινθίας, Ευβοίας, Αττικής, Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας, Μαγνησίας και Κεφαλληνίας και τέλος, το επιχειρηματικό σχέδιο να υλοποιηθεί σε σεισμόπληκτη περιοχή των νομών Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας (Υπουργείο Ανάπτυξης. «ΣΤΗΡΙΖΩ 2009», 2009). Ο τραπεζικός δανεισμός για πιθανή κάλυψη της ίδιας συμμετοχής ανερχόταν μέχρι 25% του συνολικού ποσού του έργου.

Τέλος, οι κατηγορίες των επιλέξιμων δαπανών για επιχορήγηση ήταν ο εξοπλισμός και ειδικές εγκαταστάσεις, τα κτιριακά, οι δαπάνες διαφήμισης και οι άυλες δαπάνες

όπως οι δαπάνες για μεταφορά τεχνογνωσίας και οι δαπάνες πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών. Κάθε πρόταση ήταν υποχρεωτικό να περιελάμβανε τουλάχιστον δύο κατηγορίες δαπανών προκειμένου να είναι έγκυρη. Η ημερομηνία υποβολής των προτάσεων ξεκίνησε από 05/10/2009 μέχρι εξαντλήσεως του προϋπολογισμού και οι επιχειρήσεις μπορούσαν να υποβάλλουν συνεχώς τις προτάσεις τους εκτός των περιόδων αξιολόγησης και υπαγωγής των προτάσεων που πραγματοποιήθηκαν από 2 Νοεμβρίου 2009 μέχρι 20 Ιανουαρίου 2010 και από 2 Μαΐου μέχρι 20 Ιουλίου 2010.

Πίνακας 3.14

Επιλέξιμες δραστηριότητες του κλάδου μεταποίησης

ΤΟΜΕΣ ΚΛΑΔΟΙ NACE	ΤΑΞΕΣ NACE	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ CPA	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ CPA	ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
10.7	10.52				Παραγωγή παγωτών
					Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων
	10.82				Παραγωγή κακάου, σοκολάτας και ζαχαρωτών
	10.83				Επεξεργασία τσαγιού και καφέ
	10.84				Παραγωγή αρτημάτων και καρεκεματών
	11.05				Ζυθοποιία
	11.07				Παραγωγή αναψυκτικών- παραγωγή μεταλλικού νερού και άλλων εμφιαλωμένων νερών
13					Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών
14					Κατασκευή ειδών ένδυσης
15					Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών
16					Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελιό, εκτός από έπιπλα- κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
17					Χαρτοποιία και κατασκευή χάρπινων προϊόντων
18					Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μεσών
19					Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διάλυσης πετρελαίου
20					Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων
21					Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων
22					Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες
23					Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων
25					Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
26					Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων
27					Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού
28					Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.
31					Κατασκευή επίπλων
32					Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες
33					Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού
37					Επεξεργασία λιμμάτων
38					Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση απορριμμάτων- ανάκτηση υλικών
39					Δραστηριότητες εξυγίανσης και άλλες υπηρεσίες για τη διαχείριση αποβλήτων

Πηγή: www.antagonistikotita.gr

3.5.9 Πρόγραμμα «Πρωτοτυπώ 2009-Επιχειρήσεις»

Το πρόγραμμα στόχευε στη χρηματοδότηση μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες δεν είχαν εμπειρία από επιστημονική έρευνα και δεν διέθεταν επιστημονικό προσωπικό, για την εμπορική αξιοποίηση καινοτόμων και πρωτοτύπων ιδεών για την διαφοροποίηση προϊόντων, υπηρεσιών και παραγωγικής διαδικασίας. Το πρόγραμμα αφορούσε όλες τις Περιφέρειες της χώρας και δρούσε συμπληρωματικά με το πρόγραμμα «Δημιουργία-υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, κυρίως υψηλής έντασης γνώσης (Spin-off και spin-off)».

Δικαίωμα υποβολής προτάσεων είχαν μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ανεξαρτήτως νομικής μορφής, που είχαν καταστατική έδρα στην Ελλάδα, είχαν κλείσει τουλάχιστον μια διαχειριστική χρήση και ασκούσαν δραστηριότητα από ένα μέχρι πέντε έτη από την ημερομηνία προδημοσίευσης της πρόσκλησης. Οι προτάσεις προς υποβολή έπρεπε να ανήκουν στις ακόλουθες θεματικές περιοχές: εφαρμογές βιομηχανικών τεχνολογιών, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενέργεια, περιβάλλον, μεταφορές, εμπορικές εφαρμογές στον κλάδο Υγεία- Βιοτεχνολογία, πολιτιστική κληρονομιά και λοιπές εφαρμογές για παραγωγή και σχεδιασμό καινοτόμων υπηρεσιών και προϊόντων.

Το ποσό χρηματοδότησης του προγράμματος ανερχόταν σε 12.000.000€ και αφορούσε Δημόσια Δαπάνη, ενώ ως ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης είχε οριστεί η Διεύθυνση Οργάνωσης και η Διεύθυνση Βιομηχανικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας. Στον πίνακα 3.15 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα ποσοστά χρηματοδότησης, ενώ το ποσοστό Δημόσιας χρηματοδότησης μπορούσε να ανέλθει σε 60% στις περιπτώσεις όπου το επενδυτικό σχέδιο θα είχε υλοποιηθεί σε νησί με πληθυσμό μικρότερο από 5.000 κατοίκους με τους μετόχους να ήταν κάτοικοι του νησιού και, επίσης, όταν το επενδυτικό σχέδιο είχε υλοποιηθεί σε πυρόπληκτη περιοχή. Το υπόλοιπο ποσό καλυπτόταν από ίδια συμμετοχή που κατ' ελάχιστο ήταν ποσοστό 20%.

Πίνακας 3.15

Ποσοστά επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου

Ανώτατο όριο συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της πρότασης	Κατώτατο όριο συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της πρότασης	Ποσοστό Δημόσιας Χρηματοδότησης επί του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού της πρότασης
200.000€	50.000€	50% ή 60% σε νησιά κάτω των 5.000 κατοίκων (απογραφή 2001) και πυρόπληκτες περιοχές

Πηγή: www.antagonistikotita.gr

Τέλος, να αναφέρουμε ότι παρόμοιο πρόγραμμα υπήρξε και για νέους επιχειρηματίες με την ονομασία «Πρωτοτυπώ 2009 - Νέοι Επιχειρηματίες» με παρόμοιο στόχο και με τις διαφορές ανάμεσα στα δύο προγράμματα να εντοπίζονται στο ποσό της Δημόσιας Δαπάνης, στο κατώτατο όριο επιχορηγούμενου προϋπολογισμού και στους επιλέξιμους φορείς. Η Δημοσία χρηματοδότηση ανερχόταν σε 8.000.000 ευρώ με το ποσοστό και της δημόσιας δαπάνης και της ίδιας συμμετοχής να παραμένουν ίδια και κατώτερο όριο επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της 30.000€ , ενώ δικαίωμα υποβολής πρότασης είχαν φυσικά πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου που είχαν γεννηθεί πριν το 1970, ήταν άνεργα ή μισθωτοί ή ελεύθεροι επαγγελματίες που δεν ασκούσαν επιχειρηματική δραστηριότητα από 01/01/08 μέχρι την ημερομηνία προδημοσίευσης του προγράμματος και επιθυμούσαν να ιδρύσουν μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις οι οποίες θα είχαν συσταθεί μετά την ημερομηνία προδημοσίευσης του προγράμματος. Στο πρόγραμμα εντασσόταν φυσικά πρόσωπα με την προϋπόθεση ότι θα συστήσουν εμπορική εταιρία το αργότερο μέχρι την πρώτη εκταμίευση της αναλογούσας επιχορήγησης. Τέλος, επιλέξιμα εταιρικά σχήματα αποτελούσαν εκείνα στα οποία το φυσικό πρόσωπο μετείχε με ποσοστό τουλάχιστον 75%, ενώ επιτρεπόταν και η συμμετοχή εταιρειών παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων μέχρι 25% του εταιρικού κεφαλαίου (Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΠΡΩΤΟΤΥΠΩ 2009-ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ»).

3.5.10 Πρόγραμμα «Εξελίσσομαι 2009 - Μεσαίες Επιχειρήσεις»

Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπούσε στην ενίσχυση μεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων παροχής υποστηρικτικών προς τη μεταποίηση (logistics και ανάπτυξης λογισμικού) για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων τεχνολογικής ή οργανωτικής καινοτομίας, πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών για την αναβάθμιση των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και διεθνή αγορά.

Οι μεσαίες επιχειρήσεις προς χρηματοδότηση έπρεπε να είναι υφιστάμενες που είχαν αρχίσει την παραγωγική δραστηριότητα πριν την 01/01/2005. Επιπλέον, έπρεπε να εμφανίζουν θετικό μέσο όρο αποτελεσμάτων προ αποσβέσεων, τόκων και φόρων κατά την τελευταία τριετία, ενώ ο μέσος όρος του κύκλου εργασιών της τελευταίας τριετίας που προερχόταν από τη μεταποίηση να είναι μεγαλύτερος από 50%. Τέλος, έπρεπε να απασχολούν από 50 έως 250 εργαζόμενους και το ποσό του κύκλου εργασιών να είναι ανάμεσα σε δέκα και πενήντα εκατομμύρια ευρώ.

Το συνολικό ποσό της Δημόσιας επιχορήγησης για το πρόγραμμα ανερχόταν σε 50.000.000€. Σχετικά με τα προς υποβολή επενδυτικά σχέδια ο κατώτατος επιλέξιμος προϋπολογισμός ανερχόταν σε 150.000,00€ ενώ ο ανώτατος επιλέξιμος προϋπολογισμός ανερχόταν σε 1.200.000€. Το ποσοστό της Δημόσιας χρηματοδότησης είχε καθοριστεί έως 30% του ποσού του προϋπολογισμού για τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης εκτός των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών ΒΕΠΕ και των νησιών αυτών που επιχορηγούνταν με ποσοστό 40%. Με ποσοστό 40% επιχορηγούνταν και οι περιφέρειες του πίνακα 3.16 ενώ με ποσοστό 50% επιχορηγούνταν οι περιφέρειες που παρουσιάζονται στον πίνακα 3.17.

Πίνακας 3.16

Επιχορηγούμενες Περιφέρειες

<u>Περιφέρεια:</u>	<u>Νομοί:</u>
Θεσσαλίας	Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων
Νοτίου Αιγαίου	Κυκλάδων, Δωδεκανήσου
Ιονίων Νήσων	Κέρκυρας, Λευκάδος, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου
Κρήτης	Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων
Κεντρικής Μακεδονίας	Χαλκιδικής, Κιλκίς, Σερρών, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας
Δυτικής Μακεδονίας	Γρεβενών, Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς
Στερεάς Ελλάδας	Φθιώτιδος, Φωκίδος, Εύβοιας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας

Πηγή: www.antagonistikotita.gr

Πίνακας 3.17

Επιχορηγούμενες Περιφέρειες

Περιφέρεια:	Νομοί:
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου
Ηπείρου	Άρτας, Πρέβεζας, Ηπείρου, Ιωαννίνων
Βορείου Αιγαίου	Λέσβου, Χίου, Σάμου
Πελοποννήσου	Λακωνίας, Μεσσηνίας, Αργολίδος, Αρκαδίας, Κορινθίας
Δυτικής Ελλάδας	Αχαΐας, Απωλοκαρνανίας, Ηλείας

Πηγή: www.antagonistikotita.gr

Τέλος, αν το επενδυτικό σχέδιο είχε υλοποιηθεί σε πυρόπληκτη περιοχή τότε το ποσοστό της Δημόσιας επιχορήγησης προσαυξανόταν κατά 10%. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η χρηματοδότηση ενός επενδυτικού σχεδίου αποτελούταν από ίδια συμμετοχή σε ποσοστό τουλάχιστον 25%, από Δημόσια επιχορήγηση σε ποσοστό 30% μέχρι 50%, ανάλογα με τις περιπτώσεις που προαναφέρθηκαν, και από τραπεζική συμμετοχή σε ποσοστό 25% έως 45%, ανάλογα με την περίπτωση (Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΑΙ 2009- ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ»).

3.5.11 Πρόγραμμα «Μετοικώ»

Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπούσε σε παρεμβάσεις στους τομείς της μεταποίησης, του εμπορίου και της παροχής υπηρεσιών για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων από μη επιχειρηματίες ή μέσω της μετεγκατάστασης υφιστάμενων επιχειρήσεων, από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, στην περιφέρεια.

Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανερχόταν σε 20.000.000€ Δημόσια δαπάνη, από τα οποία 6.000.000€ διατέθηκαν για μετεγκατάσταση υφιστάμενων επιχειρήσεων από τους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης προς την περιφέρεια, εξαιρούνται οι Δήμοι Κυθήρων, Αντικυθήρων, Μεθάνων, Ύδρας, Πόρου, Σπετσών, Τροιζήνας και η επαρχία Λαγκαδά. Τα υπόλοιπα 14.000.000€ διατέθηκαν για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων στην περιφέρεια από φυσικά πρόσωπα, που γεννήθηκαν από το 1954 μέχρι το 1991, και ήταν μόνιμοι κάτοικοι των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης, εξαιρούνται οι Δήμοι που

προαναφέραμε. Όσον αφορά τα ανώτατα και κατώτατα όρια του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού για κάθε επενδυτικό σχέδιο παρουσιάζονται στον πίνακα 3.18 που ακολουθεί. Οποιοδήποτε ποσό πέρα από τη δημόσια χρηματοδότηση θεωρούνταν ιδιωτική συμμετοχή και είχε ελάχιστο ποσοστό 20% για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και 25% για τις μεσαίες επιχειρήσεις.

Πίνακας 3.18

Ποσοστά επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου

Ανώτατο όριο του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Κατώτατο όριο του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Ποσοστό δημόσιας χρηματοδότησης επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού
200.000 € για τις επιχειρήσεις του τομέα μεταποίησης και του τομέα ανακύκλωσης και περιορισμού της ρύπανσης	30.000 €	50% (60% σε νησιά κάτω των 5.000 κατοίκων και πυρόπληκτες/σεισμόπληκτες περιοχές)
100.000 € για τις επιχειρήσεις τουρισμού	30.000 €	50% (60% σε νησιά κάτω των 5.000 κατοίκων και πυρόπληκτες/σεισμόπληκτες περιοχές)
100.000 € για τις εμπορικές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών	20.000 €	50% (60% σε νησιά κάτω των 5.000 κατοίκων και πυρόπληκτες/σεισμόπληκτες περιοχές)

Πηγή: www.antagonistikotita.gr

Δικαίωμα υποβολής προτάσεων, στην περίπτωση ίδρυσης νέων επιχειρήσεων, είχαν τα φυσικά πρόσωπα, που ήταν γεννημένα από το 1954 μέχρι το 1991 και είναι μόνιμοι κάτοικοι των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης, εξαιρούνται οι Δήμοι που προαναφέραμε (Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΜΕΤΟΙΚΩ», 2009). Επιπλέον, ήταν άνεργοι, μισθωτοί ή ελεύθεροι επαγγελματίες και δεν ασκούσαν καμία επιχειρηματική δραστηριότητα μέχρι την ημερομηνία προδημοσίευσης του προγράμματος, ενώ η νέα επιχείρηση, ανεξαρτήτου νομικής μορφής, έπρεπε να ιδρυθεί σε οποιαδήποτε περιοχή της χώρας που είχε περισσότερους από 3.000 κατοίκους. Τέλος, στην περίπτωση μετεγκατάστασης υφιστάμενων επιχειρήσεων, δικαίωμα

συμμετοχής είχαν φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούσαν επιχειρηματική δραστηριότητα στους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης και επιθυμούσαν να διακόψουν τη λειτουργία της επιχείρησης και να την μεταφέρουν σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή της χώρας που είχε πάνω από 3.000 κατοίκους. Βασικό στοιχείο αποτελούσε ότι η επιχείρηση δεν τελούσε υπό εκκαθάριση ή υπό πτώχευση και ανήκε στις κατηγορίες των πολύ μικρών, μικρών ή μεσαίων επιχειρήσεων.

3.6 Προκηρύξεις- Προσκλήσεις για φορείς

3.6.1 Υποδομές Φορέων Μεταφοράς και Διάχυσης Τεχνολογίας, Καινοτομίας και Έρευνας

Στη συγκεκριμένη δράση υλοποιήθηκαν έργα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας που αφορούσαν την δημιουργία και την αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών των φορέων μεταφοράς που υπάγονται ή εποπτεύονται από το Υπουργείο Ανάπτυξης με τη προμήθεια και εγκατάσταση του απαραίτητου μηχανολογικού και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού και τη διάχυση της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Περαιτέρω, οι προτάσεις που υποβλήκαν ανήκαν στη θεματική προτεραιότητα, κατηγορία πράξεων και οικονομική δραστηριότητα ανά Άξονα Προτεραιότητας όπως παρουσιάζεται στον πίνακα 3.19.

Πίνακας 3.19

Θεματική προτεραιότητα, κατηγορία πράξεων και οικονομική δραστηριότητα επενδυτικών σχεδίων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ :	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων	ΚΩΔ.	CCI 2007GR161P0007
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ:	74-2/11-12-2008		
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ :	ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΚΩΔ.	04
ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΓΚΛΙΣΗ	ΚΩΔ.	01
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ:	ΥΠΟΔΟΜΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΛΙΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΥΝ ΚΕΝΤΡΑ ΕΡΕΥΝΩΝ) ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΠΝΩΡΙΣΜΕΝΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΣΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	ΚΩΔ.	02
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΕΩΝ :	Ενίσχυση υποδομών τεχνολογικής ανάπτυξης και φορέων μεταφοράς διάχυσης καινοτομίας και αποτελεσμάτων έρευνας και ανάπτυξης	ΚΩΔ.	04.02.01.02
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:	ΕΡΕΥΝΑ & ΤΑ	ΚΩΔ.	

Πηγή: www.espa.gr

Δικαίωμα υποβολής προτάσεων είχαν οι θεσμοθετημένοι φορείς μεταφοράς και διάχυσης τεχνολογίας και καινοτομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καθώς και η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, η υποβολή των προτάσεων ξεκίνησε την 01/09/2009 μέχρι εξαντλήσεως της συνολικής διαθέσιμης Δημοσίας Δαπάνης. Κάθε τρίμηνο διενεργούνταν συγκριτική αξιολόγηση των προτάσεων που είχαν ήδη υποβληθεί, με την αξιολόγηση να ξεκινάει δεκαπέντε μέρες μετά τη λήξη του τριμήνου και να διαρκεί δύο μήνες. Μόλις ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση οι προτάσεις τοποθετήθηκαν σε φθίνουσα σειρά με βάση τη βαθμολόγηση τους και ενημερώθηκαν οι δικαιούχοι είτε η αξιολόγηση ήταν αρνητική είτε ήταν θετική. Σε περίπτωση που μια θετικά αξιολογημένη πρόταση δεν είχε εγκριθεί για χρηματοδότηση λόγω εξάντλησης της διαθέσιμου προϋπολογισμού τότε η πρόταση συμπεριλαμβανόταν με την ίδια βαθμολογία στον επόμενο κύκλο αξιολόγησης και ο δικαιούχος είχε το δικαίωμα να επανυποβάλλει τη πρόταση εφόσον επιθυμούσε καλύτερη βαθμολογία.

Η συνολική Δημόσια Δαπάνη ανερχόταν σε 5.449.734,06 ευρώ και εμφανίζεται στον πίνακα 3.20 ενώ ο ελάχιστος προϋπολογισμός των προς ένταξη προτάσεων έχει οριστεί στα 3.000.000 ευρώ. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από εθνικούς πόρους και από το ταμείο ΕΤΠΑ.

Πίνακας 3.20

Κατανομή Δημοσίας δαπάνης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ :		CCI 2007GR161PO007	
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ :		04	
Α/Α	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ /ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	
		Δημόσια Δαπάνη (€)	Δημόσια Δαπάνη προς διάθεση το έτος 2009 (€)
(1)	(2)	(3)	(5)
1	04.02.01.02	5.449.734,06	5.449.734,06
ΣΥΝΟΛΟ		5.449.734,06	5.449.734,06

Πηγή: www.espa.gr

3.6.2 Πρόγραμμα «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ»

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε ως κύριο αντικείμενο την εφαρμογή δράσεων και πρακτικών για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης στο αστικό περιβάλλον, πρωτίστως στα δημοτικά κτίρια και στους κοινόχρηστους χώρους και δευτερευόντως στις δημοτικές και ιδιωτικές μεταφορές και στις ενεργοβόρες δημοτικές εγκαταστάσεις, με κύριο στόχο την βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα «εξΟΙΚΟΝΟΜΩ» σχεδιάστηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης σε συνεργασία με την Κεντρική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ) και το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης και με την υποστήριξη του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ) με τις δράσεις του προγράμματος να κατανέμονται σε έξι θεματικούς άξονες (Υπουργείο Ανάπτυξης, Τομέας Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας, «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ», 2009).

Ο πρώτος άξονας αφορούσε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε δημοτικά κτίρια. Ο δεύτερος άξονας αφορούσε την ενεργειακή αναβάθμιση κοινόχρηστων χώρων και του αστικού περιβάλλοντος. Ο τρίτος άξονας περιελάμβανε παρεμβάσεις χαμηλού κόστους για την αναβάθμιση του συστήματος μεταφορών σε τοπικό επίπεδο. Ο τέταρτος άξονας αφορούσε τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των τεχνικών υποδομών των Δήμων. Ο πέμπτος άξονας περιελάμβανε δράσεις ενημέρωσης και κινητοποίησης των κοινωνικών φορέων και, τέλος, ο έκτος άξονας αφορούσε την τεχνική υποστήριξη εφαρμογής του προγράμματος.

Οι δικαιούχοι υποβολής προτάσεων ήταν οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού (Δήμοι) της χώρας και σε αυτούς περιλαμβάνονταν όσοι είχαν πληθυσμό πάνω από 100.000 κατοίκους καθώς και οι πρωτεύουσες Νομών ανεξαρτήτως πληθυσμιακού κριτηρίου και όσοι ήταν πιστοποιημένοι για έργα Τύπων Α και Β όπως οριζόταν από τη διαχειριστική επάρκεια Δικαιούχων Πράξεων ΕΣΠΑ 2007-2013.

Τα σχέδια υλοποίησης του προγράμματος συγχρηματοδοτήθηκαν κατά 70% από ΕΣΠΑ και κατά 30% από ίδια συμμετοχή των Δήμων. Ο μέγιστος επιλέξιμος προϋπολογισμός για κάθε Δήμο εξαρτήθηκε από τον πληθυσμό και ήταν ως εξής (Microsoft Innovation Center, «Ελληνικός Χάρτης Καινοτομίας, Αποτύπωση Δεδομένων, Συγκριτική Ανάλυση, Προτάσεις», 2009):

- Δήμος με πληθυσμό 10.000-45.000 κατοίκους, μέχρι 700.000€
- Δήμος με πληθυσμό 45.001-90.000 κατοίκους, μέχρι 1.000.000€
- Δήμος με πληθυσμό 90.001-150.000 κατοίκους, μέχρι 1.500.000€
- Δήμος με πληθυσμό 150.001-300.000 κατοίκους, μέχρι 3.000.000€
- Δήμος με πληθυσμό μεγαλύτερο από 300.001 κατοίκους, μέχρι 6.000.000€

Επιπρόσθετα, προτάσεις με προϋπολογισμό μικρότερο των 500.000€ δεν γίνονται αποδεκτές και δεν αξιολογήθηκαν, ενώ η δημόσια δαπάνη δεν γινόταν να αυξηθεί. Όλες οι δράσεις του σχεδίου υλοποίησης του προγράμματος έπρεπε να είχαν ολοκληρωθεί μέχρι την 31/12/2011. Η δημόσια δαπάνη που καλύφθηκε εμφανίζεται στον πίνακα 3.21 που ακολουθεί.

Πίνακας 3.21

Κατανομή Δημοσίας δαπάνης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΧΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
	1	2
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ Περιφέρειας Αττικής	34.528.315,79	24.168.421,05
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	3.631.578,94	2.542.105,26
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ Περιφέρειας Ν. Αιγαίου	3.842.105,26	2.689.473,68
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ Περιφέρειας Κ. Μακεδονίας	20.528.315,79	14.368.421,05
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ Περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας	2.368.421,06	1.657.894,74
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ των Περιφερειών Αμιγούς Σύγκλισης ΕΠΑΕ (ΠΑΣ)	35.105.283,17	24.573.684,22
ΣΥΝΟΛΑ	100.000.000,00	70.000.000,00

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΧΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
	1	2
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	6.608.040,54	4.625.635
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	7.021.052,63	4.914.737
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ	1.652.012,38	1.158.409
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.065.015,48	1.445.511
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.369.040,25	3.758.328
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5.782.043,34	4.047.430
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.239.009,29	867.307
Σχέδια Υλοποίησης ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	5.369.040,25	3.758.328
ΣΥΝΟΛΑ	35.105.263,17	24.573.684,22

Πηγή: www.antagonistikotita.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

4.1 Εισαγωγή - Τι είναι το ΕΣΠΑ 2014-2020

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα υπεβλήθησαν στην προθεσμία που έχει τεθεί από την ΕΕ, σε συνέχεια της υποβολής του γενικού πλαισίου για τη νέα προγραμματική περίοδο το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 23 Μαΐου. Υπενθυμίζεται ότι το ελληνικό πρόγραμμα ήταν το τρίτο μεταξύ των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής ένωσης που ενέκρινε η ΕΕ.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που υπεβλήθησαν είναι πέντε (5) τομεακά, δεκατρία (13) περιφερειακά και ένα (1) Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Ο προϋπολογισμός όλων των Προγραμμάτων ανέρχεται σε περίπου 19,89 δις. ευρώ Ενωσιακής Συνδρομής ή 24,79 δις. ευρώ εκτιμώμενης συνολικής δημόσιας δαπάνης.

Στόχος της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας είναι η εμπροσθοβαρής απορρόφηση των κονδυλίων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης (υποστήριξη ανέργων, αντιμετώπιση φτώχειας, κοινωνικού αποκλεισμού, κλπ.).

Ο Υπουργός Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας κ. Νίκος Δένδιας δήλωσε σχετικά με την υποβολή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014-2020:

«Με την προετοιμασία και υποβολή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014-2020 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προωθείται ο σχεδιασμός της Κυβέρνησης για την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Πρόκειται για μία σημαντική εξέλιξη στην προσπάθεια ανάκαμψης της οικονομίας της χώρας μας και επιστροφής της στην ανάπτυξη, μετά από έξι χρόνια ύφεσης, καθώς οδηγούμαστε τώρα, αμέσως μετά την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από τον σχεδιασμό στην υλοποίηση του προγράμματος.

Δεν πρόκειται απλώς για ένα βασικό πυλώνα της αναπτυξιακής μας πολιτικής. Είναι και ένα σημείο – τομή στην προσπάθεια της Ελλάδας να μειωθεί η ανεργία και να

αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές συνέπειες της κρίσης, που επιτρέπει στους πολίτες της χώρας μας να ατενίζουν με αισιοδοξία το μέλλον.

Όσον αφορά ειδικότερα το πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία, φιλοδοξούμε να εφαρμόσουμε ένα νέο μοντέλο που αλλάζει εντελώς τη φιλοσοφία αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων και στοχεύει να λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά ως προς τις θετικές συνέπειες, με μόχλευση των κονδυλίων. Πλέον, δεν αποσκοπούμε απλώς στην απορρόφηση των εγκεκριμένων ποσών, αλλά στο μέγιστο αναπτυξιακό αποτέλεσμα. Θα ήθελα τέλος να ευχαριστήσω όλους όσους εργάστηκαν από πλευράς πολιτικής ηγεσίας και υπηρεσιακών στελεχών του Υπουργείου για την προετοιμασία και υποβολή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014-20 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ιδιαίτερα τον προκάτοχό μου κ. Κωστή Χατζηδάκη.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ακόμα τον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας κ. Οδυσσέα Κωνσταντινόπουλο, όπως και τον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων- ΕΣΠΑ κ. Γιώργο Γιαννούση. Χωρίς την δική τους πολύτιμη συμβολή, όλα αυτά τα σχέδια θα κινδύνευαν να μείνουν “επί χάρτου”.

Αναλυτικά τα Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ως εξής:

- 1) «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία», προϋπολογισμού 3.646.378.290 ευρώ. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.
- 2) «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», προϋπολογισμού 3.550.487.733 συν 783.429.680 ευρώ που εκχωρούνται στις Περιφέρειες. Οι στόχοι του Προγράμματος στον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης βασικών υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς). Στον τομέα του περιβάλλοντος οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την

παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον Τομέα του Περιβάλλοντος.

- 3) «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», προϋπολογισμού 1.933.409.509 ευρώ συν 171.517.029 ευρώ που αφορά στην Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων. Περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας.
- 4) «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα» προϋπολογισμού 377.228.417 ευρώ. Το Πρόγραμμα θα συμβάλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου, η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας υπηρεσίες επικεντρωμένες στον πολίτη και συνεχώς αναβαθμιζόμενες.
- 5) «Τεχνική Βοήθεια» προϋπολογισμού 317.612.063 ευρώ. Στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής.
- 6) «Αγροτική Ανάπτυξη», προϋπολογισμού 4.223.960.793 ευρώ. Στοχεύει στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου, στη μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών.
- 7) «Αλιεία και Θάλασσα» προϋπολογισμού 388.777.914 ευρώ. Αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, στη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και στην προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μια από τις ελληνικές Περιφέρειες, έχουν συνολικό προϋπολογισμό 5.278.614.122 ευρώ (περιλαμβάνονται οι εκχωρήσεις που αναφέρονται παραπάνω). Οι Περιφέρειες θα διαχειριστούν το 35 % των πόρων του νέου ΕΣΠΑ.

Στα κονδύλια του ΕΣΠΑ προστίθενται:

- οι πόροι του CEF (Συνδέοντας την Ευρώπη) περίπου 580 εκ. €, από το Ταμείο Συνοχής που διαχειρίζονται κεντρικά από την ΕΕ αλλά αποκλειστικά για έργα που θα προτείνει η χώρα
- οι πόροι για τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (231,6 εκ. €)
- οι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους αγρότες (FEAD) που διαχειρίζεται η χώρα περίπου 281 εκ. €

Έτσι, το συνολικό ποσό της Ενωσιακής Συνδρομής για την περίοδο 2014-2020 διαμορφώνεται σε 20,98 δις. ευρώ.

Όπως σημειώνεται, τέλος, στο κείμενο του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης που εγκρίθηκε από την ΕΕ: «Οι τομείς της Υγείας, του Πολιτισμού, του Τουρισμού, της Ναυτιλίας, της Προστασίας του Πολίτη, της Δικαιοσύνης, των Εσωτερικών, των Δημόσιων Οικονομικών, κλπ αποτελούν επίσης σημαντικές και διακριτές προτεραιότητες στο πλαίσιο και της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής και παρά το ότι δεν θα καλυφθούν και σε αυτή την περίοδο από διακριτό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα οι δράσεις και τα έργα τους δύνανται να εξασφαλίσουν ικανούς πόρους τόσο από όλα τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, όσο και από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα».

4.2 Νέες Τάσεις στις Πολιτικές Πόλων Ανάπτυξης, Καινοτομίας και Νέας Τεχνολογίας

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθούν κάποιοι από τους θεματικούς στόχους που έχει θεσπίσει το ΕΣΠΑ 2014-2020 όσο αναφορά τις νέες τάσεις στις πολιτικές ανάπτυξης, καινοτομίας και νέας τεχνολογίας.

4.2.1 Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας

Η Ελλάδα υστερεί στην ανάπτυξη καινοτομίας, καταλαμβάνοντας τη 19η θέση μεταξύ των 27 κρατών μελών στη σχετική κατάταξη, αποκλίνοντας σημαντικά από το μέσο όρο της Ε.Ε. (Innovation Union Scoreboard, 2013). Ωστόσο, το ελληνικό σύστημα Έρευνας &

Καινοτομίας (E&K) έχει να επιδείξει ισχυρά σημεία όπως: καλές επιδόσεις στα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ Προγράμματα-Πλαίσια, σημαντική ελληνική εκπροσώπηση σε διεθνή ερευνητικά δίκτυα και έργα του Ευρωπαϊκού Οδικού Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών, ύπαρξη ισχυρής ελληνικής ερευνητικής κοινότητας στο εξωτερικό, έμπυχο δυναμικό υψηλής ποιότητας και νησίδες αριστείας σε δημόσιους ερευνητικούς φορείς και στον ιδιωτικό τομέα, ελληνική παρουσία στο χώρο των επιστημονικών δημοσιεύσεων (άνω του μ.ο. της ΕΕ). Τα πλεονεκτήματα αυτά όμως δεν έχουν αξιοποιηθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να ξεπεραστούν διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας και να ενσωματωθεί η ερευνητική δραστηριότητα στις παραγωγικές διαδικασίες βελτιώνοντας τη συνολική εικόνα, σε σύγκριση με τις επιδόσεις των άλλων χωρών της ΕΕ.

Αυτό οφείλεται κυρίως σε δύο λόγους:

- Ο προσανατολισμός της έρευνας σε πεδία που συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τα ενδιαφέροντα των ερευνητικών ομάδων και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που παρέχουν τα σχετικά προγράμματα και λιγότερο σε πεδία που αφορούν τις ανάγκες της οικονομίας. Επιπρόσθετα, εντοπίζεται έλλειψη καλλιέργειας επιχειρηματικού πνεύματος στην ελληνική ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα που θα είχε στόχο την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Η ζήτηση από τις επιχειρήσεις, για νέα γνώση που προκύπτει μέσα από την έρευνα, είναι περιορισμένη ακόμα και σε κλάδους με υψηλή καινοτομική δραστηριότητα (π.χ. υπηρεσίες).
- Η διάρθρωση του παραγωγικού ιστού της χώρας, ο οποίος στο μεγαλύτερο μέρος του αποτελείται από επιχειρήσεις μικρού μεγέθους με δραστηριότητες χαμηλής έντασης γνώσης, με αποτέλεσμα την υποτονική ζήτηση υπηρεσιών E&K, και τις χαμηλές επενδύσεις στην έρευνα από τις επιχειρήσεις.

Η έλλειψη ειδικευμένων επενδυτικών κεφαλαίων και η έλλειψη μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας αποτελούν πρόσθετους ανασταλτικούς παράγοντες για την καινοτομικότητα των επιχειρήσεων και την καινοτομία συνολικά.

Συνέπεια των ανωτέρω και της οικονομικής κρίσης είναι η μετανάστευση επιστημόνων, κυρίως νέων (“brain drain”).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται επιδόσεις της Ελλάδας σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. των 27 σε επιλεγμένους δείκτες από το σύνολο των δεικτών που συνθέτουν το

European Innovation Scoreboard και για τη βελτίωση των οποίων εντοπίζεται ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη νέα προγραμματική περίοδο.

Πίνακας 4.1 Σύγκριση επιδόσεων Ελλάδας και ΕΕ27 στον τομέα της καινοτομίας

Δείκτης	Ελλάδα	Ε.Ε. 27
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ανά δισεκατομμύριο ΑΕΠ (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, ευρώ)	0,42	3,90
Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital) (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	0,004%	0,094%
Συμβολή στις εξαγωγών των προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας στο εμπορικό ισοζύγιο	-5,69%	1,28%
Εξαγωγές υπηρεσιών έντασης γνώσης (ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών):	5,38%	45,14%
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης (ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης):	11,3%	13,60%

Innovation Union Scoreboard 2013

Σε ότι αφορά στην αγροτική ανάπτυξη παρατηρείται σημαντική ερευνητική προσπάθεια κυρίως στους τομείς των τροφίμων, της βιοτεχνολογίας και των υδάτων, αλλά και της γεωργίας, των δασών, της κτηνοτροφίας. Ωστόσο, οι πολύ μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις, η έλλειψη εξειδικευμένης εκπαίδευσης των απασχολούμενων, η έλλειψη ισχυρής διασύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, καθώς και η έλλειψη δεσμών μεταξύ της έρευνας, των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των ΜΜΕ στις αγροτικές περιοχές, εμποδίζουν την ενσωμάτωση των καινοτόμων δράσεων στην παραγωγική διαδικασία.

Διαπιστώνεται η ανάγκη ενσωμάτωσης καινοτόμων τεχνολογιών, μεθόδων, πρακτικών και συστημάτων στη διαχείριση εισροών, στην παραγωγή, διακίνηση, μεταποίηση, πιστοποίηση και έλεγχο ποιοτικών αγροτικών και δασικών προϊόντων, στις εφοδιαστικές αλυσίδες αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, στη διαχείριση φυσικών πόρων (νερό, έδαφος, ενέργεια, βιοποικιλότητα), στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτή, αφενός για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα και αφετέρου για την προστασία του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή. Τα παραπάνω θα έχουν πολλαπλασιαστικά οφέλη με τη δημιουργία κατάλληλων συμβουλευτικών υπηρεσιών (π.χ. γεωργικοί σύμβουλοι με εστίαση στην καινοτομία) και υποστηρικτικών μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας (δίκτυα καινοτομίας, ψηφιακές πλατφόρμες κλπ.) στις διάφορες

παραγωγικές κατευθύνσεις και δραστηριότητες καθώς και με την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στον αγροτικό χώρο (βασική κατάρτιση, επιδεικτικά αγροκτήματα, επισκέψεις κλπ.).

Επίσης, είναι ανάγκη α) να αναπτυχθούν τα κατάλληλα εργαλεία και θεσμοί για την αξιοποίηση της έρευνας και της τεχνολογίας στον αγροδιατροφικό τομέα (ανάπτυξη θερμοκοιτίδων και τεχνοβλαστών, venture capital, δίκτυα εργαστηρίων και ανθρώπινου δυναμικού, πιλοτικά έργα, έργα ανάπτυξης νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών, συμπράξεις καινοτομίας, clusters, κλπ), β) να αναβαθμιστούν οι υφιστάμενες ή/και να δημιουργηθούν νέες υποδομές έρευνας, τεχνολογίας, καινοτομιών και συμβουλευτικών υπηρεσιών πλαισιωμένες με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό και δ) να χρησιμοποιηθεί με τον αποτελεσματικότερο τρόπο η δημιουργία επιχειρησιακών ομάδων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας με στόχο την διασύνδεση της έρευνας και της γεωργικής εφαρμογής καθώς και την προώθηση της μεταφοράς καινοτόμων λύσεων στην πράξη για την πρωτογενή παραγωγή, τη διαχείριση των πόρων, την εφοδιαστική αλυσίδα, την ποιότητα και ασφάλεια των τροφίμων, τη βιοοικονομία κλπ.

Η νέα στρατηγική για την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας και της επίτευξης των εθνικών στόχων στην πορεία προς το 2020, η οποία παρουσιάζεται στην Ενότητα 4.3.1 θα βασιστεί σε μια σειρά θεσμικών μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην αναδιάρθρωση του συστήματος διακυβέρνησης και στην ενεργοποίηση των βασικών συντελεστών του εθνικού συστήματος καινοτομίας.

Οι βασικές συνιστώσες των μεταρρυθμίσεων είναι:

- Το νέο δίπολο πολιτικής Έρευνας-Καινοτομίας, το οποίο διαπερνά οριζόντια το σύνολο των πολιτικών και συντονίζεται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΓΓΕΤΚ), η οποία αποτελεί μετεξέλιξη της ΓΓΕΤ.
- Δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας και Σχέδιο Δράσης που θα εγκρίνεται από το Κοινοβούλιο
- Δημιουργία Περιφερειακών Επιστημονικών Συμβουλίων (ενίσχυση ρόλου περιφερειών) ως συμβουλευτικών οργάνων προς τη ΓΓΕΤΚ που θα προωθούν και θα συντονίζουν περιφερειακές πρωτοβουλίες για την E&T&K.
- Συστηματική αποτίμηση της Έρευνας και Καινοτομίας σε συμφωνία με τους δείκτες της Ένωσης Καινοτομίας.

Επίσης καθιερώνονται:

- Κίνητρα για την ενθάρρυνση της κινητικότητας μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων
- Μέτρα για τον επαναπατρισμό των Ελλήνων επιστημόνων της διασποράς
- Κίνητρα για τη δημιουργία «Σκάλας που οδηγεί στην αριστεία» (Stairway to Excellence) (επιχορηγήσεις, βραβεία)
- Μέτρα για την υποστήριξη από τη ΓΓΕΤΚ των προσπαθειών εμπορευματοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων που παράγονται στα ΕΚ και ΑΕΙ/ΤΕΙ
- “Fast Track” διαδικασίες για την υποστήριξη επενδύσεων Ε&Τ&Κ άνω του 1εκ. €
- Απλούστευση διαδικασιών χρηματοδότησης και παρακολούθησης της υλοποίησης των προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας.

Οι ανωτέρω μεταρρυθμίσεις διευκολύνουν, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Η συμμετοχή αυτή υποστηρίζεται άμεσα από σειρά μέτρων, τα οποία παρουσιάζονται στην Ενότητα 4.3.1.

4.2.2 Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και της ποιότητάς τους

Η έκταση και ένταση της οικονομικής κρίσης έχει επιβραδύνει την εμφάνιση του αναμενόμενου αντίκτυπου των ήδη δρομολογημένων επενδύσεων, συντελώντας έτσι σε μια σημαντική υστέρηση (Digital Scoreboard 20131) σε κρίσιμους δείκτες που αφορούν σε ΤΠΕ και ειδικότερα: α) ευρυζωνική κάλυψη, με 22% διαθεσιμότητα δικτύων υψηλών ταχυτήτων (>30 MBps) και χαμηλή ανταπόκριση για τέτοιες συνδέσεις (0,1% του συνόλου των συνδέσεων), ενώ δεν έχει αρχίσει ακόμη η διάθεση συνδέσεων υπερ-υψηλών ταχυτήτων (>100Mbps), και χαμηλό ποσοστό των νοικοκυριών/επιχειρήσεων που έχουν σταθερή ευρυζωνική πρόσβαση, ωστόσο καλή κάλυψη των δικτύων κινητής τηλεφωνίας 4ης γενιάς, β) τακτική ή καθημερινή χρήση Διαδικτύου, σε ποσοστά μικρότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ, ιδίως από μεγαλύτερους σε ηλικία πολίτες, ενώ υψηλό παραμένει το ποσοστό των ανθρώπων που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ το διαδίκτυο (42%), γ) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, με χαμηλό ποσοστό των βασικών ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες/επιχειρήσεις και με επίπεδο απόδοσης της δημόσιας διοίκησης και ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών αρκετά κάτω του μέσου όρου της ΕΕ (0.52 σε σχέση με την ΕΕ 1.18),

δ) Ηλεκτρονική Ενσωμάτωση, με την Ελλάδα να κατατάσσεται κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου σε ό,τι αφορά τον αριθμό Η/Υ ανά μαθητή/σπουδαστή, ε) Ψηφιακές Δεξιότητες, με ποσοστό 49% των πολιτών να εμφανίζει δεξιότητες στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, αρκετά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ, στ) Ψηφιακή Επιχειρηματικότητα – Ηλεκτρονικό Εμπόριο, όπου το 2013 μόλις 25% των Ελλήνων πραγματοποίησαν αγορές μέσω Διαδικτύου, ενώ μόνο το 15% των μεγάλων Ελληνικών επιχειρήσεων και το 8% των ΜΜΕ δραστηριοποιούνται στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Παρά τα ανωτέρω έχουν λάβει χώρα ή είναι σε εξέλιξη επενδύσεις σε υποδομές ΤΠΕ σε κρίσιμες λειτουργίες του Κράτους, οι σημαντικότερες των οποίων αφορούν την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης (Διαλειτουργικότητα πληροφοριακών συστημάτων (eGov Now), τη λειτουργία της κεντρικής διαδικτυακής πύλης (ΕΡΜΗΣ), τη λειτουργία συστήματος παροχής υπηρεσιών CRM, τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής υποδομής διαχείρισης Ανθρώπινου Κεφαλαίου (HRMS), την εφαρμογή του Προγράμματος «Διαύγεια» για την προαγωγή της διαφάνειας, την αύξηση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης (ELENXIS), την επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης (Εθνικό Ποινικό Μητρώο, ψηφιακή καταγραφή, αποθήκευση και διάθεση πρακτικών συνεδριάσεων δικαστηρίων, ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων για την Ποινική Πολιτική και Διοικητική διαδικασία), τη διαφάνεια και αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς (Εθνικό Σύστημα Δημοσίων Προμηθειών), τον εξορθολογισμό των υπηρεσιών Υγείας (Ηλεκτρονική συνταγογράφηση), την ποιοτική αναβάθμιση της Παιδείας (Ψηφιακό Σχολείο), την ανοικτή και διαλειτουργούσα Δημόσια Διοίκηση (Εθνικό Ληξιαρχείο), την ορθολογική χρήση και διαχείριση των πόρων του Ελληνικού Δημοσίου (ERP¹⁷) και την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, στη βάση βασικών υποδομών (critical infrastructures) που δημιουργούν σημαντικές οικονομίες κλίμακας (Government Cloud, Σύζευξις II). Επίσης εκπονείται το Κτηματολόγιο το οποίο αποτελεί ένα από τα

¹⁷ Τα συστήματα ενδοεπιχειρησιακού σχεδιασμού (enterprise resource planning systems) ενσωματώνουν εσωτερικές και εξωτερικές πληροφορίες διαχείρισης σε έναν ολόκληρο οργανισμό συνδυάζοντας χρηματοδότηση/λογιστική, κατασκευή, πωλήσεις και υπηρεσίες, διαχείριση πελατειακών σχέσεων κτλ. Τα συστήματα ERP αυτοματοποιούν αυτές τις δραστηριότητες με μια ολοκληρωμένη εφαρμογή λογισμικού. Ο σκοπός τους είναι να διευκολύνουν τη ροή των πληροφοριών μεταξύ όλων των επιχειρησιακών λειτουργιών μέσα στα όρια της οργάνωσης και να καταφέρουν τις συνδέσεις προς τα έξω με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

βασικότερα μητρώα της Δημόσιας Διοίκησης, αυτό των ακινήτων, καθώς και το έργο της αποτύπωσης των δασικών χαρτών. Παράλληλα σε εξέλιξη βρίσκεται η δημιουργία ενός εκτεταμένου δικτύου σημείων ελεύθερης ασύρματης ευρυζωνικής πρόσβασης (wi-fi), ενισχύσεις για τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, σημαντικά έργα για τις έξυπνες μεταφορές καθώς και το έργο της επέκτασης της ευρυζωνικής πρόσβασης σε λευκές περιοχές (RURAL). Αρκετές από αυτές τις παρεμβάσεις θα ολοκληρωθούν και με πόρους του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020.

Σημειώνεται ότι έχει εγκριθεί από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Μεταρρυθμίσεων η Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014 – 2020 ενώ εκπονείται το επταετές σχέδιο δράσης παρεμβάσεων το οποίο αξιολογείται και αναθεωρείται τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Βρίσκεται σε διαβούλευση η Στρατηγική για την Ψηφιακή Ανάπτυξη 2014 - 2020 ενώ εκπονείται το Εθνικό Πλάνο Ευρυζωνικότητας.

Στα θετικά στοιχεία καταγράφονται, οι αναγνωρισμένες δυνατότητες της χώρας στο εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό (επιστημονικό και τεχνικό), η ύπαρξη αξιόλογου αριθμού νέων επιχειρήσεων με αντικείμενο την ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ, οι ανταγωνιστικές και συνεχώς βελτιούμενες τηλεπικοινωνιακές υποδομές και υπηρεσίες μέσα σε μια ανοιχτή τηλεπικοινωνιακή αγορά και η δυναμική προσαρμογή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ειδικότητες που αφορούν σε ΤΠΕ.

Ως αδυναμίες σημειώνονται η έλλειψη συντονισμού σε κεντρικό επίπεδο για το σχεδιασμό και την προώθηση των μεγάλων έργων ΤΠΕ, η μεγάλη δυσκολία στην ωρίμανση των έργων λόγω και της έλλειψης εμπειρίας του προσωπικού σε μεγάλο αριθμό δικαιούχων, αλλά και η μη ύπαρξη καταλλήλου θεσμικού πλαισίου για τη μελέτη, αξιολόγηση, κοστολόγηση παρακολούθηση και υλοποίηση των έργων ΤΠΕ, καθώς και το χαμηλό ποσοστό ιστοτόπων και υπηρεσιών προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρίες.

4.2.3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)

Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων εντάσσεται στην κατηγορία των πολύ μικρών επιχειρήσεων (0-9 εργαζόμενοι). Χαρακτηριστικά αναφέρεται ο τομέας της βιομηχανίας όπου στην Ελλάδα το 30% των απασχολούμενων εργάζεται σε πολύ μικρές

επιχειρήσεις, όταν στην Γερμανία το αντίστοιχο ποσοστό είναι 5% και στην Πορτογαλία 20%.

Τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων πηγάζουν από παράγοντες, όπως η έλλειψη ρευστότητας και πρόσβασης σε κεφάλαια, η απουσία μερικών μεγάλων επιχειρήσεων με προσβάσεις στην παγκόσμια αγορά, οι περιορισμένες προσπάθειες και δυνατότητες διεθνοποίησής τους, η σημαντική υστέρηση στη χρήση βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής (key enabling technologies), η αγορά στόχος που σε μεγάλο βαθμό συγκροτείται από το τελικό στάδιο κατανάλωσης, οι ανεπαρκείς δομές υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, κάτι που έχει αντίκτυπο κυρίως στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, η ελλιπής, αποσπασματική ή συχνά ανύπαρκτη δικτύωσή τους. Κομβική αδυναμία αποτελεί η μη αξιοποίηση των ερευνητικών δομών και αποτελεσμάτων, η ελλιπής προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας, η ελλιπής χρήση συστημάτων βελτίωσης παραγωγικότητας, η χαμηλή εξωστρέφεια, και η μη συστηματική υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων. Παράλληλα, υπάρχει σημαντικότερη ανάγκη απλοποίησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε όλους τους τομείς, όπως εξαγωγές, αδειοδοτήσεις, κλπ.

Ειδικά ο αγροτικός τομέας, είναι διαπιστωμένο ότι δύναται να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Σημαντική είναι η συμβολή του στις εξαγωγές. Η αξία των εξαγόμενων αγροτικών προϊόντων αυξάνει συνεχώς (σε τρέχουσες τιμές) φτάνοντας στο 2012 τα 3,6 δις ευρώ. Παράλληλα, ο αγροτικός τομέας είναι ο κύριος τροφοδότης της μεταποίησης τροφίμων, που είναι σήμερα ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής μεταποιητικής βιομηχανίας και περιλαμβάνεται στους πέντε κλάδους με τον υψηλότερο πολλαπλασιαστή στην ελληνική οικονομία. Επίσης η γεωργική εκροή συνδέεται στενά με τους κλάδους των μεταφορών, του χονδρεμπορίου και του λιανικού εμπορίου.

Από πλευράς εισροών, η γεωργία υποστηρίζει την εγχώρια χημική βιομηχανία λιπασμάτων και φυτο-προστατευτικών σκευασμάτων, παραγωγή σπόρων και εργαλειομηχανών. Αν και η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στο σύνολο της απασχόλησης υποδιπλασιάστηκε, αποτελεί μια σημαντική πηγή εργασίας στην περιφέρεια (2ος μεγαλύτερος εργοδότης μετά από το λιανεμπόριο και χονδρεμπόριο), καθώς και μια σημαντική πηγή μερικής απασχόλησης (λόγω πολλών μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων). Η ανταγωνιστικότητα του πρωτογενούς τομέα εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό κι από τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, όπως το φυσικό και οικονομικό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (μέσο φυσικό μέγεθος στην Ελλάδα 4,8

εκτάρια ανά γεωργική εκμετάλλευση έναντι 14,3 εκτάρια στην ΕΕ-27 και μέσο οικονομικό μέγεθος ανά γεωργική εκμετάλλευση 9.266,8 €, ΕΕ-27 25.450,2 €), που καθιστά αναγκαία την αναδιάρθρωση των εκμεταλλεύσεων και την προώθηση μορφών συνεργασίας τους. Οι αγρότες είναι αναγκαίο να στραφούν στην επιχειρηματικότητα, μέσω της αύξησης των επενδύσεων για τον τεχνολογικό και εμπορικό εκσυγχρονισμό, την υιοθέτηση της χρήσης των ΤΠΕ, την υιοθέτηση των ΑΠΕ συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας αποβλήτων και παραπροϊόντων, την αύξηση του βαθμού τυποποίησης και συσκευασίας των προϊόντων, τη στροφή στην παραγωγή ποιοτικών πιστοποιημένων γεωργικών προϊόντων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά, κ.α.). Άλλωστε, η βιομηχανία τροφίμων ποτών και καπνού αποτελεί ήδη τον σημαντικότερο κλάδο του δευτερογενούς τομέα (20,4% της συνολικής ΑΠΑ) και παρουσιάζει σημαντικότητα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης εάν στραφεί σε νέες αγορές και αξιοποιήσει περαιτέρω τα ελληνικά πιστοποιημένα προϊόντα. Για το λόγο αυτό, αποτελεί επιτακτική ανάγκη η στροφή προς ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης του αγροδιατροφικού συστήματος, που θα βασίζεται κυρίως στην ανταμοιβή των συντελεστών παραγωγής από την αγορά.

Ο τομέας της αλιείας θεωρείται σημαντικός για την ευρωπαϊκή και εθνική οικονομία κυρίως επειδή συμβάλλει στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής μεγάλων παράκτιων & νησιωτικών περιοχών, αλλά επιπλέον επειδή συμβάλλει ουσιαστικά στην εξασφάλιση ζωικών πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας, αξιοποιεί τοπικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους, εξασφαλίζει θέσεις εργασίας και απασχολεί σημαντικό αριθμό ατόμων παράκτιων περιοχών. Ο αλιευτικός στόλος της χώρας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα (πολλά και μικρά σκάφη, με χαμηλή ιπποδύναμη, μεγάλης ηλικίας, κλπ), στοιχείο που ενδυναμώνει την απαίτηση ενίσχυσης δράσεων που εξασφαλίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων του κλάδου.

Ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας αποτελεί έναν από τους πλέον αναπτυσσόμενους τομείς της ελληνικής οικονομίας (ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια 3% και με 80% εξαγωγές), για τον οποίο υπάρχουν περαιτέρω δυνατότητες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς του, αφ' ενός με διαφοροποίηση προς νέα είδη και παραγωγή ειδών με καλές προοπτικές εμπορίας, αφετέρου με βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, πιστοποίησης και σήμανσής τους. Στο πλαίσιο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, ανάπτυξης βιώσιμων επιχειρήσεων και αξιοποίησης των αλιευτικών προϊόντων, διαπιστώνονται ανάγκες για τον εκσυγχρονισμό των μονάδων

παραγωγής/μεταποίησης, πιστοποίησης και σήμανσης αλιευτικών προϊόντων, καθώς και ενεργειών- εκστρατειών προώθησης. Επίσης απαιτούνται παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδίου για την ιχθυοκαλλιέργεια σε συνδυασμό με Ε&Κ καθώς και επιτάχυνση αδειοδοτήσεων.

Για το σύνολο του αγρο-διατροφικού τομέα εμφανίζονται σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης ως προς: α) τη βελτίωση της εξαγωγικής δραστηριότητάς του και τη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου, β) την αύξηση της παραγωγικότητάς του τόσο σε σχέση με την ορθολογικότερη χρήση των συντελεστών παραγωγής καθώς και την εισαγωγή καινοτομίας και αποτελεσμάτων εφαρμοσμένης έρευνας, όσο και με τη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, γ) τη δημιουργία αλλά και διατήρηση θέσεων εργασίας στις αγροτικές και αλιευτικές/παράκτιες περιοχές δίνοντας έμφαση αφενός στη δημιουργία θέσεων αυτοαπασχόλησης για τους νέους στον αγροδιατροφικό τομέα και αφετέρου ενισχύοντας τις δυναμικές ΜΜΕ των αγροτικών περιοχών, ειδικότερα εφόσον συνδυαστεί με στοχευμένες ενέργειες συνέργειας με τον τομέα του τουρισμού, δ) τη διαφοροποίηση, καθετοποίηση, ανάπτυξη οριζοντίων συνεργασιών, λοιπών ενεργειών για αύξηση της πρόσβασης στην αγορά και τους καταναλωτές και ενίσχυση της διαπραγματευτικής τους θέσης και του επαγγελματισμού τους, και ε) την παραγωγή ποιοτικότερων-ασφαλέστερων προϊόντων και προϊόντων με συγκριτικό πλεονέκτημα, με παράλληλη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, το μετριασμό των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και την προσαρμογή του σε αυτή.

Στον τομέα του τουρισμού, η εικόνα του τυποποιημένου χαμηλής προστιθέμενης αξίας εποχικού τουριστικού προϊόντος, η έλλειψη ποιοτικά ολοκληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών, ο κατακερματισμός της προσφοράς, η δύσκολη αντιμετώπιση της διαπραγματευτικής δύναμης των διεθνών οργανωτών ταξιδιών (tour operators) από τους εγχώριους συντελεστές παραγωγής, αποτελούν μερικά από τα προβλήματα που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά. Οι κύριες αναπτυξιακές ανάγκες αφορούν στην αναβάθμιση και διαφοροποίηση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος (με ανάπτυξη, πλέον του κλασσικού προϊόντος «ήλιος & θάλασσα», ανάδειξη και εδραίωση κατά προτεραιότητα, νέων μορφών θεματικού τουρισμού, όπως οι ιατρικός, οικολογικός, πολιτιστικός, κλπ.) σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των φυσικών πόρων τόσο της χώρας στο σύνολό της όσο και της κάθε Περιφέρειας, στην ενίσχυση, των συμπλεγμάτων που αναδεικνύονται (τουρισμός – πολιτισμός, τουρισμός – αγροδιατροφή, τουρισμός –

περιβάλλον) και με την συνδρομή της E&K, και ειδικότερα της αξιοποίησης ΤΠΕ, στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και της οργάνωσης των επιχειρήσεων, με τελικό στόχο την επέκταση σε νέες αγορές (νέες χώρες προέλευσης επισκεπτών και νέες ομάδες κοινού), στην επέκταση της τουριστικής περιόδου και την αύξηση της δαπάνης ανά επισκέπτη.

Ο τομέας του πολιτισμού παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (οι οποίες πρέπει να ενισχυθούν και με τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών), αλλά και συνεργιών με τον τομέα του τουρισμού, επενδύοντας για το σκοπό αυτό κυρίως στη νέα τεχνολογία. Ειδικά στον «κλάδο» του σύγχρονου πολιτισμού, αλλά και της πολιτιστικής κληρονομιάς, υπάρχουν πολύ σημαντικά περιθώρια και δυνατότητες δημιουργίας συνεργιών και συμπληρωματικότητας με τον τουρισμό.

4.2.4 Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Οι δυσμενείς εξελίξεις στην οικονομία λόγω της κρίσης επηρέασαν αρνητικά τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας με αποτέλεσμα η Ελλάδα να έχει σήμερα το υψηλότερο ποσοστό στη συνολική ανεργία και την ανεργία των νέων στην ΕΕ. Το ποσοστό ανεργίας έφτασε στο 27,1% το β' τρίμηνο του 2013, με τα υψηλότερα ποσοστά να παρατηρούνται στους νέους, στις γυναίκες, στους μακροχρόνια ανέργους και στα άτομα με χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο.

Ειδικότερα, το ποσοστό ανεργίας των νέων 15- 24 ετών εκτινάχτηκε στο 59% το β' τρίμηνο του 2013, ενώ υψηλά ποσοστά ανεργίας παρατηρούνται, επίσης, και στους νέους ηλικίας 25-29 ετών (44,7% δ' τρίμηνο 2013). Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών έχει φτάσει στο 31,1%, ο αριθμός των μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των ανέργων έχει ανέλθει στο 66,8% και το ποσοστό ατόμων ηλικίας 18-59 ετών που ζουν σε νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο αυξήθηκε στο 13,7% το 2011.

Το ιδιαίτερα σοβαρό πλήγμα που έχουν υποστεί οι νέοι στη χώρα μας αποτυπώνει επίσης ο δείκτης NEET (Not in Education, Employment or Training), ο οποίος αναφέρεται σε άτομα εκτός δομών απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης ως ποσοστό της ίδιας ηλικιακής ομάδας. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ το κόστος παραμονής των νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης ανέρχεται σε 1,5% του ΑΕΠ. Για τη χώρα μας, βάσει των

στοιχείων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (β' τρίμηνο 2013), ο δείκτης NEETs 15-24 ετών ανήλθε στο 22,48% έναντι 11,7% το αντίστοιχο διάστημα 2008, παρουσιάζοντας αύξηση περίπου 11 ποσοστιαίων μονάδων. Ειδικότερα και με δεδομένο ότι η ηλικιακή ομάδα 15-29 ετών μπορεί να αναλυθεί σε τρεις διακριτές ηλικιακές υποομάδες με διαφορετικά χαρακτηριστικά (15-19, 20-24 και 25-29 ετών), με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για το β' τρίμηνο του 2013, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- οι νέοι NEETs ηλικίας 15-24 ετών υπολογίζονται σε 240.000 περίπου άτομα [εκ των οποίων 66.500 περίπου, 15-19 ετών (28%) και 173.500 περίπου, 20-24 ετών (72%)
- εάν ληφθούν υπόψη και τα άτομα ηλικίας 25-29 ετών, ο αριθμός των NEETs ανέρχεται σε περίπου 530.000 άτομα (ποσοστό των NEETs στην ηλικιακή ομάδα 25-29: 43,41%).
- από το σύνολο των νέων NEETs 15-24 ετών, ποσοστό 64% είναι άνεργοι και 36% οικονομικά μη ενεργοί (αντίστοιχα ποσοστά για τους νέους 15-19 ετών: 36% άνεργοι και 64% οικονομικά μη ενεργοί, 20-24 ετών: 76% άνεργοι και 24% οικονομικά μη ενεργοί)
- στην ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών, ποσοστό 82% είναι άνεργοι και 18% οικονομικά μη ενεργοί.

Αντίστοιχα, παρατηρήθηκε σημαντική υποχώρηση της απασχόλησης η οποία κατά την περίοδο 2008-2012 μειώθηκε κατά 900.000 άτομα. Αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών ήταν η συρρίκνωση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων της ηλικιακής ομάδας 20-64 ετών στο 55,3% (έτος 2012) έναντι 70% που είναι ο αντίστοιχος στόχος του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων, δυσχεραίνοντας ακόμα περισσότερο την επίτευξή του.

Η μείωση της απασχόλησης, που οφείλεται κατά 80% στον ιδιωτικό τομέα και κατά 20% στον δημόσιο, χαρακτήρισε το σύνολο των Περιφερειών της χώρας με μοναδική εξαίρεση τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων όπου η απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα παρέμεινε σταθερή. Οι απώλειες είναι μεγαλύτερες στις περιφέρειες Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης, Στερεάς Ελλάδας και Αττικής, ενώ υπολείπονται του εθνικού μέσου όρου στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Πελοποννήσου, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου και Ηπείρου. Η μείωση της απασχόλησης αφορά σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ωστόσο μεγαλύτερες μειώσεις, σε απόλυτα μεγέθη, καταγράφονται στις ηλικιακές ομάδες 30-44 και 45-64. Οι αγροτικές περιοχές αν και αποδειχτήκαν λιγότερο ευάλωτες στην κρίση, πλήττονται από την ανεργία, ειδικά των νέων

(η ανεργία ανάμεσα στους νέους 15-24 ετών, υπερέβη το 55% το 2012, καθιστώντας την Ελλάδα την χώρα με την απολύτως υψηλότερη ανεργία στην ΕΕ-27, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat), ενώ διαπιστώνεται έλλειμμα κατάρτισης (Η Ελλάδα έχει ένα συντριπτικό ποσοστό αγροτών, σχεδόν 97%, χωρίς τυπική κατάρτιση) ή ευρύτερων εφοδίων για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζουν οι περιφέρειες με ισχυρό αγροτικό τομέα. Η απασχόληση στον αγροτικό τομέα αν και βαίνει μειούμενη, διατηρεί σημαντικό ποσοστό (12%), όμως θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν εξασφαλίζει ένα ικανοποιητικό επίπεδο εισοδήματος για όλο τον αγροτικό πληθυσμό. Δεδομένης της οικονομικής κρίσης, της αύξησης της ανεργίας και της μη ύπαρξης διεξόδου στην αγορά εργασίας καθώς επίσης και του υψηλού κόστους ζωής στα αστικά κέντρα, παρατηρείται τάση επιστροφής στην ύπαιθρο, ανθρώπινου δυναμικού νέας ηλικίας και υψηλής κατάρτισης. Η «ελκυστικότητα» των αγροτικών περιοχών, είτε για τον υφιστάμενο πληθυσμό είτε για τους πρόσφατα – εγκατεστημένους, καθίσταται αναγκαίο να συνδυαστεί με τα κατάλληλα «κίνητρα και την υποστήριξη εγκατάστασης» στις αγροτικές περιοχές όσον αφορά στη διατήρηση και δημιουργία νέων ΜΜΕ και θέσεων απασχόλησης αλλά και την παροχή των απαραίτητων προς αυτούς, υπηρεσιών.

Αν και οι πηγές της αύξησης της ανεργίας είναι κυκλικές από τη φύση τους, υπάρχουν ενδείξεις, σύμφωνα με τις οποίες διαρθρωτικοί παράγοντες έχουν αρχίσει να παίζουν μεγαλύτερο ρόλο από ό,τι στο παρελθόν. Παρατηρείται δηλ. ότι, ενώ ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας τείνει να σταθεροποιηθεί (σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με την περίοδο πριν την κρίση), ο αριθμός των ανέργων εξακολουθεί να αυξάνει.

Διαφαίνεται, επομένως, ο κίνδυνος, όταν η συνολική ζήτηση τελικά αυξηθεί, οι ονομαζόμενοι διαρθρωτικοί παράγοντες και συγκεκριμένα η αναντιστοιχία προσφοράς – ζήτησης εργασίας και η σταδιακή απαξίωση των δεξιοτήτων των μακροχρόνια ανέργων, να συνεχίσουν να «κρατούν την ανεργία» σε υψηλά επίπεδα.

Η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει δύο μείζονες προκλήσεις. Η πρώτη αφορά στην επίτευξη οικονομικής ανάκαμψης, προκειμένου να αυξηθεί η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η δεύτερη πρόκληση αφορά στην ανάγκη για υλοποίηση πολιτικών που αντιμετωπίζουν τα διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας, ώστε να αποφευχθεί η μετατροπή της ανεργίας από κυκλική σε διαρθρωτική, δηλ. μόνιμη.

Η καταπολέμηση της ανεργίας και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης, αποτελούν τις περισσότερο, πλέον επείγουσες, κύριες προτεραιότητες της Χώρας για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης, καθώς και την άμβλυση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης.

Επίσης εκτός από την ανάσχεση της διαρκώς αυξανόμενης ανεργίας, πρόκληση για τη Χώρα αποτελεί και η προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων στις επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Με βάση τα παραπάνω απαιτείται ένα μίγμα πολιτικών με:

- συνέργιες και προγράμματα απασχόλησης με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, τα οποία επιδιώκουν καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στα αντικυκλικά και στα διαρθρωτικά μέτρα στο πλαίσιο της επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων παρεμβάσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας ως «οχήματος» για την έξοδο από την κρίση και την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας της χώρας
- επείγουσες, βραχυπρόθεσμες στοχευμένες παρεμβάσεις για την ανάσχεση της αύξησης της ανεργίας, την άμεση καταπολέμηση των συνεπειών της κρίσης και τη στήριξη της κοινωνικής συνοχής, κατά την έναρξη της νέας Προγραμματικής Περιόδου καθώς και συνολικό ανασχεδιασμό των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης στη βάση των αρχών της αποδοτικότητας, αποτελεσματικότητας και διαφάνειας προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης βιώσιμων θέσεων εργασίας για το ανθρώπινο δυναμικό. Ειδικότερα, για τους νέους, οι επιδιωκόμενες βελτιωμένες και καινοτόμες πολιτικές απασχόλησης θα υποστηριχθούν και από τους πόρους της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (Youth Employment Initiative-YEI).

Έμφαση είναι ανάγκη να δοθεί στις ομάδες του πληθυσμού που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα εισόδου και παραμονής στην αγορά εργασίας, όπως οι νέοι, ιδιαίτερα οι NEET, οι μακροχρόνια άνεργοι και οι άνεργοι με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, οι γυναίκες, τα νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο και οι λοιπές ηλικιακές ομάδες ανέργων που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συγκέντρωση.

4.3 Ανάλυση θεματικών στόχων

4.3.1 ΘΣ1: Ενίσχυσης της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας

4.3.1.1 Στόχοι και προτεραιότητες

Η νέα Προγραμματική περίοδος 2014-2020 είναι η κατάλληλη αφορμή για να τεθεί η χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας σε μια νέα βάση δημιουργώντας ένα Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Έρευνα και την Καινοτομία (ΕΣΠΕΚ). Η προσπάθεια αυτή έχει ως στόχο να μοχλεύσει σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις μέσα από την επιλεκτική δρομολόγηση της δημόσιας χρηματοδότησης και τη στόχευση της πολιτικής έρευνας και της καινοτομίας στις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα στην πορεία προς το 2020 και εντεύθεν.

Οι προτεραιότητες της πολιτικής έρευνας και καινοτομίας για την περίοδο 2014 – 2020 είναι:

- Η στροφή στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση και τη βιώσιμη εξειδίκευση
- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της παραγωγής, διάδοσης και ενσωμάτωσης της νέας γνώσης και της καινοτομίας και της σύνδεσης της ακαδημαϊκής έρευνας με την οικονομία.
- Η αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων και η συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»
- Η ανάπτυξη της αριστείας στην έρευνα και η ευθυγράμμιση της προσφοράς της Έρευνας και της Καινοτομίας κυρίως με την επιχειρηματική ζήτηση καθώς και
- Η επικέντρωση των πόρων και των προσπαθειών σε επιλεγμένους κλάδους/τομείς οικονομικής δραστηριότητας και σε πεδία παρέμβασης στην Έρευνα και την Καινοτομία, καλύπτουν τόσο τον ΘΣ1 όσο και τους επόμενους, με σκοπό τον εκσυγχρονισμό, τη διαφοροποίηση και την εκμετάλλευση νέων ευκαιριών στην ελληνική οικονομία.

Οι ανωτέρω προτεραιότητες υποστηρίζουν την επίτευξη του κεντρικού στόχου του τομέα Έρευνας και Καινοτομίας για το 2020, ο οποίος είναι «Ο αναπροσανατολισμός, η αναδιάρθρωση και η ενίσχυση των τομέων έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας ώστε να

αποτελέσουν το βασικό πυλώνα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αναβάθμιση της επιχειρηματικότητας και της παραγωγικότητας μέσω της παραγωγής, διάδοσης και ενσωμάτωσης της νέας γνώσης και της καινοτομίας στα υπάρχοντα αλλά και σε νέα προϊόντα, υπηρεσίες παραγωγικά συστήματα και αλυσίδες αξίας, προωθώντας τις εξαγωγές, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα τις κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες που παράγονται από την έλλειψη πρόσβασης στη νέα τεχνολογία».

Οι προτεραιότητες πολιτικής, θα εξειδικευθούν περαιτέρω, ορίζοντας συγκεκριμένες επενδυτικές προτεραιότητες και ειδικούς στόχους σε επίπεδο Ε.Π, περιλαμβανομένων και των αρχών που θα διέπουν την επιλογή των πράξεων, όπως ορίζεται από τους κανονισμούς.

Ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση πόρων, μέσω της ταυτοποίησης και της προτεραιοποίησης των επενδυτικών ευκαιριών με σκοπό τον εκσυγχρονισμό, τη διαφοροποίηση και την υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, θα λαμβάνει χώρα κατά την υλοποίηση των Ε.Π., καθώς θα εξελίσσεται η διαδικασία «επιχειρηματικής ανακάλυψης» (entrepreneurial discovery) που αποτελεί δυναμική διαδικασία στο πλαίσιο της RIS3.

Όλες οι συγχρηματοδοτούμενες από την ΕΕ επενδύσεις, στο πλαίσιο του ΘΣ1, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, θα είναι πλήρως ευθυγραμμισμένες με την RIS3, προκειμένου να δημιουργηθεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της ανάπτυξης και αντιστοίχισης των ισχυρών σημείων της έρευνας και της καινοτομίας με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, για την αξιοποίηση αναδυόμενων ευκαιριών και των εξελίξεων στην αγορά με συνεκτικό τρόπο, σύμφωνα με το άρθρο 2 (3) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013. Ως εκ τούτου, η RIS3 θα προβλέπει την υποστήριξη καινοτόμων ΜΜΕ που συμβάλλουν στη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για την Ελλάδα και τις περιφέρειές της.

Ιδιαίτερη βαρύτητα, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της πολιτικής έρευνας και καινοτομίας, θα δοθεί στις συνέργειες με το Πρόγραμμα Ορίζων 2020, λαμβάνοντας υπόψη τη συμπληρωματικότητα με τις Συμπράξεις Δημοσίου (Κοινές Προγραμματικές Πρωτοβουλίες, ERA-NET, άρθρο 185 της ΣΛΕΕ) και τις Συμπράξεις Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (άρθρο 187 της ΣΛΕΕ) και διασφαλίζοντας τη συμβατότητα των μεθόδων κοστολόγησης, για σωρευτική χρηματοδότηση με τον Ορίζοντα 2020, τη δυνατότητα χρηματοδότησης άριστων έργων που δεν περιλήφθηκαν στις ενισχύσεις του Ορίζοντα 2020 και τη διεύρυνση της διεθνούς συνεργασίας (άρθρα 70(2), 65(11), 67(5)β και 68(1)γ του CPR.

Ήδη αναφέρθηκε ότι η Ελλάδα έχει θέσει ως στόχο στο πλαίσιο του ΕΠΜ, την επίτευξη Ακαθάριστης Εγχώριας Δαπάνης για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΑΕΔΕΤΑ) ως προς το ΑΕΠ στο 1,2% το έτος 2020.

Η στοχοθεσία αυτή θα στηριχθεί σημαντικά και στη μόχλευση ιδιωτικών πόρων ώστε η συμμετοχή των επιχειρήσεων να ξεπεράσει το 0,4% του ΑΕΠ. Σημειώνεται και πάλι ότι ο στόχος αφορά στην ευρύτερη συνολική εθνική προσπάθεια και δεν συναρτάται μόνον από τις παρεμβάσεις του ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς οι σχετικές δαπάνες των ΕΔΕΤ στις συνολικές αποτελούν λιγότερο από το 15% των συνολικών. Περαιτέρω εξειδίκευση, εμβαθύνοντας στις ευρείες κατηγορίες που έχουν ήδη προσδιοριστεί στο επίπεδο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και των περιφερειακών

Στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς και ποσοτικοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων (δείκτες αποτελέσματος) θα πραγματοποιηθεί στο επίπεδο των Ε.Π.

4.3.1.2 Η κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα

Οι δράσεις έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΤΑΚ) καλούνται να υποστηρίξουν πρωτίστως την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, μέσω αναβάθμισης της παραγωγικότητας και των εξαγωγικών ικανοτήτων, και να απαντήσουν στις κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα, συμπεριλαμβανομένων της επαναβιομηχάνισης, της γήρανσης, της κοινωνικής και χωρικής συνοχής κλπ., όπως προκύπτουν από την εθνική και τις περιφερειακές διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης. Η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων θα υποστηριχτεί μέσω της κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα για επένδυση σε έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη, καινοτομία και εξωστρέφεια προς διεθνείς αγορές. Για το σκοπό αυτό θα εφαρμοστεί σειρά μέτρων, όπως είναι, ενδεικτικά, τα εξής:

- Άμεση ή και έμμεση ενίσχυση για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης στις επιχειρήσεις μέσω της ανοιχτής καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των ΜΜΕ.
- Ενίσχυση των ΜΜΕ για την αγορά συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών γνώσης / εμπειρογνωμοσύνης από φορείς καινοτομίας καθώς και για την προστασία και εκμετάλλευση της βιομηχανικής ιδιοκτησίας (διπλώματα ευρεσιτεχνίας, βιομηχανικό σχέδιο κτλ)

- Ενίσχυση της δημιουργίας συστάδων καινοτομίας, αποτελούμενων κυρίως από στενά συνδεδεμένες επιχειρήσεις και ερευνητικούς φορείς
- Ενίσχυση της δημιουργίας και της ανάπτυξης τεχνοβλαστών (spin-off) και επιχειρήσεων έντασης καινοτομίας
- Παρακίνηση και ενίσχυση της ζήτησης καινοτόμων προϊόντων / υπηρεσιών μέσω προμηθειών του Δημοσίου και ενθάρρυνσης τη ζήτησης από τις επιχειρήσεις (π.χ. δελτία (vouchers) καινοτομίας)
- Πρόσβαση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, παραγωγικών διαδικασιών και υπηρεσιών, μέσω και της αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων (όπως κεφάλαια κινδύνου, επιχειρηματικά κεφάλαια συμμετοχών (venture capital) και εγγυήσεις και κατάλληλες πολιτικές)
- Συνεργασία των εργαστηρίων των δημοσίων ερευνητικών φορέων και των ΑΕΙ με τις επιχειρήσεις
- Ενίσχυση και επέκταση των συνεργασιών των ελληνικών επιχειρήσεων και εργαστηρίων στο πλαίσιο ευρωπαϊκών και διεθνών προγραμμάτων, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρουν τα άρθρα 70(2) και 96 (6)α και (3)δ του Κανονισμού 1303/13.

4.3.1.3 Η στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στη νέα προγραμματική περίοδο οι προτεραιότητες της πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία, συνδέονται άμεσα με τον εντοπισμό και την υποστήριξη εκείνων των ερευνητικών, καινοτομικών και οικονομικών δραστηριοτήτων, στις οποίες η Ελλάδα μπορεί να δημιουργήσει νέα ή και να αναβαθμίσει υπάρχοντα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, και οι οποίες παρουσιάζουν σημαντικό δυναμικό για επενδύσεις και απασχόληση έντασης γνώσης. Ο προσδιορισμός αυτών των δραστηριοτήτων και προτεραιοτήτων γίνεται δια της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, όπως περιγράφεται στο παράρτημα για τις ex-ante αιρεσιμότητες. Οι επενδύσεις του ΕΤΠΑ στο Θ.Σ.1 και δυνητικά σε άλλους θα υποστηρίζουν τις προτεραιότητες που εντοπίζει η RIS3. Οι τομείς που επιλέγονται, και θα εξειδικευτούν περαιτέρω σε προτεραιότητες κατά τη διαδικασία της RIS3, αναφέρονται στην ενότητα 1.3.2.3. και περιλαμβάνουν τον Αγροβιοδιατροφικό τομέα, την Ενέργεια, τις Τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών, την Υγεία και τα

Φάρμακα, τον Τουρισμό, την Πολιτιστική και Δημιουργική Βιομηχανία, την Εφοδιαστική Αλυσίδα, το Περιβάλλον, τα Υλικά και τις Κατασκευές, στους οποίους διαφαίνεται η δυνατότητα ενίσχυσης επιλεγμένων αλυσίδων αξίας που θα υποστηρίζονται από την έρευνα την τεχνολογία και την καινοτομία. Επιπλέον η Γαλάζια οικονομία και η οικο-καινοτομία αποτελούν οριζόντιους τομείς ανάπτυξης που διαπνέουν τους βασικούς τομείς της οικονομίας.

Η καινοτομία και ειδικότερα η οικο-καινοτομία θα υποστηριχθούν με εργαλεία που ενθαρρύνουν τις ιδιωτικές επενδύσεις σε έρευνα και καινοτομία για την βελτίωση των λύσεων ή την ανάπτυξη νέων, στις οποίες περιλαμβάνονται η απόδειξη της λειτουργικότητας (proof of concept), οι δοκιμές και η πελατοκεντρική καινοτομία με συνεργασία επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών. Όλες αυτές οι επενδύσεις του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του Κανονισμού 1301/2013 άρθρο 5.1.β και .4.στ πρέπει να εφαρμόζονται σε ενέργειες πέρα από τα ισχύοντα πρότυπα. Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης για την Ελλάδα ο τομέας της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης που θα προσεγγισθεί σε συνδυασμό με άλλους τομείς (π.χ. Τουρισμός, Περιβάλλον, Ενέργεια, Μεταποίηση τροφίμων) με στόχο την αξιοποίηση του σημαντικού δυναμικού του, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, με τρόπο που να αναδεικνύει τη συμπληρωματικότητα και τις συνέργειές τους. Τα ισχυρά σημεία που παρουσιάζει το ελληνικό σύστημα καινοτομίας, θα υποστηριχθούν περαιτέρω στο πλαίσιο του νέου σχεδιασμού (ύπαρξη νησίδων αριστείας στα ελληνικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα, επιτυχημένη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ύπαρξη αξιόλογου αριθμού και ποιότητας διασπορά). Η υποστήριξη της ερευνητικής αριστείας η οποία αποτελεί παράγοντα επιτυχίας του ελληνικού συστήματος καινοτομίας αλλά και της προσέλκυσης επενδύσεων σε E&TA από επιχειρήσεις του εξωτερικού, αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες. Έμφαση θα δοθεί στην ενίσχυση των δικτύων του ελληνικού συστήματος έρευνας με εκείνο της ελληνικής Διασποράς με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την αντιμετώπιση και αναστροφή του φαινομένου της αποστράγγισης εγκεφάλων (“brain drain”). Η χώρα μας παρουσιάζει ήδη σημαντική συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα η οποία θα ενισχυθεί.

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού επικεντρώνεται στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Δημιουργία ή και υποστήριξη άριστου επιστημονικού δυναμικού στους επιλεγμένους τομείς προτεραιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης.

- Πρόληψη του μεταναστευτικού ρεύματος προς το εξωτερικό, επιστημόνων κυρίως νέων, δημιουργώντας συνθήκες ελκυστικής απασχόλησης στην έρευνα και την καινοτομία, ιδιαίτερα στον επιχειρηματικό τομέα Κίνητρα για νέους ερευνητές και καινοτόμους επιχειρηματίες προκειμένου να επιστρέψουν και να εργαστούν στην Ελλάδα
- Ενίσχυση με κεφάλαια σποράς νέων επιστημόνων με καινοτόμες ιδέες με προοπτική μετουσίωσης σε νέες τεχνολογίες και προϊόντα για την αγορά.

Στον επιχειρηματικό τομέα η σημαντική αύξηση της εισαγωγής καινοτομικών προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών σε ΜΜΕ με καλή επίδοση και μη τεχνολογικές καινοτομίες, η ανάδυση πολλών ΜΜΕ, η συνεργασία και η δικτύωση διεθνώς ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στα πεδία της έξυπνης εξειδίκευσης μπορεί να καταστήσουν την Ελλάδα ελκυστικό κόμβο έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας με διεθνή προσανατολισμό για την οικονομική εκμετάλλευση.

Η στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για μια έξυπνη εξειδίκευση (RIS3) διαμορφώνεται παράλληλα τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο μέσα από διεργασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ των συμμετεχόντων - Εθνικών και Περιφερειακών Αρχών, ο δε συντονισμός της –για τη διασφάλιση αποφυγής επικαλύψεων- θα εξασφαλιστεί στο πλαίσιο ειδικού Δικτύου Συντονισμού για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

Για τις ανάγκες του εθνικού σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο, οι Περιφέρειες έχουν ομαδοποιηθεί σε τρεις βασικές κατηγορίες: Περιφέρειες με προχωρημένες δυνατότητες E&TA (Αττική, Κεντρική Μακεδονία, και Κρήτη και, Δυτική Ελλάδα), Περιφέρειες με ισχυρό δυναμικό μεταποίησης και μέσου επιπέδου δυνατότητας καινοτομίας (Στερεά Ελλάδα, Δυτική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη), Περιφέρειες βασιζόμενες σε παραδοσιακούς παραγωγικούς τομείς με δυναμικό καινοτομίας σε τοπικά προϊόντα (Ηπειρος, Θεσσαλία, Πελοπόννησος), Περιφέρειες με ισχυρό δυναμικό στον τουρισμό και πολύ χαμηλό δυναμικό στο πεδίο της τεχνολογικής καινοτομίας (Νότιο Αιγαίο, Βόρειο Αιγαίο και Ιόνια Νησιά). Η κατηγοριοποίηση αυτή θα ληφθεί υπόψη τόσο στη φάση του στρατηγικού σχεδιασμού όσο και της υλοποίησής του. Σύμφωνα με την έως σήμερα συνεργασία μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, οι δράσεις που θα υλοποιηθούν σε περιφερειακό επίπεδο έχουν τοπική διάσταση (ή και μικρό προϋπολογισμό) και αφορούν κυρίως σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας και ανάπτυξης καινοτομίας στις επιχειρήσεις. Εξαιρέση στο τελευταίο αποτελούν οι Περιφέρειες με προχωρημένες δυνατότητες E&TA, οι οποίες θα

μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν και προγράμματα έρευνας. Σε εθνικό επίπεδο, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις οι οποίες έχουν οριζόντιο-εθνικό χαρακτήρα ή και αφορούν περισσότερες από μια Περιφέρειες. Αυτές οι δράσεις θα στοχεύουν ιδιαίτερα σε δια-τομεακές διασυνδέσεις και θα επικεντρώνονται σε ορισμένα πεδία E&TA όπου μπορούν να αναπτυχθούν αυθεντικοί και διακριτοί τομείς εξειδίκευσης και διαφοροποίησης της οικονομίας. Επιπλέον, οι εθνικού επιπέδου δράσεις θα είναι κυρίως προσανατολισμένες στις επενδυτικές προτεραιότητες που αφορούν Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία σε οικονομικά πεδία που έχουν ταυτοποιηθεί μέσω της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την E&TA κι έχουν επιπλέον και εθνική και διεθνή διάσταση (σύνδεση με OPIZONTA 2020, COSME κ.λ.π).

4.3.1.4 Έρευνα και καινοτομία στον αγροτικό τομέα

Στον αγροτικό τομέα, η καινοτομία δύναται να εφαρμοσθεί σε όλες τις παρεμβάσεις στο πλαίσιο του κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη ενώ επιτυγχάνεται μέγιστο αποτέλεσμα όταν συνδυασθεί με συμβουλές και κατάρτιση των τελικά ωφελούμενων. Οι δυνατότητες προώθησης συνεργασιών (δίκτυα, clusters, πιλοτικά έργα, έργα ανάπτυξης νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών, καινοτόμες βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και τοπικές αγορές, καινοτόμες περιβαλλοντικές συνεργασίες, κοινωνική γεωργία κλπ.) με βάση τις ανάγκες του αγροδιατροφικού συστήματος και επιχειρησιακών ομάδων στο πλαίσιο της ΕΣΚ για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα των στρατηγικών ευφυούς εξειδίκευσης (RIS3), με βάση το περιφερειακό και εθνικό συγκριτικό πλεονέκτημα, σχετικά με τον αγροδιατροφικό τομέα, θα αξιοποιηθούν μέσα από το ΠΑΑ 2014-2020.

Ειδικότερα, όσον αφορά το περιβάλλον θα πραγματοποιηθεί αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας για τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, για την χρήση ΑΠΕ και συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας και ύδατος, στις πρακτικές καλλιέργειας. Κρίνεται απολύτως αναγκαία η παροχή συμβουλών, των εμπλεκόμενων στη γεωργία, σε περιβαλλοντικά θέματα.

4.3.1.5 Η ενδυνάμωση του συστήματος Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας

Τα ισχυρά σημεία και οι δυνατότητες εξέλιξης που παρουσιάζει το ελληνικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας, τόσο σε βασική όσο και σε εφαρμοσμένη έρευνα και ιδιαίτερα οι προσπάθειες καινοτομίας, θα υποστηριχθούν περαιτέρω και θα αποτελέσουν την βάση του νέου σχεδιασμού (ύπαρξη αριστείας στα ελληνικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα, επιτυχημένη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ύπαρξη αξιόλογου όγκου και ποιότητας Διασπορά) που θα συμφωνεί με τη RIS3 της χώρας και περιλαμβάνεται στο ΕΣΠΕΚ. Η υποστήριξη της ερευνητικής αριστείας η οποία αποτελεί παράγοντα επιτυχίας του ελληνικού συστήματος καινοτομίας αλλά και της προσέλκυσης επενδύσεων σε E&TA από επιχειρήσεις του εξωτερικού, αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες. Η υποστήριξη στην ερευνητική αριστεία θα ευθυγραμμίζεται με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και τα αποτελέσματά της θα συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών ή και της χώρας, είτε μέσω της ανάπτυξης των επιχειρήσεων είτε μέσω της εξαγωγής νέων γνώσεων, προϊόντων και υπηρεσιών.

Καθώς αντίστοιχες δράσεις κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα αντιμετώπισαν προβλήματα κατά το παρελθόν, η εξειδίκευσή τους (ανταπόκριση στις ανάγκες των επιχειρήσεων, χωρική διάσταση, κριτήρια επιλογής κλπ) θα γίνει σε επόμενο στάδιο, θα στηρίζεται στη RIS3 και θα βασιστεί σε βάθος ανάλυση των θεμάτων, κυρίως μέσω της αντιστοίχισης των δυνατοτήτων έρευνας και καινοτομίας με τη ζήτηση των επιχειρήσεων σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο, προσβλέποντας στη διαφοροποίηση της οικονομίας προς αγορές υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, και πριν από την όποια σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων κατά τη φάση της εφαρμογής.

Παράλληλα, η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, μέσω της διαδικασίας ανακάλυψης επενδυτικών ευκαιριών για παραγωγή ή και αξιοποίηση καινοτομίας, θα εντοπίσει και θα προτείνει τις Ερευνητικές Υποδομές (συμπεριλαμβανομένων πιθανώς των ηλεκτρονικών υποδομών) ως καταλύτες στρατηγικού, μακροπρόθεσμου σχεδιασμού για την E&K στη χώρα. Ως εκ τούτου η δημιουργία Οδικού Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών (ο οποίος θα ενημερώνεται ανά τριετία), θα συμβάλλει με μακρόπνοο σχεδιασμό στην ενίσχυση και εμπάθυνση της δικτύωσης του ερευνητικού και ακαδημαϊκού οικοσυστήματος, στη δημιουργία κρίσιμης μάζας σε επιστημονικές περιοχές στις οποίες η χώρα είτε έχει επιλέξει

για να αναπτύξει/αναβαθμίσει συγκριτικό πλεονέκτημα, είτε εντοπίζει στρατηγική προτεραιότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, στην ενσωμάτωση της καινοτομίας και στην εξωστρέφεια της ελληνικού ερευνητικού οικοσυστήματος. Σημαντικό κριτήριο στις επιλογές θα αποτελέσει η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα αυτών των έργων. Παράλληλα, τονίζεται και η αναμενόμενη ισχυρή σύνδεσή του Εθνικού Οδικού Χάρτη με τους θεματικούς στόχους της Στρατηγικής E2020 ενώ συγχρόνως σημαντική αναμένεται να είναι και η συμβολή του στην κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών εγκατάστασης των κύριων ή άλλων κατανεμημένων κόμβων του και της χώρας, εν γένει. Στην περίπτωση των Μεγάλων Έργων θα εκπονείται Ανάλυση Κόστους Οφέλους κατά τα προβλεπόμενα από τον Κανονισμό.

Παράλληλα θα επιδιωχθεί να δοθεί προτεραιότητα σε έργα που είτε αποτελούν μέρος-τιμήμα του οδικού χάρτη του ESFRI σύμφωνα με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

Όσον αφορά σε δράσεις ανάπτυξης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, ο στόχος των παρεμβάσεων είναι η ενίσχυση της αριστείας στα ΑΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα σε συνάφεια με τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, ιδιαίτερα στους τομείς προτεραιότητας, και με έμφαση στην καινοτομία και κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά στην εφαρμοσμένη έρευνα, τη συγκράτηση του ανθρώπινου δυναμικού στα ελληνικά ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα και την προσέλκυση ταλαντούχων και υψηλής ποιότητας ερευνητών από το εξωτερικό.

4.3.1.6 Μηχανισμός παρακολούθησης της υλοποίησης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Έρευνα και Καινοτομία 2014 – 2020 και της εθνικής και περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Ο μηχανισμός για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Έρευνα και Καινοτομία 2014 – 2020 και της εθνικής και περιφερειακής διαδικασίας έξυπνης εξειδίκευσης θα υποστηρίζει την ορθολογική, αποτελεσματική και αποδοτική διάθεση και διαχείριση των διαθέσιμων πόρων με:

- τη συστηματική συγκέντρωση και επεξεργασία των πληροφοριών
- την αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής των δράσεων και
- την έγκαιρη υποβολή προτάσεων για τη λήψη διορθωτικών μέτρων βελτίωσης του σχεδιασμού

Προβλέπεται η λειτουργία ενός συστήματος παρακολούθησης και καθοδήγησης ως εξής:

- 1) Στο πλαίσιο του σχεδιαζόμενου νέου Νόμου για την ΕΤΑΚ συγκροτούνται Περιφερειακά Επιστημονικά Συμβούλια ως συμβουλευτικά όργανα για την υποστήριξη της περιφέρειας σε θέματα Έρευνας και Καινοτομίας. Τα Συμβούλια αυτά απαρτίζονται από τρεις εκπρόσωπους ερευνητικών και ακαδημαϊκών φορέων και τέσσερις εκπρόσωπους παραγωγικών και κοινωνικών φορέων.
- 2) Στο πλαίσιο της Έξυπνης Εξειδίκευσης, οι περιφέρειες θα συμμετέχουν στις Πλατφόρμες Καινοτομίας στους τομείς που υπάρχει ενδιαφέρον από πλευράς περιφέρειας στο πλαίσιο της περιφερειακής RIS3.

Σε επίπεδο συντονισμού διοίκησης, προβλέπεται η λειτουργία ενός δικτύου μεταξύ των περιφερειών, της ΓΓΕΤ και του Υπουργείου Ανάπτυξης. Το δίκτυο υποστηρίζεται και από τις πλατφόρμες καινοτομίας σε επίπεδο τομέων προτεραιότητας της έξυπνης εξειδίκευσης. Η εξέλιξη της έξυπνης εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο παρακολουθείται και καθοδηγείται στο πλαίσιο του Δικτύου. Κύριος σκοπός του Δικτύου αυτού είναι η ανταλλαγή ιδεών, η διάχυση καλών πρακτικών, η επεξεργασία και ανάδειξη προτεραιοτήτων και προτάσεων, εξασφαλίζοντας συνάφειες και συμπληρωματικότητα μεταξύ του εθνικού και του περιφερειακού επιπέδου και διασφαλίζοντας την αποφυγή επικαλύψεων. Η συνεργασία μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου έχει ήδη ξεκινήσει με τη δημιουργία του Δικτύου για την Έξυπνη Εξειδίκευση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ολοκληρώνονται, στην παρούσα φάση, οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης.

Η παρακολούθηση θα γίνεται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με τη δημιουργία ανάλογων μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης και την καθιέρωση συστήματος δεικτών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο σχεδιασμός και η υποστήριξη της εφαρμογής της πολιτικής για την ΕΤΑΚ, περιλαμβάνει διαδικασίες συνεχούς μελέτης και διαβούλευσης σχετικά με τη διαμόρφωση των μέτρων και των λοιπών παρεμβάσεων, αλλά και διαδικασίες συστηματικής παρακολούθησης και αποτίμησης των αποτελεσμάτων των πολιτικών αυτών, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Ο σκοπός ενός Μηχανισμού Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των δράσεων ΕΤΑΚ είναι να προωθήσει την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων και η επίτευξη των στόχων ενός σταθερού πλαισίου παρακολούθησης, μέτρησης και αξιολόγησης της προόδου και των αποτελεσμάτων της εφαρμογής.

Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης περιλαμβάνει επίσης δράσεις για μελέτες τεκμηρίωσης, διαδικασία διαβούλευσης με την επιχειρηματική και ερευνητική κοινότητα καθώς και μελέτες αποτίμησης των δράσεων από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

Δεδομένου ότι βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της νέας προγραμματικής περιόδου είναι η έμφαση στα αποτελέσματα και η παρακολούθηση της προόδου για την επίτευξη καθορισμένων στόχων και του Πλαισίου Επίδοσης κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος, οι δράσεις παρακολούθησης και αποτίμησης αποκτούν ιδιαίτερη σημασία.

Η παρακολούθηση (monitoring mechanism) της υλοποίησης του ΕΣΠΕΚ θα γίνει από τη ΓΓΕΤ μέσω ειδικού Τμήματος που έχει συσταθεί στο νέο οργανισμό της με τίτλο «Τμήμα Συντονισμού, αποτίμησης E&T πολιτικής και Δεικτών». Θα χρησιμοποιηθούν γι' αυτό το σκοπό:

- Δείκτες Πλαισίου (context indicators)
- Δείκτες αποτελεσμάτων (result indicators)

Παράλληλα προς τον μηχανισμό αυτό, θα λειτουργεί μηχανισμός αποτίμησης (impact assessment) με στόχο την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των δράσεων που αναλαμβάνονται (δηλαδή τη συνεισφορά τους στις παρατηρούμενες αλλαγές, όπως μετρώνται από τους δείκτες) και την αποτίμηση των επιπτώσεών τους.

4.3.1.7 Αναμενόμενα αποτελέσματα ΘΣ 1 ανά Ταμείο

ΕΤΠΑ

- Ανάπτυξη συστάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων, κοινοπραξιών, πόλων καινοτομίας, πλατφορμών ή άλλων δομών με συμμετοχή επιχειρήσεων και ερευνητικών και εκπαιδευτικών οργανισμών
- Αύξηση των εξαγωγών Προϊόντων Υψηλής τεχνολογίας (% των συνολικών εξαγωγών)
- Αύξηση της συμμετοχής των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου στα πρώτα στάδια της επένδυσης (% του ΑΕΠ)
- Αύξηση των επενδύσεων για Έρευνα και Τεχνολογική ανάπτυξη από τις επιχειρήσεις
- Δαπάνη ΕΤΑ ως ποσοστό του ΑΕΠ από 0,67% το 2011 σε 1,2% (ως αποτέλεσμα της συνολικής εθνικής προσπάθειας)

- Δαπάνη των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ από 0,18% το 2011 σε 0,4% (ως αποτέλεσμα της συνολικής εθνικής προσπάθειας)
- Αύξηση του ποσοστού των επιχειρήσεων που αναπτύσσουν προϊόντα νέα στην αγορά

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση του αριθμού και των μορφών συνεργασίας μεταξύ των εκμεταλλεύσεων/επιχειρήσεων της γεωργίας, της δασοπονίας και των αγροτικών περιοχών και των φορέων παροχής υπηρεσιών έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, με τη μορφή αφενός επιχειρησιακών ομάδων και αφετέρου συμπλεγμάτων φορέων (clusters), δικτύων και άλλων μορφών συνεργασίας.
- Αύξηση του αριθμού των πιλοτικών έργων για τον έλεγχο της εμπορικής εφαρμοσιμότητας των καινοτόμων δράσεων
- Αύξηση του αριθμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων/επιχειρήσεων που παράγουν καινοτόμα προϊόντα ή/και εφαρμόζουν καινοτόμες πρακτικές, διεργασίες και τεχνολογίες.
- Αύξηση του αριθμού των δικαιούχων που ωφελούνται από τα μέτρα συμβουλευτικών υπηρεσιών και της συνεργασίας

4.3.2 ΘΣ2: Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους

Το στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τον Θεματικό Στόχο 2 θέτει ως βασικούς στόχους της την αύξηση της πρόσβασης στις ψηφιακές υποδομές, τον εκσυγχρονισμό του Κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον κλάδο των ΤΠΕ σε ανταγωνιστικά επίπεδα διεθνώς.

Προσβλέπει ακόμα στην αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ από πολίτες, συμπεριλαμβανομένων μειονεκτούντων ομάδων του πληθυσμού, από τις επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση, ενισχύοντας εξωστρεφείς πρωτοβουλίες, προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης εγχώριας ψηφιακής προστιθέμενης αξίας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην αξιοποίηση των ΤΠΕ ώστε να αναβαθμιστεί το επίπεδο σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, στην υγεία, στον τουρισμό, στο περιβάλλον.

Το πλαίσιο στοχεύει στο να αναδείξει τον τομέα Ψηφιακής Οικονομίας (ηλεκτρονικές επικοινωνίες και ΤΠΕ) σε βασικό αναπτυξιακό πυλώνα, ο οποίος θα συνεισφέρει στην

ανάπτυξη της χώρας, ενισχύοντας την καινοτομία, την εξωστρέφεια της εγχώριας ψηφιακής παραγωγής και την εισροή ξένων επενδυτικών κεφαλαίων στη χώρα, ενώ αναμένεται να αντιμετωπίσει και να καλύψει τις ανάγκες και προκλήσεις του τομέα ΤΠΕ και να συμβάλει άμεσα στην αύξηση των ποσοστών επίδοσης στους επιμέρους στόχους που τίθενται από το Ψηφιακό Βαθμολόγιο.

Επίσης, το πλαίσιο βασίζεται σε παρεμβάσεις που εντάσσονται στο Εθνικό Πλάνο Ευρυζωνικότητας (National Broadband Plan) για τις υποδομές και υπηρεσίες δικτύων νέας γενιάς (New Generation Networks - NGN), το οποίο λαμβάνει υπόψη και περιφερειακές δράσεις, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι πρόσβασης υψηλών διαδικτυακών ταχυτήτων της ΕΕ και να αυξηθεί η διείσδυση της ευρυζωνικής πρόσβασης, ως βασικής προϋπόθεσης για την επίτευξη όλων των παραπάνω στόχων.

Η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (e-governance) με όχημα τις ΤΠΕ στοχεύει στο ριζικό μετασχηματισμό των υφιστάμενων διαδικασιών και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, προκειμένου η Διοίκηση να καταστεί αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη, εξασφαλίζοντας την ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου και προάγοντας την ενεργή συμμετοχή των πολιτών.

Η αναγκαιότητα για έναν λιτό και αποτελεσματικό συντονισμό της πολιτικής και της εφαρμογής των δράσεων ΤΠΕ, που αποτελεί κοινή διαπίστωση των Ελληνικών Αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Αξιολόγηση Δομών ΤΠΕ 9/2013, σχόλια στα σχέδια του νέου ΕΣΠΑ), αντιμετωπίζεται με τη δημιουργία ενός ενιαίου συντονιστικού κέντρου, υπό την εποπτεία του Γραφείου του Πρωθυπουργού, για την υλοποίηση της Στρατηγικής για την Ψηφιακή Ανάπτυξη και τα NGN.

Το συντονιστικό αυτό κέντρο θα έχει αρμοδιότητα να χαράσσει τη πολιτική στον τομέα των ΤΠΕ (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, δίκτυα, ψηφιακή επιχειρηματικότητα), να την αναπροσαρμόζει όταν απαιτείται, να είναι θεματοφύλακας της ευθυγράμμισης με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και ανταγωνιστικότητας, να επιλέγει τις κατευθύνσεις στρατηγικής στο πλαίσιο των εθνικών, περιφερειακών και ευρωπαϊκών πεδίων πολιτικής, να επιλύει θέματα οριζόντιας διακυβέρνησης, να αξιοποιεί συνέργειες, να αποφασίζει τις κύριες προτεραιότητες και να εποπτεύει την αξία όλου του χαρτοφυλακίου επενδύσεων σε ΤΠΕ στη χώρα.

Η υλοποίηση των έργων ΤΠΕ αντιμετωπίζει σειρά προβλημάτων που οφείλονται σε λόγους θεσμικούς, διοικητικούς, επάρκειας ανθρώπινων πόρων και τεχνογνωσίας. Για την

άρση των προβλημάτων αυτών διαμορφώνεται ένα συγκεκριμένο, απλοποιημένο και εξειδικευμένο για τις ΤΠΕ, θεσμικό και νομικό πλαίσιο για την κοστολόγηση, τις μελέτες/σχεδιασμό και ωρίμανση, την επιτάχυνση των διαγωνιστικών διαδικασιών, την υλοποίηση και την επιχειρησιακή λειτουργία των δημόσιων έργων ΤΠΕ, και την ενίσχυση της επάρκειας των δικαιούχων, με τη διασφάλιση κατ' ελάχιστον της στελέχωσής τους με επιστημονικό προσωπικό ΤΠΕ, που θα επιμορφώνεται και θα υποστηρίζεται συνεχώς με στόχο την εξοικείωσή τους στο νέο περιβάλλον ανάπτυξης και διαχείρισης έργων ΤΠΕ.

Βασική παράμετρο της στρατηγικής για την ψηφιακή ανάπτυξη αποτελεί η προώθηση της αλλαγής του υποδείγματος παραγωγής έργων ΤΠΕ, με την επέκταση χρήσης καινοτόμων τρόπων ανάπτυξης και λειτουργίας των συστημάτων /εφαρμογών και υποδομών, όπως συμφωνίες πλαίσιο, ΣΔΙΤ, προμήθειες λύσεων “as a service”, τη δημιουργία μητρώου εταιρειών έργων ΤΠΕ και αποθετηρίου δικαιολογητικών, καθώς και η αντιμετώπιση των παρεμβάσεων με έμφαση στον ολοκληρωμένο και συνεκτικό χαρακτήρα τους (ενιαία αντίληψη αντιμετώπισης των επιχειρησιακών και τεχνολογικών προβλημάτων) και στη διατηρήσιμη επιχειρησιακή τους λειτουργία, επί τη βάση του νέου θεσμικού και νομικού πλαισίου διοίκησης έργων ΤΠΕ.

Ταυτόχρονα θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις, σύμφωνα με το περιεχόμενο και της «Ψηφιακής Ατζέντας για την Ευρώπη» ώστε να αντληθούν οφέλη από μια ενιαία ψηφιακή αγορά για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, σε ένα επαρκές ρυθμιστικό πλαίσιο (ασφαλείς ηλεκτρονικές συναλλαγές, e-invoicing, κλπ) και νομοθετικό περιβάλλον, τόσο υπό τη μορφή μεταρρυθμίσεων για τα δημόσια έργα ΤΠΕ όσο και για την προσέλκυση και τόνωση επενδύσεων απευθείας από τον ιδιωτικό τομέα.

Τα ανωτέρω θα δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον για την ολοκλήρωση των έργων του ΕΣΠΑ 2007-2013 συμπεριλαμβανομένων και αυτών που έχουν προσδιορισθεί στο Πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αναφέρεται στις Ειδικές Συστάσεις του Συμβουλίου (ΕΣΣ) για τη χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 15, 1 (α) (i) του Κανονισμού 1303/2013, ενώ απαντούν και στις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί στο κεφάλαιο «ICT in Public Administration Reform».

Μέσω του 2ου Θεματικού Στόχου επιδιώκεται:

- Οι Δημόσιες υποδομές ψηφιακών υπηρεσιών (ευρυζωνικότητα και υπολογιστικές υποδομές) να αποτελέσουν βασικούς καταλύτες της μεγέθυνσης της οικονομίας. Επιδιώκεται η συνέχιση και ολοκλήρωση των επενδύσεων σε δίκτυα επόμενης γενιάς

σε όλη την επικράτεια, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών και των επενδύσεων στο “last mile” (FTTH), σύμφωνα με τις επιταγές του Ψηφιακού Θεματολογίου, καθώς και των κεντρικών δημόσιων υπολογιστικών υποδομών (government cloud), για ασφαλή, διαλειτουργική και οικονομικά αποδοτική, ενεργή διαμοίραση των ηλεκτρονικών δημόσιων πόρων, ενώ διευκολύνεται η προσβασιμότητα και ενισχύεται το αίσθημα ασφάλειας και ο σεβασμός στην αρχή «Σχεδιάζοντας για Όλους».

- Η ανοικτή ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην άσκηση δημοσίων πολιτικών για ποιοτικές υπηρεσίες. Επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός του κράτους και της διοίκησης μέσω της χρήσης ΤΠΕ με στόχο τη στήριξη της εξελισσόμενης διοικητικής μεταρρύθμισης της χώρας σύμφωνα με τις αρχές της αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, διαφάνειας και λογοδοσίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση θα λειτουργήσει ως μηχανισμός επανασύνδεσης του πολίτη και της επιχείρησης με το κράτος και τη διοίκηση, μέσω της ηλεκτρονικοποίησης των απλουστευμένων υπηρεσιών και την e-διάθεσή τους προς πολίτες και τις επιχειρήσεις, των επενδύσεων σε ψηφιακές τεχνολογίες για να καλυφθεί η ανάγκη ο πολίτης ή η επιχείρηση να είναι στο επίκεντρο των νέων, επανασχεδιασμένων έξυπνων υπηρεσιών που παράγονται και προσφέρονται από το δημόσιο μέσω πολλαπλών καναλιών, στοχεύοντας στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τη βελτίωση και διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας (π.χ. μείωση διοικητικών βαρών, αδειοδοτήσεις). Επιδιώκεται, επίσης, η ανάπτυξη συστημάτων υποστήριξης των μεταρρυθμίσεων στους οριζόντιους τομείς διοίκησης, όπως η διαχείριση ανθρωπίνου δυναμικού/ η διοίκηση μέσω στόχων/ η αξιολόγηση δομών και ανθρώπινων πόρων, η υποστήριξη της ψηφιακής εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων στους κάθετους τομείς παρέμβασης όπως στο χώρο της υγείας/ της κοινωνικής ασφάλισης/ της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης/ της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης/ των δημόσιων προμηθειών/ της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, η ανάπτυξη ενιαίων εσωτερικών συστημάτων διαχείρισης και η ανοικτή διάθεση της δημόσιας πληροφορίας τα οποία θα διασυνδεθούν, βάσει κοινού δεσμευτικού προτύπου και θα διαλειτουργούν, η υιοθέτηση της ψηφιακής υπογραφής για το σύνολο των στελεχών του δημόσιου τομέα, η αυθεντικοποίηση των πολιτών, η ηλεκτρονική διεκπεραίωση

των εγγράφων στο Δημόσιο και η ολοκλήρωση της σύνταξης του κτηματολογίου και των δασικών χαρτών.

- Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης.

Επιδιώκονται οι επενδύσεις σε ψηφιακές τεχνολογίες για την αναστροφή της φυγής νέων επιστημόνων από τη χώρα, την ανάπτυξη δράσεων αξιοποίησης πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης για τη δήλωση προσφοράς και ζήτησης θέσεων εργασίας, την ενίσχυση των θεσμών της πρακτικής άσκησης/μαθητείας και της κινητικότητας των σπουδαστών. Επίσης, επιδιώκονται επενδύσεις σε κατάλληλες εκπαιδευτικές ψηφιακές τεχνολογίες για την αξιοποίηση νέων μέσων και περιεχομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία, εντός και εκτός σχολικής αίθουσας, απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων (digital skills) του πληθυσμού της χώρας, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής κατάρτισης των στελεχών της δημόσιας διοίκησης και μείωση του ψηφιακού χάσματος μέσω της ενίσχυσης της χρήσης ΤΠΕ σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης μέσω της στοχευμένης δια βίου μάθησης και της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης σε θέματα ΤΠΕ ή μέσω ΤΠΕ, και μέσω εξειδικευμένης εκπαίδευσης σε επιλεγμένους τομείς δραστηριοτήτων, όπως και απόκτησης επαγγελματικών και γνωστικών πιστοποιήσεων που έχουν ανάγκη οι επιχειρήσεις.

Σημαντική στρατηγική επιλογή αποτελεί η επιχειρηματική καινοτομία και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με βάση τις Ψηφιακές Τεχνολογίες. Στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 2 επιδιώκεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του εξωστρεφούς προσανατολισμού των ελληνικών επιχειρήσεων ΤΠΕ μέσω της ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, όπως και του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι επιδιώξεις αυτές θα καλυφθούν χρηματοδοτικά κατά κύριο λόγο από τους Θ.Σ.1 και Θ.Σ.3 αντίστοιχα, χωρίς να αποκλείεται η χρήση πόρων του Θ.Σ.2, στο βαθμό που οι διατιθέμενοι πόροι επιτρέπουν κάτι τέτοιο.

Μπορούν να υποστηριχθούν πέραν των ανωτέρω –και ενδεικτικά- η στήριξη της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, η επέκταση της χρήσης ΤΠΕ στον τομέα μεταφορών, τουρισμού, εμπορίου, η υλοποίηση έξυπνων υπηρεσιών και εφαρμογών τοπικού ενδιαφέροντος, κλπ.

Για τη δημιουργία ευρυζωνικών υποδομών σε αγροτικές περιοχές (λευκές περιοχές) και την αύξηση της ταχύτητας πρόσβασης θα συνεισφέρει το ΕΓΤΑΑ. Ταυτόχρονα θα προβλεφθεί η ανάπτυξη περιορισμένου αριθμού εφαρμογών ΤΠΕ σε εθνικό επίπεδο, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες ενημέρωσης και πληροφόρησης σχετικά με την αγροτική παραγωγή, προϊόντα κλπ. Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή ανάλογων δράσεων κατά την περίοδο

2007-2013 με τη συγχρηματοδότηση ΕΤΠΑ και ΕΓΤΑΑ (όπως το μεγάλο έργο για την ευρυζωνικότητα) θα ληφθούν υπόψη για το σχετικό σχεδιασμό της νέας προγραμματικής περιόδου και για τη συμμετοχή των Ταμείων.

4.3.2.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα ΘΣ 2 ανά Ταμείο

ΕΤΠΑ

- Ενίσχυση της ενσύρματης και ασύρματης ευρυζωνικής διείσδυσης και των ευρυζωνικών συνδέσεων διαφόρων ταχυτήτων
- Αύξηση αριθμού επιχειρήσεων που υποβάλλουν προσφορά ηλεκτρονικά μέσω ενός ηλεκτρονικού συστήματος δημόσιων προμηθειών (e-procurement).
- Αύξηση του αριθμού δικαιολογητικών που ανταλλάσσεται μέσω διαλειτουργίας συστημάτων
- Αύξηση στο ποσοστό έξυπνων εφαρμογών στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (πολυκαναλικές, κλπ)
- Αύξηση αριθμού συνόλων δεδομένων που είναι διαθέσιμα ανοικτά και των εφαρμογών που τα αξιοποιούν
- Αύξηση του ποσοστού και του αριθμού των υπηρεσιών που παρέχονται ηλεκτρονικά στους πολίτες και τις επιχειρήσεις

ΕΓΤΑΑ

- Αύξηση του αγροτικού πληθυσμού που επωφελείται από νέες ή βελτιωμένες υπηρεσίες/ υποδομές ΤΠΕ

4.3.3 ΘΣ3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)

Ο θεματικός αυτός στόχος αφορά το μεγαλύτερο και παραγωγικότερο τμήμα της ελληνικής οικονομίας, στοχεύει αποκλειστικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και η

εφαρμογή του επικεντρώνεται σε πεδία εξειδίκευσης πάνω στα οποία θα δομηθούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα με παγκόσμιο ορίζοντα και μακροχρόνια βιωσιμότητα.

Τομείς που, κατά προτεραιότητα, διαφαίνεται ότι μπορούν να συγκεντρώσουν αξιόλογο επενδυτικό ενδιαφέρον και προοπτικές ανάπτυξης είναι ο τουρισμός, η ενέργεια, η αγροδιατροφή, το περιβάλλον, η ανάπτυξη της εφοδιαστικής αλυσίδας (συμπεριλαμβανομένης της ναυτιλίας), οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, η υγεία και η φαρμακευτική βιομηχανία, οι δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες, καθώς και τα υλικά και κατασκευές.

Η χρηματοδοτική ενίσχυση της επιχειρηματικότητας κατά την περίοδο 2014-2020 θα αποτελέσει το βασικό στοιχείο της αναπτυξιακής προσπάθειας. Προτεραιότητα θα δοθεί στην ενίσχυση είτε μέσω επιχορηγήσεων, είτε μέσω ευνοϊκών φορολογικών μέτρων (χωρίς τη στήριξη των ΕΔΕΤ), είτε μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων π.χ. venture capitals, business angels, investment funds, seed capital, early stage VC κλπ, των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους παραπάνω εννέα τομείς με αυξημένη προστιθέμενη αξία, είτε μέσω άλλων μορφών που προσιδιάζουν στις ανάγκες συγκεκριμένων κατηγοριών επιχειρήσεων. Με τη στήριξη στις ΜΜΕ, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις επιχειρηματικές δραστηριότητες που εναρμονίζονται με τη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και σε άλλες στοχευμένες επενδύσεις.

Η αναγκαιότητα της χρηματοδοτικής ενίσχυσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας υπογραμμίζεται και από το γεγονός ότι παρά τη σταδιακή αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας του τραπεζικού τομέα, εκτιμάται ότι για τα πρώτα τουλάχιστον χρόνια της νέας περιόδου, το πρόβλημα της ρευστότητας θα παραμείνει, έστω και με μειούμενη ένταση.

Η φύση των Ταμείων που θα δημιουργηθούν, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, η ανάλυση, ο αριθμός και ο προϋπολογισμός τους, θα προσδιοριστούν σε κατάλληλο χρόνο στη βάση ειδικών αξιολογήσεων.

Σ' αυτό το πλαίσιο, σημειώνεται ότι οι Ελληνικές Αρχές έχουν αναλάβει συγκεκριμένη πρωτοβουλία και έχει ψηφιστεί σχετική νομοθετική ρύθμιση για την ίδρυση του επενδυτικού ταμείου υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων «Institution for Growth», χρηματοδοτούμενου προς το παρόν αποκλειστικά από Εθνικούς πόρους με ποσό που ανέρχεται στα 100 εκ ευρώ, τα οποία έχουν ήδη προβλεφθεί στον προϋπολογισμό, ενώ η μέγιστη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου ανέρχεται στα 350 εκ ευρώ.

Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ρευστότητα για τις επιχειρήσεις, οι Ελληνικές Αρχές εξετάζουν εξάλλου και την προοπτική χρησιμοποίησης της new SME initiative της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο βαθμό που από την αποσαφήνιση των χαρακτηριστικών της προκύψει ότι δύναται επιτυχώς να αντιμετωπίσει τα ιδιαίτερα προβλήματα ρευστότητας των ΜΜΕ στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο του 3ου Θεματικού Στόχου επιδιώκεται:

- Εστίαση της παραγωγής σε διεθνώς εμπορεύσιμα - εξαγωγίμα αγαθά και υπηρεσίες, όπως η εφοδιαστική αλυσίδα, η βιομηχανία, η μεταποίηση, η παροχή υπηρεσιών προς επιχειρήσεις, ο τουρισμός, αξιοποιώντας οικονομίες κλίμακας και τεχνογνωσία.
- Ενίσχυση οικονομικών δραστηριοτήτων με περιθώρια ανάπτυξης στο πλαίσιο ευρύτερων Παραγωγικών Αλυσίδων καθώς και διευκόλυνση της εκμετάλλευσης νέων ιδεών και στήριξη δημιουργίας νέων επιχειρήσεων.
- Παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις και ανάπτυξη ενός καλά σχεδιασμένου πλέγματος μηχανισμών υποστήριξης των επιχειρήσεων σε όλο το εύρος των αναγκών τους, όπως συστήματα βελτίωσης παραγωγικότητας, νέα σύνθετα και εξειδικευμένα εργαλεία χρηματοδότησης, υποστήριξη νεοσύστατων επιχειρήσεων.
- Εξασφάλιση ανθρώπινου δυναμικού καλά εκπαιδευμένου με εξειδικευμένες γνώσεις και οριζόντιες δεξιότητες που θα μπορεί να δημιουργήσει εστίες καινοτομίας, να υποστηρίξει αναπτυξιακούς τομείς προτεραιότητας και να υπηρετήσει ένα νέο επιχειρηματικό υπόδειγμα.

Η ύπαρξη ενός στρατηγικού σχεδίου για την εξωστρέφεια με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων, στο οποίο θα έχουν αναγνωριστεί, τεκμηριωθεί και συμφωνηθεί α) οι αγορές – στόχοι, β) τα προϊόντα – στόχοι και γ) υποστήριξη της εξαγωγικής ωριμότητας, θα βοηθήσει στην επίτευξη των παραπάνω.

Ειδικότερα, στον τομέα του τουρισμού, οι σχετικές επιλογές αφορούν στον επαναπροσδιορισμό της εθνικής στρατηγικής με κυριότερες συνιστώσες τη μετάβαση σε σύνθετο μίγμα προϊόντος με υψηλή εγχώρια προστιθέμενη αξία, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση και στην προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού (όπως φυσιολατρικός, γαστρονομικός, θρησκευτικός, συνεδριακός, τουρισμός – υγείας), την ανάπτυξη έργων υποδομής στρατηγικής σημασίας (που θα χρηματοδοτηθούν από άλλους Θ.Σ.), κρίσιμα για την εύρυθμη και ασφαλή

λειτουργία της τουριστικής αγοράς (προσβάσεις, πράσινες υποδομές), την ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού μέσω μικρότερου μεγέθους επενδύσεων σε εξοπλισμούς και υποδομές προς όφελος των ΜΜΕ (που δύναται να χρηματοδοτηθεί και από τον παρόντα Θ.Σ.), την ανάπτυξη του έμψυχου δυναμικού, την ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των τομέων του τουρισμού, του πολιτισμού, του περιβάλλοντος, της επιχειρηματικότητας και της εκπαίδευσης/ κατάρτισης. Για τους νέους τύπους θεματικού τουρισμού, στόχοι είναι η πιστοποίηση μονάδων, οι ενέργειες προώθησης σε κύριες αγορές και νέες αγορές στόχους, όπως η «silver economy», καθώς και η εκπαίδευση και κατάρτιση. Επιπλέον, προβλέπονται πιλοτικές δράσεις επέκτασης της τουριστικής περιόδου, καθώς και ειδικές δράσεις ανάπτυξης της γαλάζιας οικονομίας.

Σε τομείς περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (π.χ ανάπτυξη ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας, βελτίωση περιβαλλοντικών επιδόσεων επιχειρήσεων κλπ), οι επενδύσεις θα υλοποιηθούν με τη χρήση των ΣΔΙΤ (Συμπράξεων Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα) και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και στη δημιουργία βιώσιμων και μακροπρόθεσμα αποδοτικών περιβαλλοντικών υποδομών προς όφελος των ΜΜΕ.

Για την αξιοποίηση της σημαντικής δυναμικής της Γαλάζιας Οικονομίας στην Ελλάδα, κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων ιδιαίτερα των μικρομεσαίων της ευρύτερης περιοχής του Πειραιάς ενός κέντρου ναυτιλίας, όπου θα συγκεντρώνεται το σύνολο του ναυτιλιακού πλέγματος (Maritime cluster) με σκοπό την μετατροπή του σε ανταγωνιστικό πόλο έλξης για την παγκόσμια ναυτιλία. Συνέργειες και συμπληρωματικότητες μεταξύ ΕΤΠΑ και ΕΤΘΑ θα εξασφαλιστούν, ειδικότερα για να ενισχυθεί η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που επενδύουν σε καινοτομία, μέσω της ανάπτυξης νέων ή βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών, συστημάτων διαχείρισης και οργάνωσης.

Σχετικά με την ανάπτυξη του αγρο-διατροφικού συστήματος και της δασοπονίας, μέσω του ΕΓΤΑΑ, επιδιώκονται:

- Η διαμόρφωση ιδιαίτερων στρατηγικών προσεγγίσεων για συγκεκριμένες κατηγορίες και τομείς αγρο-διατροφικών προϊόντων (α) με συγκριτικό πλεονέκτημα και εξαγωγικό χαρακτήρα, (β) τοπικών επώνυμων προϊόντων, μικρής παραγωγής και με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για την εσωτερική αγορά ή niche markets, (γ) παραδοσιακών κλάδων παραγωγής, με σημασία για την εσωτερική επάρκεια, με

στόχο την παρουσία των ελληνικών αγρο-διατροφικών προϊόντων στην εγχώρια και διεθνή αγορά.

- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των ΜΜΕ του αγρο-διατροφικού συστήματος (επιχειρήσεις εισροών φυτικής και ζωικής παραγωγής, επιχειρήσεις μεταποίησης, διακίνησης και εμπορίας κλπ) και των ΜΜΕ της δασοπονίας μέσω της επίτευξης οικονομικών κλίμακας, της αύξησης της παραγωγικότητας (σύγχρονες-καινοτόμοι μέθοδοι και διαδικασίες) και της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος (μεταποίηση, τυποποίηση, συμμετοχή σε πρότυπα ποιότητας, πιστοποίηση και ιχνηλασιμότητα), η οποία δύναται να αποτελέσει στρατηγικό πλεονέκτημα,

Τα παραπάνω θα επιτευχθούν μέσω παρεμβάσεων (πχ ολοκληρωμένων έργων και ενιαίων αιτήσεων των ενδιαφερομένων σε ομάδες μέτρων, κλπ) που στόχο έχουν την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων (ερευνητικοί φορείς, σύμβουλοι, γεωργοί, ΜΜΕ, καταναλωτές κ.α.), τη συσσώρευση και την ανάπτυξη συνεργειών (θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας, αγρο-τεχνολογικά/βιοτεχνικά, κτηνοτροφικά πάρκα, δικτυώσεις κλπ), την επέκταση και ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ (ψηφιακή επιχειρηματικότητα, ψηφιακή διαχείριση πόρων, κλπ), την προώθηση των τοπικών αγορών και των βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού, την ενίσχυση καινοτόμων προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, τη στήριξη των νέων γεωργών για τη δημιουργία βιώσιμων αγροτικών εκμεταλλεύσεων ή και επιχειρήσεων με διαφοροποιημένη οικονομική βάση και γενικότερα των νέων κατοίκων της υπαίθρου που επιθυμούν να ξεκινήσουν νέα επιχειρηματική δραστηριότητα ή να καταστήσουν ανταγωνιστικότερη την υφιστάμενη, την ενίσχυση δεσμών του αγροτικού τομέα με τον τουρισμό και τον πολιτισμό, με στόχο την ανάπτυξη ενιαίου τουριστικού προϊόντος το οποίο να αντανακλά την ελληνική κουλτούρα και παράδοση.

Επίσης, ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ στον τομέα της αλιείας με την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αλιευτικών προϊόντων και την ενίσχυση των υδατοκαλλιεργειών για την παραγωγή ειδών με εμπορική αξία ενσωματώνοντας ΤΠΕ, προωθώντας την καινοτομία σε όλη την αλυσίδα αξίας και ενισχύοντας τις συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων των τομέων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και φορέων παροχής υπηρεσιών έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, τη στήριξη δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον, με τη χρήση οικολογικών μεθόδων διαχείρισης και συστημάτων

ελέγχου, καθώς και μετατροπή-ίδρυση μονάδων βιολογικής υδατοκαλλιέργειας και στη βελτίωση της οργάνωσης των αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

4.3.3.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα ΘΣ 3 ανά Ταμείο

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων είναι δυνατό να συνοψισθούν ως ακολούθως:

ΕΤΠΑ

- Αύξηση του αριθμού των εξαγωγικών επιχειρήσεων
- Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε επιλεγμένους εμπορεύσιμους τομείς μέσω καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών
- Αύξηση απασχόλησης στις ΜΜΕ
- Αναβάθμιση της ναυτιλιακής συστάδας του Πειραιά σε διεθνές ναυτιλιακό κέντρο και άλλης συστάδας, με κέντρο τη Θεσσαλονίκη
- Αύξηση αριθμού επιχειρήσεων με δραστηριότητες σε πεδία του θεματικού τουρισμού. ΕΓΤΑΑ
- Αύξηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που αναδιαρθρώνονται ή/και βελτιώνουν τις συνολικές τους επιδόσεις, με έμφαση στην καινοτομία, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην παραγωγή ανταγωνιστικότερων αγρο- διατροφικών προϊόντων
- Αύξηση του φυσικού και οικονομικού μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- Αύξηση των δεικτών εξωστρέφειας των ελληνικών αγροτικών προϊόντων
- Αύξηση των νέων απασχολούμενων στις αγροτικές περιοχές
- Αύξηση του σχηματισμού παγίου κεφαλαίου στο αγροδιατροφικό σύστημα, κυρίως από «νέους επιχειρηματίες»
- Αύξηση του ποσοστού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που συμμετέχουν σε συστήματα ποιότητας
- Αύξηση του ποσοστού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που συμμετέχουν σε συνεργατικά συστήματα ομάδων παραγωγών και διεπαγγελματικών οργανώσεων ΕΤΘΑ
- Αύξηση των επενδύσεων για βελτίωση της απόδοσης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας

- Βελτίωση της ποιότητας και της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και βελτίωση της οργάνωσης της αγοράς
- Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που επενδύουν στην καινοτομία αναπτύσσοντας νέα ή βελτιωμένα προϊόντα, διαδικασίες & τεχνικές, συστήματα διαχείρισης & οργάνωσης

4.3.4 ΘΣ8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Από τα αναφερθέντα υπαγορεύεται η ανάγκη επιλογής χρηματοδότησης του Θεματικού Στόχου 8, ως στόχου κύριας προτεραιότητας για το ΕΚΤ, προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση, να μειωθεί σταδιακά η ανεργία και να δημιουργηθούν νέες βιώσιμες θέσεις εργασίας στους τομείς που η χώρα έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Αξιοποιώντας και τους σχετικούς πόρους του ΥΕΙ, αφετηρία για τα πρώτα χρόνια της υλοποίησης αποτελεί το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των νέων 2013-2015», το σχέδιο δράσης «Εγγύηση για τη νεολαία» και η Εθνική Στρατηγική Απασχόλησης, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο «Σχέδιο Δράσης για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης & Στήριξης των ανέργων 2013-2015». Η ως άνω Στρατηγική προσδιορίζεται από τους ακόλουθους δύο πυλώνες. Ο πρώτος αφορά στην άμεση ανάσχεση της αύξησης της ανεργίας, μέσω βραχυπρόθεσμων δράσεων αντιμετώπισης επειγόντων προβλημάτων της αγοράς εργασίας, προσωρινού και στοχευμένου χαρακτήρα και ο δεύτερος αφορά στη διαμόρφωση βιώσιμων συνθηκών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης του αναπτυξιακού αποθέματος της οικονομίας, μέσω μεσο/μακροπρόθεσμων δράσεων προώθησης στην απασχόληση και δράσεων μεταρρυθμιστικού χαρακτήρα.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι πάνω από το 66% των ανέργων αναζητούν εργασία για περισσότερο από ένα χρόνο (περίπου το 30% των ανέργων έχουν συμπληρώσει πάνω από δύο χρόνια ανεργίας), καθώς και ότι η παρατεταμένη περίοδος ανεργίας δημιουργεί έντονα κοινωνικά προβλήματα, αλλά και σημαντικές πιέσεις στο σύστημα χρηματοδότησης των επιδομάτων ανεργίας, η χώρα έχει τοποθετήσει τη μείωση του ποσοστού ανεργίας στην πρώτη θέση των προτεραιοτήτων της. Εκτός από την αντιμετώπιση της συνολικής ανεργίας,

υψηλή προτεραιότητα αποτελεί η μείωση του ποσοστού ανεργίας των νέων και των νέων εκτός εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης (NEET).

Στο πλαίσιο της Προτεραιότητας για την Απασχόληση των Νέων θα υλοποιηθούν στοχευμένες, τόσο ανά ηλικιακή ομάδα, όσο και ανά επίπεδο εκπαίδευσης, παρεμβάσεις και καινοτόμες πρωτοβουλίες για τη στήριξη της εκπαίδευσης, κατάρτισης και των προοπτικών απασχόλησης των νέων NEETS ηλικίας 15-29 ετών, καθώς και της ταχείας και βιώσιμης ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Η επιχειρηματικότητα, περιλαμβανομένης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, θα αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό προς αυτή την κατεύθυνση. Βάσει αυτών, η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, η αναβάθμιση του ρόλου της μαθητείας και η ενίσχυση και πιστοποίηση των δεξιοτήτων των νέων σε κλάδους αιχμής της ελληνικής οικονομίας αποτελούν προτεραιότητες, οι οποίες θα εξειδικεύονται βάσει του Ατομικού Σχεδίου Δράσης και της προσφοράς κατάλληλου πλέγματος υπηρεσιών. Στο σχεδιασμό θα ληφθούν υπόψη και στοχευμένες παρεμβάσεις που θα αφορούν μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες (νέους ΡΟΜΑ, νέους με αναπηρία, κλπ).

Ειδικότερα, οι πόροι της Προτεραιότητας για την Απασχόληση των Νέων ύψους 171.517.029€ θα διατεθούν για την ηλικιακή ομάδα των νέων NEETS 15-24 ετών και θα αφορούν αποκλειστικά τις παρεμβάσεις του Σχεδίου Δράσης «Εγγύηση για τη Νεολαία». Σε απόλυτη συνάφεια και συμπληρωματικότητα οι αντίστοιχοι πόροι του ΕΚΤ ύψους 171.517.029€ θα απευθύνονται στην ηλικιακή ομάδα των νέων 25 έως 29 ετών και ιδίως τους NEETS. Οι παρεμβάσεις που θα χρηματοδοτηθούν, τόσο από την Προτεραιότητα για την Απασχόληση των Νέων, όσο και από το ισότιμο του ΕΚΤ θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και με την πλήρη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Ειδικότερα, οι προτεραιότητες για την επίτευξη του θεματικού στόχου 8 είναι οι εξής:

- ❖ Πρόσβαση στην απασχόληση για τους αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης θα στοχεύουν κυρίως στις ομάδες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, όπως οι νέοι, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι γυναίκες, οι άνεργοι με χαμηλά τυπικά προσόντα, τα νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο. Τα προγράμματα θα εξειδικεύονται με βάση τις τομεακές και περιφερειακές ανάγκες. Η αποτελεσματικότητα ενός

μεγάλου μέρους των πολιτικών αυτών, στηρίζεται στον εκσυγχρονισμό του ΟΑΕΔ που βρίσκεται σε εξέλιξη. Η Οργανωτική, επιχειρησιακή και λειτουργική αναβάθμιση του ΟΑΕΔ για τη διεύρυνση, την ποιοτική βελτίωση και την αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών του, αποσκοπεί στην εξασφάλιση ενός «νέου», εκσυγχρονισμένου ΟΑΕΔ, στο πλαίσιο του οποίου προβλέπεται η αποτελεσματικότερη σύζευξη μεταξύ αναζητούντων εργασία και εργοδοτών, η ενίσχυση των σχέσεων του οργανισμού με τους εργοδότες, η πληρέστερη προσφορά υπηρεσιών προς τους ανέργους και αναζητούντες εργασίας, η εξειδίκευση του Συστήματος-Πλαισίου Συμπράξεων με ιδιωτικούς και άλλους φορείς για τη συστηματοποίηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της σύζευξης μεταξύ αναζητούντων εργασία και εργοδοτών.

Ο ανασχεδιασμός των δομών και διαδικασιών του Οργανισμού ενσωματώνει βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και αποβλέπει, μεταξύ άλλων, στην επανασύσταση και θεσμοθέτηση του ρόλου των εργασιακών συμβούλων στα ΚΠΑ, στη διαμόρφωση συστήματος στοχοθέτησης, αξιολόγησης και διαχείρισης της απόδοσης του Οργανισμού, στη διασύνδεση και διαλειτουργικότητα του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος του Οργανισμού με άλλα πληροφοριακά συστήματα φορέων όπως το ΙΚΑ, ο ΟΑΕΕ, η ΓΓΠΣ κ.α, καθώς και στη βελτίωση της διαδικασίας σχεδιασμού, διαβούλευσης, επικοινωνίας και αξιολόγησης των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης. Το τελευταίο αποτελεί και βασική συνιστώσα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των οικείων πολιτικών κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Όσον αφορά την επαγγελματική κατάρτιση των ανέργων, κύριος στόχος είναι να υποστηρίξει την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Οι παρεμβάσεις θα απορρέουν από την ανάλυση των αναγκών της αγοράς εργασίας και θα αφορούν κυρίως στις δεξιότητες που θα απαιτηθούν από την αλλαγή του παραγωγικού αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας. Η επαγγελματική κατάρτιση θα βασίζεται στις ανάγκες τόσο του καταρτιζομένου όσο και της αγοράς εργασίας και δύναται να περιέχει ένα μίγμα από βασικές δεξιότητες (generic skills), μεθόδους αναζήτησης εργασίας κλπ, ή και στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης εξειδικευμένων δεξιοτήτων στους τομείς ανάπτυξης με συγκριτικό πλεονέκτημα για την ελληνική οικονομία, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Τα προγράμματα θα οδηγούν στην πιστοποίηση των αποκτηθεισών δεξιοτήτων στη βάση των επαγγελματικών περιγραμμάτων που έχει εκπονήσει ο ΕΟΠΠΕΠ και θα ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των εργοδοτών.

Επιπρόσθετα, είναι σημαντική η δημιουργία πλαισίου υποστήριξης της κινητικότητας μεταξύ εργασιών-επαγγελμάτων ή και κλάδων, αξιοποιώντας, μεταξύ άλλων, μεθόδους περιορισμού του κόστους προσαρμογής «επανεξειδίκευσης», διευκολύνοντας τη μετάβαση μεταξύ εκπαίδευσης/κατάρτισης και εργασίας, και ενισχύοντας περαιτέρω τη γεωγραφική και διακρατική κινητικότητα (EURES).

Πιο συγκεκριμένα, μέσω πρωτοβουλιών και συνεργασιών, επιδιώκεται η αποτελεσματικότερη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας με την ενίσχυση των αναζητούντων εργασία, ιδιαίτερα των προερχομένων από κλάδους με υψηλά ποσοστά ανεργίας, που επιθυμούν να αναζητήσουν εργασία σε χώρα του ΕΟΧ, καθώς επίσης και με την υποστήριξη των εργοδοτών που επιθυμούν να προσλάβουν Ευρωπαίους πολίτες, κυρίως στον τουριστικό κλάδο.

Επίσης, θεμελιώδη προτεραιότητα αποτελεί η πρόληψη και ο περιορισμός της αδήλωτης εργασίας. Ειδικότερα, στόχος είναι η ενδυνάμωση της Επιθεώρησης Εργασίας, μέσω:

- αύξησης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της Επιθεώρησης Εργασίας (π.χ. εκπόνηση κατευθυντήριων οδηγιών και δημιουργία εγχειριδίου για Επιθεωρητές, παροχή φορολογικών κινήτρων, πραγματοποίηση διοικητικών μεταρρυθμίσεων απλοποίηση διαδικασιών, υλοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης που θα στοχεύουν σε ευπαθείς ομάδες, ή εξειδικευμένους τομείς, κλπ)
- ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ λοιπών συναρμόδιων εθνικών φορέων ελέγχου (π.χ. Οικονομική Αστυνομία) για κοινές δράσεις με στόχο την θετική επίπτωση στη δημιουργία θέσεων εργασίας
- χρήσης εργαλείων πολιτικής, τόσο για την πρόληψη της αδήλωτης εργασίας (με την χρήση κινήτρων στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης ή εκστρατειών ενημέρωσης) όσο και για την αποτροπή αυτής (με τη χρήση μηχανισμών επιβολής μέτρων ελέγχου και κυρώσεων).

Τέλος, για την υποστήριξη της προσβασιμότητας στην απασχόληση των ομάδων με τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας (νέοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι κλπ.) θα αξιοποιηθούν και τα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας η υλοποίηση των οποίων ξεκίνησε στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Σε κάθε περίπτωση, τα εν λόγω προγράμματα αποτελούν παρέμβαση μεταβατικού χαρακτήρα και στην επόμενη περίοδο προβλέπεται να επαναληφθούν με έναν ακόμη κύκλο, μετά από κατάλληλες προσαρμογές που θα προέλθουν

από την αξιολόγησή τους. Από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα εκτιμηθεί και αν ο χαρακτήρας της παρέμβασης αποτελεί ενεργητική πολιτική απασχόλησης ή δράση προνοιακού χαρακτήρα.

- ❖ Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης

Η ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων με στοχευμένες και καινοτόμες ενεργητικές πολιτικές αποτελεί βασικότατη προτεραιότητα. Στη βάση του σχεδιαζόμενου Συστήματος Εγγυήσεων για τη Νεολαία (Youth Guarantee), το οποίο θα αξιοποιήσει στο μέγιστο και τους διατιθέμενους πόρους του ΥΕΙ, προτεραιότητες θα αποτελέσουν:

- Ο σχεδιασμός στοχευμένων παρεμβάσεων ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε ομάδας στόχου των νέων (μακροχρόνια άνεργοι, νέοι με χαμηλά τυπικά προσόντα, νέοι που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, NEET, νέοι με αναπηρίες)
- Η δημιουργία περισσότερων σημείων εισόδου στην αγορά εργασίας
- Η ενίσχυση της δυνατότητας των νέων να αναπροσαρμόζουν το επαγγελματικό τους προφίλ ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας
- Η ενίσχυση της επαγγελματικής κινητικότητας των νέων και η αναχαίτιση της «διαρροής εγκεφάλων» (brain drain) δηλαδή της μετανάστευσης νέων επιστημόνων με υψηλού επιπέδου δεξιότητες στο εξωτερικό
- Η αναβάθμιση του ρόλου της πρακτικής άσκησης και της μαθητείας μέσω της θεσμικής κατοχύρωσης και της συνακόλουθης αναβάθμισης των μέσων και των μηχανισμών ενίσχυσης της πρακτικής άσκησης με άμεση διασύνδεση με τις ανάγκες των επιχειρήσεων.

Προς την κατεύθυνση της αύξησης της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης κινείται το Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης και ο Οδικός Χάρτης του θεσμού της Μαθητείας, το οποίο σε συνέχεια της πρόσφατης θεσμικής αλλαγής (ν. 4186/2013) ενσωματώνει το σύστημα της Μαθητείας στο τυπικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης και διευκολύνει την κινητικότητα των νέων τόσο στην εκπαιδευτική όσο και στην εργασιακή τους πορεία, δημιουργώντας γέφυρες μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της αγοράς εργασίας. Η μαθητεία θα εφαρμόζεται σε πολυάριθμους κλάδους και επαγγέλματα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται καινοτόμοι κλάδοι με προοπτικές

απασχόλησης, με προτεραιότητα σε καίριους αναπτυξιακούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, όπως είναι ο τουρισμός και τα πράσινα επαγγέλματα.

Τέλος, έμφαση για δημιουργία θέσεων εργασίας θα πρέπει να δοθεί σε τομείς που παρουσιάζουν δυναμική όπως είναι ο τουρισμός και η ναυτιλία και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που δημιουργούνται από τη «γαλάζια οικονομία».

❖ Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή

Προτεραιότητα αποτελούν παρεμβάσεις αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων και ενίσχυσης δεξιοτήτων των εργαζομένων που θα συμβάλλουν στην προσαρμογή των επιχειρήσεων στην αλλαγή. Ειδικότερα, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων, εργοδοτών κλπ, θα υποστηρίξει τον αναπροσανατολισμό των επιχειρήσεων προς νέες αγορές, τη βελτίωση της οργάνωσης της εργασίας και της παραγωγής με επικέντρωση σε τομείς με αναπτυξιακή προοπτική και την ποιότητα. Ειδικότερες προληπτικές παρεμβάσεις θα σχεδιαστούν για τις κατηγορίες των επαπειλούμενων εργαζομένων στις επιχειρήσεις που προβαίνουν σε ομαδικές απολύσεις. Θα ενεργοποιηθούν προγράμματα για την ανάπτυξη υποστηρικτικών-συμβουλευτικών υπηρεσιών με βάση τις ανάγκες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο και σε τομείς που θα αναδειχτούν από τη διαδικασία έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3). Παράλληλα, θα προωθηθούν δράσεις πρόβλεψης και βέλτιστης διοίκησης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με στόχο το μετριασμό και τη συγκράτηση των όποιων αρνητικών συνεπειών στους εργαζόμενους, αλλά και σε όσους συνιστούν το ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον. Στην κατεύθυνση αυτή θα ενθαρρυνθούν και εγκαθιδρυθούν συστηματικές συνεργασίες των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, των ερευνητικών ινστιτούτων και των κοινωνικών εταίρων.

❖ Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων

Προτεραιότητα θα αποτελέσει η στήριξη της υγιούς επιχειρηματικότητας, η πολύπλευρη ενίσχυση της κοινωνικής και αγροτικής επιχειρηματικότητας και της επιχειρηματικότητας στους αναπτυσσόμενους, ή με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα τομείς της οικονομίας.

Για το σκοπό αυτό θα προωθηθεί μόχλευση πόρων και μέσων, στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών πόρων και εργαλείων για τη δημιουργία νέων και καινοτόμων επιχειρήσεων (start up), θα αξιοποιηθούν μηχανισμοί συμβουλευτικής υποστήριξης και καθοδήγησης νέων εν δυνάμει επιχειρηματιών και υφιστάμενων επιχειρήσεων, ενώ θα

υλοποιηθούν στοχευμένες παρεμβάσεις, όπως η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Στο πλαίσιο αυτό και με δεδομένη τη τάση επιστροφής στην ύπαιθρο, ειδικά από τους νέους, θα δοθεί έμφαση στη στήριξη και δημιουργία θέσεων απασχόλησης- αυτοαπασχόλησης και μικρών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όσον αναφορά τη διαφοροποίηση σε τομείς συμπληρωματικούς προς τον πρωτογενή τομέα (π.χ. μεταποίηση) ή προστιθέμενης αξίας για την τοπική ανάπτυξη (π.χ. κοινωνικές υπηρεσίες, περιβαλλοντικές και τεχνικές υπηρεσίες, τοπική παράδοση κλπ).

Η υποστήριξη του παρόντος ΘΣ από το ΕΓΤΑΑ συνδέεται με την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στις αγροτικές περιοχές, νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις και τη δημιουργία ή/και συγκράτηση θέσεων απασχόλησης ή/και αυτό-απασχόλησης: α) στο γεωργικό τομέα και β) μέσω διαφοροποίησης της οικονομικής βάσης και δραστηριότητας (με έμφαση στα τοπικά προϊόντα, την τοπική παράδοση, τον πολύ-λειτουργικό χαρακτήρα της αγροτικής δραστηριότητας, την παροχή κοινωνικών ή άλλων κοινωφελούς χαρακτήρα υπηρεσιών, πράσινη οικονομία), λαμβάνοντας υπόψη την περιφερειακή εξειδίκευση (RIS 3), τον τοπικό σχεδιασμό ή στρατηγικές καθώς και την καινοτόμα προσέγγιση των ΜΜΕ. Η ενίσχυση της νεανικής όπως και της γυναικείας επιχειρηματικότητας (ανεξαρτήτου του κλάδου απασχόλησης) έχει κεντρική θέση και συνδέεται και με την παρατηρούμενη τάση επιστροφής νέων από τον αστικό χώρο στην ύπαιθρο.

Οι σχετικές παρεμβάσεις θα υλοποιηθούν αφενός μέσω παροχής κεφαλαίου εκκίνησης (start up) αφετέρου μέσω επιδότησης επενδυτικών σχεδίων (εκτός γεωργικού τομέα). Εκτός από την δημιουργία θέσεων απασχόλησης είναι σημαντική η μακροχρόνια βιωσιμότητα των επιχειρήσεων (και η διατηρησιμότητα των θέσεων εργασίας), κάτι το οποίο δεν μπορεί να επιτευχθεί τόσο σε όρους μεγέθους (ΜΜΕ) όσο μέσω ενίσχυσης της δικτύωσης των επιχειρήσεων, της διάχυσης της καινοτομίας και της τεχνογνωσίας, της παροχής συμβουλών, της κατάρτισης και της ενίσχυσης της ποιότητας.

Στην προτεραιότητα αυτή συμβάλλει και το ΕΤΘΑ για τη στήριξη των αλιευτικών περιοχών της χώρας και ειδικότερα στη δια βίου μάθηση και τη δικτύωση με στόχο τη διάδοση της γνώσης καθώς και με τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που βοηθούν στη βελτίωση των συνολικών επιδόσεων και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρηματιών καθώς και την προώθηση της δυνατότητας της πολυαπασχόλησης των παράκτιων αλιέων, με την υλοποίηση

ενεργειών κατάρτισης για την απόκτηση νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων σε αντίστοιχο τομέα εκτός των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

4.3.4.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα ανά Ταμείο

EKT

- Μείωση της ανεργίας των NEET, μείωση της ανεργίας των γυναικών , μείωση της ανεργίας των μακροχρόνια ανέργων, μείωση της ανεργίας των ανέργων με χαμηλά τυπικά προσόντα
- Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ανέργων, αναζητούντων εργασία και εργαζομένων σε δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης που οδηγούν σε πιστοποίηση γνώσεων
- Μείωση της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας
- Προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των νέων σε επιχειρήσεις κυρίως κοινωνικού χαρακτήρα και σε οικονομικούς τομείς με συγκριτικό πλεονέκτημα και δυναμική αύξησης των θέσεων απασχόλησης
- Δράσεις αναβάθμισης της κατάρτισης σε θέματα διαχείρισης των πόρων, φυσικού περιβάλλοντος , πολιτισμού.

Προτεραιότητα για την Απασχόληση (ΥΕΙ)

- Μείωση της ανεργίας των νέων NEET 15-24 ετών
- Αύξηση του αριθμού των ανέργων NEET 15-24 ετών που παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης, μαθητείας , απόκτησης εργασιακής εμπειρίας

ΕΓΤΑΑ:

- Προώθηση της διαφοροποίησης και της δημιουργίας νέων μικρών επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε αγροτικές περιοχές, ιδιαίτερα για τους νέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

«Πράσινο φως» για πρόωγη εισροή πόρων 2 δισ. ευρώ με τη μορφή εμπροσθοβαρούς χρηματοδότησης για την περίοδο 2014-2015 από το νέο ΕΣΠΑ έχει εξασφαλίσει το υπουργείο Ανάπτυξης. Η συμφωνία είναι μέρος της επιτυχούς ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων για την έγκριση του ελληνικού προγράμματος, του τρίτου μεταξύ των 28 των κρατών-μελών, που εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η εξέλιξη είναι σημαντική, καθώς επιτρέπει στη χώρα να εγγράψει πόρους από το νέο ΕΣΠΑ εγκαίρως και συγκεκριμένα από την πρώτη κιόλας χρονιά, δηλαδή το 2014. Από τη μέχρι σήμερα πρακτική οι πόροι κάθε νέας προγραμματικής περιόδου εισέρρεαν στη χώρα με καθυστέρηση ακόμη και δύο ετών, καθώς μετά την έγκριση του συνολικού προγράμματος, ακολουθούσε η έγκριση των επιμέρους προγραμμάτων κάθε υπουργείου ή περιφέρειας. Στη συνέχεια έπρεπε να προκηρυχθούν οι δράσεις και τα έργα και τα χρήματα δίνονταν απολογιστικά με την ολοκλήρωσή τους.

Την περίοδο που μεσολαβούσε μεταξύ της μιας προγραμματικής περιόδου και της νέας, δηλαδή μεταξύ του παλιού ΕΣΠΑ και του νέου, τα υπουργεία και οι περιφέρειες δαπανούσαν συνήθως τα αδιάθετα του προηγούμενου ΕΣΠΑ, τα οποία με βάση τον κανόνα n+2 είχαν δικαίωμα να απορροφήσουν δύο χρόνια μετά την τυπική λήξη του προγράμματος. Η συμφωνία που επετεύχθη γεφυρώνει ουσιαστικά τη μία περίοδο με την άλλη και αναμένεται να εκτινάξει τους πόρους που θα απορροφήσει η χώρα τη διετία 2014-2015 στα 8 δισ. ευρώ περίπου. Με τον τρόπο αυτό υπερκαλύπτονται τα 6 δισ. ευρώ περίπου που εκκρεμούν προς απορρόφηση από το υπάρχον ΕΣΠΑ, αλλά και τα νέα κονδύλια, που για πρώτη φορά θα εισρεύσουν σχεδόν με την τυπική έναρξη του νέου προγράμματος.

Η δυνατότητα για εμπροσθοβαρή χρηματοδότηση του προγράμματος επετεύχθη παρά το γεγονός ότι τα επιμέρους επιχειρησιακά προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ δεν αναμένεται να εγκριθούν από την Επιτροπή πριν από τον Σεπτέμβριο και σηματοδοτεί τη στήριξη της Ε.Ε., αλλά και την προσπάθεια από την πλευρά του υπουργείου Ανάπτυξης να γεφυρώσει την ολοκλήρωση του τρέχοντος ΕΣΠΑ και την έναρξη του νέου, χωρίς να υπάρξει κενό αέρος είτε στη χρηματοδότηση είτε στην εκτέλεση των έργων.

Αγωγή τροφοδοσίας των έργων που θα περάσουν στο νέο ΕΣΠΑ θα αποτελέσουν εκείνα που στοιχίζονται πίσω από αυτά που εκτελούνται ήδη και τα οποία συνιστούν τη

δεξαμενή του λεγόμενου overbooking. Πρόκειται για έργα που χαρακτηρίζονται ώριμα προς ένταξη, παρά το γεγονός ότι υπερβαίνουν τον προϋπολογισμό των προγραμμάτων και τα οποία περιμένουν στην ουρά, αναμένοντας να καλύψουν κενά που θα προκύψουν από έργα που δεν εξελίσσονται ομαλά. Η εξυγίανση της δεξαμενής των έργων του overbooking αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μετά την αυστηρή εγκύκλιο-προειδοποίηση που έστειλε πρόσφατα ο υπουργός Ανάπτυξης προς όλα τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες της χώρας.

Η εξυγίανση της δεξαμενής των έργων αναμένεται να οδηγήσει στον περιορισμό του σημερινού overbooking από τα 5 δισ. ευρώ στα 2,5 δισ. ευρώ και αφορά όλες τις κατηγορίες των έργων, είτε πρόκειται για έργα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Ταμείο είτε από το Κοινωνικό Ταμείο, που χρηματοδοτεί δράσεις υπέρ της απασχόλησης. Στόχος είναι τα έργα αυτά να αποτελέσουν τις «γέφυρες» του νέου ΕΣΠΑ, έτσι ώστε να συνεχιστούν τα προγράμματα για την αναχαίτιση της ανεργίας και της φτώχειας. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό του υπουργείου Ανάπτυξης, μέσα στη χρονιά θα προκηρυχθούν δράσεις για απασχόληση - εκπαίδευση - κατάρτιση νέων, ενίσχυση ευπαθών κοινωνικών ομάδων (μακροχρόνια άνεργοι, ΑμεΑ κ.ά.), αντιμετώπιση της φτώχειας, υποστήριξη ανέργων για δημιουργία επιχειρήσεων, επιταγές (vouchers) για πρόσληψη νέων ανέργων, απασχόληση ανέργων σε δράσεις κοινωφελούς εργασίας και ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών με τη συνέχιση του προγράμματος «Εξοικονομώ».

Στόχος είναι οι σχετικές δράσεις να ξεκινήσουν άμεσα, προκειμένου να ενισχυθούν οι ομάδες πληθυσμού που αντιμετωπίζουν τώρα τα μεγαλύτερα προβλήματα, ενώ η κατανομή των χρημάτων θα αποτελέσει την άσκηση μεταξύ του νέου υφιστάμενου ΕΣΠΑ. Να σημειωθεί ότι συνολικά οι πόροι του νέου ΕΣΠΑ ανέρχονται στα 26 δισ. ευρώ, καθώς στο ποσό των 20,8 δισ. ευρώ που θα προέλθει από κοινοτικούς πόρους συνυπολογίζεται και η εθνική συμμετοχή που θα διαμορφωθεί στα 5,2 δισ. ευρώ. Στο συνολικό ποσό των 26 δισ. ευρώ περιλαμβάνονται επιπλέον 2 δισ. ευρώ, που η ελληνική πλευρά προσδοκά ότι θα διεκδικήσει το 2016, αξιοποιώντας τη ρήτρα αναθεώρησης. Η ρήτρα αναθεώρησης αποτελεί ουσιαστικά μια «υποσχετική» που εξασφάλισε η ελληνική πλευρά, στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης, προκειμένου να αντισταθμιστεί το γεγονός ότι οι κατανομές των πόρων έγιναν με στοιχεία της τριετίας 2007 - 2009, στα οποία δεν είχαν ενσωματωθεί οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στη χώρα.

Ο ελληνικός χάρτης ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο 2014-2020 που ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ποσοστά ενισχύσεων που θα φτάνουν έως και το 45% ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης που την πραγματοποιεί, αλλά και την περιοχή στην οποία θα πραγματοποιείται.

Πρόκειται για ενισχύσεις που θα δοθούν είτε μέσω του νέου ΕΣΠΑ είτε μέσω άλλων διαρθρωτικών ταμείων τα επόμενα χρόνια στις επιχειρήσεις που θα κάνουν επενδύσεις.

Και στη νέα περίοδο η Κομισιόν δέχθηκε ότι ο νέος χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων για την Ελλάδα θα καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας και του πληθυσμού της, δεδομένου ότι η χώρα βρίσκεται σε πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής.

Παρά το γεγονός ότι ευνοούνται όλες οι περιοχές της χώρας, η κατανομή θα γίνει προς όφελος των πλέον μειονεκτικών περιφερειών της με δικαίωμα στην Ελλάδα, εφόσον χρειαστεί, να ζητήσει τροποποίηση του χάρτη τον Ιούνιο του 2016. Οι ενισχύσεις της νέας περιόδου 2014-2020 είναι μειωμένες σε σύγκριση με τον προηγούμενο χάρτη ενισχύσεων 2007-2013 από 5% έως και 15% ανάλογα με την περιφέρεια.

Σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής, η οποία έλαβε υπόψη της τα αιτήματα της ελληνικής κυβέρνησης, ο χάρτης θα τεθεί σε ισχύ από την 1η Ιουλίου 2014 έως την 31η Δεκεμβρίου 2020 και προσδιορίζει ότι τα ανώτατα επίπεδα ενίσχυσης που μπορεί να χορηγηθούν σε περιφερειακά επενδυτικά έργα που υλοποιούνται από μεγάλες επιχειρήσεις σε ενισχυόμενες περιοχές θα κυμαίνονται μεταξύ 10% και 25% του συνολικού κόστους των επενδύσεων, ανάλογα με την εκάστοτε περιοχή.

Για τις μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις τα ποσοστά αυτά αυξάνονται έως και 20% ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης αλλά και την περιοχή στην οποία θα δραστηριοποιείται και μπορεί να φτάσουν έως το 45%. Στον νέο χάρτη, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, η Κεντρική Μακεδονία, η Θεσσαλία, η Ήπειρος, η Δυτική Ελλάδα, η Πελοπόννησος και το Βόρειο Αιγαίο, που έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο από το 75% του μέσου όρου της ΕΕ και καλύπτουν το 56,1% του πληθυσμού της Ελλάδας, θα είναι επιλέξιμες για τις υψηλότερες περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις που θα μπορεί να φτάσουν στο 45%.

Παράλληλα, επειδή κατά την προηγούμενη περίοδο ακόμα τέσσερις περιοχές της χώρας είχαν ΑΕΠ χαμηλότερο από το 75% του μέσου όρου της ΕΕ και για να εξασφαλιστεί η ομαλή μετάβασή τους, η Κομισιόν δέχθηκε και οι Περιφέρειες των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης, της Δυτικής Μακεδονίας και της Αττικής να συνεχίσουν να είναι επιλέξιμες μέχρι το 2020 αλλά με σταδιακή μείωση των ποσοστών ενίσχυσης από το 2018, με εξαίρεση τις περιοχές Καστοριάς και Φλώρινας οι οποίες έχουν κοινά χερσαία σύνορα με χώρα εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και για τον λόγο αυτόν δικαιούνται να διατηρούν υψηλότερες ενισχύσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Αθ. Δ. Παπαδασκαλόπουλος, Πρότυπα και πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα 2008
- Info regio panorama, αριθ. 19 «Οι πόλοι στην υπηρεσία της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της συνοχής, Η δράση των διαρθρωτικών ταμείων για την αστική ανάπτυξη», Απρίλιος 2006
- Info regio panorama, αριθ. 44 «Έξυπνη εξειδίκευση, Η κινητήριος δύναμη της μελλοντικής οικονομικής ανάπτυξης στις περιφέρειες της Ευρώπης», 2012
- Logotech (2004) "Μελέτη για τη Δημιουργία Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας στην Ελλάδα", Έκθεση προς το ΥΠΙΑΝ, Αθήνα
- Panorama, άρθρο «Έξυπνη εξειδίκευση- η κινητήριος δύναμη της μελλοντικής οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη», 2012
- Βασάλος Ι., Κελεσιδης Β., Κομνηνός Ν. (2004) "Πόλος Καινοτομίας Θεσσαλονίκης: Ένα πρότυπο έργο τεχνολογικής ανάπτυξης των ελληνικών περιφερειών", ΤΟΠΟΣ, 22-23: 233-245.
- Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας Δ/ση Πολιτικής Ποιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης, «ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΘΕΙΤΕ», 2009
- Γενική Γραμματεία Επενδύσεων & Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013», Αθήνα 2007
- Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας Υπουργείου Ανάπτυξης, «Κουπόνια Καινοτομίας για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις», 2009
- Ε.Γ. Παπαδάκης, Δημιουργία Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας (ΠΠΚ), Υπουργείο Ανάπτυξης, Ιούλιος 2008
- Ειδική Γραμματεία Ψηφιακού Σχεδιασμού Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, «Ενίσχυση επιχειρήσεων για την υλοποίηση επενδύσεων στην ψηφιακή ασφάλεια (e-security)», 2009

- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΥΣΕΔ-ΕΤΑΚ), «Δημιουργία-υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, κυρίως υψηλής έντασης γνώσης (Spin-off και Spin-out)», 2009
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΥΣΕΔ-ΕΤΑΚ), «Υποστήριξη Νέων Επιχειρήσεων για δραστηριότητες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης», 2009
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΥΣΕΔ-ΕΤΑΚ), «Υποστήριξη Ομάδων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για δραστηριότητες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης», 2009
- ΕΚΤ, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Έρευνα και Καινοτομία, www/ekt.gr/research
- Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, Υπουργείο Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων- ΕΣΠΑ, Αθήνα, 2014
- Κοινές Προγραμματικές Πρωτοβουλίες, ERA-NET, άρθρο 185 της ΣΛΕΕ
- Ντ. Κυλλάση-Μ. Νικηταρίδης, Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Τεχνολογίες, Νέο μέσο της Περιφερειακής Πολιτικής, Αθήνα, 1996
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τεχνολογικά Πάρκα (Εισήγηση 9η), Ε.Π.Ε.Δ.Β.Μ. 2007-2013
- Τόλιας Ι. (2007) "Πλαίσιο αξιολόγησης του Περιφερειακού Πόλου Καινοτομίας Κεντρική Μακεδονίας", Θεσσαλονίκη, εσωτερικό κείμενο ΠΠΚΚΜ
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας, Μέτρο 4.6, Δράση 4.6.1, «Δημιουργία Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας (ΠΠΚ)»
- Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΑΙ 2009- ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ»
- Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΜΕΤΟΙΚΩ», 2009
- Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΠΡΩΤΟΤΥΠΩ 2009- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ»

- Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΠΡΩΤΟΤΥΠΩ 2009- ΝΕΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ»
- Υπουργείο Ανάπτυξης, «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», 2009
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Τομέας Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας, «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ», 2009
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013», Αθήνα 2007
- Υπουργείο Ανάπτυξης. «ΣΤΗΡΙΖΩ 2009», 2009

Ξενόγλωσση

- Benko G., *Geographie des Technopoles*, MASSON Geographie, 1991
- Boudeville J.R., *L' Espace et les Poles de Croissance*, PUF, 1968
- Camagni R. (ed), *Innovation Networks: Spatial Perspectives*, GREMI, Belhaven Press, 1991
- European Commission Decision, "ESPON 2013 PROGRAMME", 2007
- European Parliament and the Council, "INTERACT 2007-2013", 2007
- Gouttebel J.Y., "Strategies de Developpement Tettitorial", *Economica*, 2001
- Innovation Union Scoreboard, 2013
- Konsolas N., Sidiropoulos E., Papadaskalopoulos A., *Regional Analysis and Local Planning in* Konsolas N. (ed) *Local Development*, 1989
- Konsolas N., Sidiropoulos E., Papadaskalopoulos A., *Regional Analysis and Local Planning in Local Development*, Konsolas N. (ed), Athens, RDI, 1990
- Monck C., (ed), *Science Parks- Their Contribution of Economic Growth*, Peat Manwick, 1985
- O.E.C.D., *Cities and New Technologies*, 1991
- Richardson H., Richardson M, "The Relevance of Growth Centers Strategies to Latin America", *Economic Geography*, Vol. 52, No 2, 1975

Διαδικτυακές Πηγές

- <http://epan2.antagonistikotita.gr/greek/>
- <http://epixeirein.gr/tag/%CE%B5%CF%83%CF%80%CE%B1-2007-2013/>
- <http://eur-lex.europa.eu>
- <http://pbs.gr/cms/?q=node/536>
- http://www.antagonistikotita.gr/imerida_2014/index.asp
- <http://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx>
- <http://www.espa.gr/el/pages/staticNewProgrammingPeriod.aspx>
- <http://www.gsrt.gr/central.aspx?sId=120I466I1249I646I494779>